

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes
priloga:

»POGOVORI 62«

Sobota, 16. junija 1962
Štev. 23. leto XX

Skupni plenum Glavnega odbora SZDL Slovenije in Republiškega sveta sindikatov

SKRIB ZA VEČJO PROIZVODNOST DELA JE NEIZBEŽEN IMPERATIV NAŠEGA NAPREDKA

V četrtek, dne 14. junija, je bila v dvorani Ljudske skupščine LRS skupna plenarna seja Glavnega odbora SZDL in Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Dnevni red skupne plenarne seje je bil:

Naloge Socialistične zveze in sindikatov v zvezi z gospodarskimi problemi in nadaljnjim razvojem socialističnih odnosov.

Razen članov obeh plenarov sta bila na seji navzoča tudi člana Izvršnega odbora Zveznega odbora SZDL Jugoslavije Lidija Šentjurs in Mika Špiljak.

V razpravi je sodelovalo skupno 19 udeležencev. Uvod v razpravo je imel predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije tovariš Stane Kavčič.

kakor tudi nadaljnega razvoja in utrjevanja vsega tistega, kar nam lahko služi kot pozitivno izhodišče pri našem bodočem delu. Samo pod pogojem, da se bo naš osnovni politični aktiv zelo energično boril za tako vsestransko in objektivno ocenjevanje sedanje konkretne družbene stvarnosti in vseh njenih pozitivnih in negativnih elementov, bo sedanja politična razgibanost delovnih ljudi dala tudi največje, vsestransko pozitivne rezultate.

Ce izhajamo iz take vsestranske analize sedanje družbeno-politične situacije pri nas, potem je seveda izredno mnogo nalog in problemov, ki se v tej ali oni obliki postavljajo na dnevni red. Ker vse te materije niti ni možno in niti ni potrebno obravnavati v tem mojem uvodnem prispevku k diskusiji, se bom v nadaljnjem omejil samo na nekaj problemov in konkretnih nalog, ki po svoji pomembnosti izbijajo v ospredje.

Mislím, da moramo na današnji skupni seji plenarov Socialistične zveze in sindikatov Slovenije dati priznanje in podporo vsem tistim organizacijam in posameznikom, ki so samokritično analizirali svoje delo in že začeli popravljati svoje napake in nepravilnosti. Tak samokritičen odnos so pokazali predvsem delovni kolektivi. Bilo bi seveda napačno misliti, da je v tem pogledu že vse napravljeno. Kajti z določenimi izboljšavami pri graditvi naše nove socialistične družbe se bomo srečevali in borili še tudi v bodočnosti. Vendar pa naj taka samokritična orientacija in dejavnost delovnih kolektivov služi kot konkreten pozitiven vzgled tistim posameznikom ali tistim sicer redkim organizacijam, ki so dane kritične analize in opozorila, ki jih vsebujejo v začetku omenjeni politični dokumenti, enostransko razumeli ali jih celo nepravilno tolmačili. Enostavno povedano, bilo bi dobro, če bi vsakdo najprej pomislil pred svojim pragom in tako bi se tudi izognili nevarnosti, da sedaj kdor koli ostane brez konkretnega dela. Kajti, kritična analiza uspehov in napak mora biti napravljena z namenom, da se napake popravijo in da se še bolj utrdijo naše vrste, da se poglabljajo naše medsebojno razumevanje, povezanost in medsebojna pomoč. Enostranske, zlonamerne, neobjektivne in neresnične trditve pa vedno dosežejo nasproten učinek. Tako pavalno godrnjanje in kritiziranje, katero je tudi tovariš Tito v Splitu zelo

ostro obsodil, povzroča nezaupanje in malodušje pri najbolj delovnih kadrih in rahlja občutek medsebojne povezanosti, zavisnosti in tovariškega razumevanja. Tako kritiziranje torej odklanja moč predvsem zato, ker je samo na osnovi objektivne in argumentirane kritike možno popraviti napake in slabosti. Le-teh v nobenem primeru ne smemo podcenjevati, ne gledati nanje samo praktičistično ali samo na osnovi finančnih posledic. Gre za mnogo več. Vsa ta birokratska izmalicejnja — ker v bistvu gre za birokratizem — groze, da kljub uspehom in napredku povzročijo resen socialno-politični konflikt, če jih energično ne odpravimo. Če si namreč nekdo vzame več, kot je njegov delovni doprinos, če izkorišča svoj položaj za svoje osebne cilje, če onemogoča kritiko, če priznava družbeno in delavsko samoupravljanje samo z besedami — potem vse to povzroča pri delovnih ljudeh upravičen odpor in nezadovoljstvo. Državlani to ne padajo, ta nekdo pa take svoje postopke brani in špoda je tu. Tak konflikt pa bi ne samo onemogočil nadaljnji razvoj socializma, ampak bi resno ogrozil tudi že nekatere sedanje pridobitve. Zato je naloga naših organizacij, še naprej z isto vztrajnostjo odpravljati obstoječe napake in si v tem smislu medsebojno pomagati ob istočasni borbi proti vsem pojavom kritiziranja in opravljanja, ki se po svoji nujni logiki vedno prej ali slej nezavisno od svojih subjektivnih želja začne povezovati z direktno, zavestno antisocialistično propagando.

Kar se tiče razvoja proizvodnih sil, oziroma drugače povedano, stanja našega gospodarstva in proizvodnje, bi se morali naši družbeni faktorji, tako politični delavci kakor gospodarski operativci, zavedati nekaterih kvalitativnih sprememb, pred katerimi se na tem področju nahajamo. Naše materialne proizvodne sile so se namreč razvile do te stopnje, da ni več bistvena samo proizvodnja, ampak postaja čedalje bolj važno tudi to, kako proizvajamo in kaj proizvajamo. Postali smo namreč tako bogati — kljub relativnemu pomanjkanju — da nam ni potrebna več vsaka proizvodnja; nam je potrebna samo tista proizvodnja, ki z ozirom na svojo proizvodno ceno, na svojo kvaliteto in izbiro ustreza čedalje bolj zahtevnim pogojem našega tržišča in še bolj zahtevnim pogojem mednarodne delitve dela. Dosežen je tak nivo razvoja materialnih proizvodnih sil pri nas, ko je v nekem smislu njihova kvantiteta začela prehajati v kvaliteto. Ekstenzivno smer gospodarskega razvoja moramo postopoma zapustiti in preiti na bolj intenzivno gospodarjenje. Lahko bi rekli, da se na tej osnovi začne druga obdobje v razvoju naših materialnih proizvodnih sil. In v tej zvezi se zato postavljajo vprašanja, problemi in glavoboli, ki jih do zdaj nismo poznali ali vsaj ne v tako ostri obliki. Naj navedem nekatere izmed njih: možnost prodaje blaga, zaostrena konkurenca in kot njen običajni sopotnik tudi razne oblike špekulacije; poskusi monopolističnega in administrativnega združevanja, tendenca padanja stopnje akumulacije ob istočasnem rastu absolutne vsote akumulacije in fondov; bolj zmeren vzpon fizičnega obsega proizvodnje ob hitrejšem porastu finančnih rezultatov; zaostreni kadrovski problemi; ostrejša diskusija o organizaciji proizvodnje, o tehnoloških postopkih; večja previdnost pri nabavi surovin in pri obratnih kreditih; bolj počasno zaposlovanje nove delovne sile; drugačen odnos do zalog itd. Vse to seveda niso simptomi stagnacije našega ekonomskega razvoja in ekonomske krize, kakor mislijo nekateri pri nas doma in v inozemstvu, ampak vse to so znaki

višje stopnje razvoja naših materialnih proizvodnih sil. To so znatni znaki novega obdobja, obdobja namreč, v katerem se bo zaostrovalo vprašanje selekcije in rentabilnosti. V tem obdobju se bo treba čimprej posloviti od dvoštevličnih »profitnih« stopenj in ob zmanjšani rentabilnosti bolje gospodariti. Tudi ne bodo več samo

daljnji tempo razvoja proizvodnih sil. Takega vključevanja pa si seveda ne moremo misliti brez odločnejše borbe za večjo produktivnost dela, ki mora dati tako proizvodnjo, da bo zmožna zdržati mednarodno konkurenco. Taka intenzivna smer gospodarskega razvoja zahteva tudi nove oblike organizacije proizvodnje. Neizbežen je odločen prehod k mnogo večji specializaciji in kooperaciji. Glede organizacije proizvodnje se nahajamo v nekem smislu pred novo revolucijo. Ta revolucija bo zahtevala postopno selekcijo in večjo intenzivnost in to v vsakem pogledu: pri investicijah, v organizaciji proizvodnje, v tehnologiji, v načinu poslovanja, v gledanju na mnogo ekonomske pojave in marsikje tudi v kadrih. Dosežena stopnja proizvodnih sil objektivno zahteva tudi večjo vsklajenost ekonomskih sorazmerij. Gibanje vseh oblik potrošnje, bodisi da je iznad nivoja ali pod nivojem, ki ga dopušča in diktira proizvodnja, bi imelo iste negativne posledice, motnje v gospodarskem razvoju in počasnejšo rast proizvodnih sil. V nerazviti ekonomiki, ob velikem pomanjkanju blaga je namreč potrošnja mnogo manj pomemben faktor proizvodnje kot v razviti ekonomiki. Torej moramo zaradi doseženega napredka pospeševati proizvodnjo tudi z ustreznim potrošnim in to ne samo po obsegu, ampak tudi po strukturi.

Tovariš Stane Kavčič, predsednik Republiškega sveta sindikatov Slovenije

kupci prihajali trkat na hišna vrata, ampak bo treba v čedalje ostrejši konkurenci začeti ponujati blago.

Ze v preteklosti so bili in še bodo razni poskusi, omiliti ta neizbežen konflikt, zaustaviti in preprečevati določeno selekcijo in intenzivnost. Seveda v socializmu to vprašanje ne more reševati stihija tržišča. Ze do zdaj so bili in še bodo v ta namen potrebni regulativni družbe. Toda v svoji osnovi je rešitev in izhod iz dane situacije in edina možna perspektiva samo večja produktivnost dela. Tako večjo produktivnost dela pa je seveda treba pospeševati z raznimi sredstvi. Tako z neprestanim izboljševanjem in modernizacijo sredstev za delo in tehnoloških postopkov, kakor tudi z boljše organizacijo dela in seveda tudi z bolj kvalitetnim delom samih proizvajalcev. Potrebno je, da v tem pogledu vsak za sebe in na svojem delovnem mestu napravimo čimprej popolnoma jasne ekonomske-politične zaključke. Borba za večjo produktivnost dela ni samo stvar politične, patriotske dolžnosti, ampak neizbežen imperativ obstanka in napredka.

S tega vidika je treba gledati tudi naš izvoz. Zdi se namreč, da se na naš izvoz in na vključevanje v mednarodno delitev dela gleda še mnogo preveč praktičistično in zgolj s stališča uravnovešenja naše bilance. V bistvu pa ne gre samo za to. Naloga se v končni konsekvenci postavlja takole: ali dobiti zunanje tržišče za določene artikle ali pa zaustaviti to proizvodnjo, kar pomeni zmanjšati na-

daljnji tempo razvoja proizvodnih sil. Takega vključevanja pa si seveda ne moremo misliti brez odločnejše borbe za večjo produktivnost dela, ki mora dati tako proizvodnjo, da bo zmožna zdržati mednarodno konkurenco. Taka intenzivna smer gospodarskega razvoja zahteva tudi nove oblike organizacije proizvodnje. Neizbežen je odločen prehod k mnogo večji specializaciji in kooperaciji. Glede organizacije proizvodnje se nahajamo v nekem smislu pred novo revolucijo. Ta revolucija bo zahtevala postopno selekcijo in večjo intenzivnost in to v vsakem pogledu: pri investicijah, v organizaciji proizvodnje, v tehnologiji, v načinu poslovanja, v gledanju na mnogo ekonomske pojave in marsikje tudi v kadrih. Dosežena stopnja proizvodnih sil objektivno zahteva tudi večjo vsklajenost ekonomskih sorazmerij. Gibanje vseh oblik potrošnje, bodisi da je iznad nivoja ali pod nivojem, ki ga dopušča in diktira proizvodnja, bi imelo iste negativne posledice, motnje v gospodarskem razvoju in počasnejšo rast proizvodnih sil. V nerazviti ekonomiki, ob velikem pomanjkanju blaga je namreč potrošnja mnogo manj pomemben faktor proizvodnje kot v razviti ekonomiki. Torej moramo zaradi doseženega napredka pospeševati proizvodnjo tudi z ustreznim potrošnim in to ne samo po obsegu, ampak tudi po strukturi.

Vse te probleme moramo reševati na način, ki ustreza našim družbenim odnosom. To pa pomeni, da bo treba marsikje pravočasno analizirati, katero delovno mesto je odveč, ker je neproduktivno, in kam bo šel delavec s tega neproduktivnega in nepotrebne delovnega mesta. Isto velja tudi za marsikatero podjetje ali celo za določene panoge proizvodnje. Naloga Socialistične zveze in sindikatov bi predvsem bila, da v tem pogledu pogumno pogledajo konkretnim dejstvom v oči in da več razmišljajo o tem, kako bi z večjo produktivnostjo dela, s preusmeritvijo nekatere proizvodnje sanirali določene gospodarske organizacije. Potrebno je prenehati s prakso, da bi njihov slab materialni položaj popravili z raznim izigravanjem predpisov na račun skupnosti.

S tega vidika je treba gledati tudi notranje procese, ki se v gospodarskih organizacijah dogajajo. Dosedanja akcija za tako imenovano decentralizacijo in organizacijo ekonomskih enot je zlasti tam, kjer so se stvari pravilno postavljale, dala že zelo dobre rezultate. Na žalost pa je dosedanja akcija imela dve slabosti. Mnogo preveč je bilo improvizacije in politično-propagandnih gesel in mnogo premalo konkretnih strokovnih, organizacijskih, tehnoloških in politično-ekonomskih odločitev in rešitev. In drugič, marsikje so bili preveč poudarjeni samo demokratično-decentralistični vidiki teh sprememb, premalo pa njihov ekonomski cilj. Zaradi tega je potem tudi prišlo do nekaterih abstraktnih diskusij o tem, ali naj bodo pristojnosti v okviru gospodarskih organizacij bolj ali manj centralizirane oziroma decentralizirane. V takem abstraktnem modrovanju je bilo mnogokrat več prikrite borbe za oblast kot pa dejanskih naporov in konkretnih rešitev za večjo produktivnost dela in za večjo produktivnost dela. V taki atmosferi se potem tudi lahko izmaliči pojem decentralizacije, pojem ekonomskih enot in neposredne demokracije v tem smislu, da postane vse to samo sebi namen in cilj, ne pa zgolj sredstvo za večjo produktivnost dela, za boljše organizacijo proizvodnje, za večji ekonomski učinek in seveda s tem tudi za utrjevanje in razvoj družbenih socialističnih odnosov. V tistih gospodarskih organizacijah, kjer so pa v borbi za

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tovariši in tovarišice!

Pismo Izvršnega komiteja ZKJ, govora tovariša Tita v Splitu in na beograjskem sejmu, kakor tudi ekspozice tovariša Kardelja v ljudski skupščini so tisti politični dokumenti, ki dajejo sedaj pečat našemu vsakodnevemu političnemu in gospodarskemu dogajanju in delovanju. S temi političnimi dokumenti je bila dana vsestranska analiza tako sedanje situacije kakor preteklega razvoja, nakazana je bila nadaljnja perspektiva, analizirani so bili naš uspehi kakor tudi napake preteklega obdobja. Zaradi takega svojega vsestranskega vsebinskega značaja so ti dokumenti dobili ne samo enodušno podporo delovnih ljudi, ampak so tudi mobilizacijsko delovali na njihovo iniciativo. Tako smo priča zelo živemu in vsestranskemu političnemu snovanju družbeno-političnih organizacij, delovnih kolektivov in oblastvenih organov.

Spričo vsega tega ni naloga našega skupnega plenuma ponavljati stališča in zaključke, ki so dani v pismu in zlasti v govorih tovariša Tita in Kardelja, ampak je naša naloga, dogovoriti se, kako ta stališča, zaključke in naloge oživiti in nekaj je že napravljena — potem moramo predvsem razumeti vsestranost in poglobljenost teh političnih dokumentov. Celotna

struktura naše družbe, doseženi nivo političnih odnosov, materialnega in intelektualnega napredka je dosegel tako stopnjo, da ni mogoče uspešno delati in se pravilno orientirati samo na osnovi površnih in enostranskih zaključkov in ugotovitev. Danes moramo bolj kot kdaj koli prej znati razločevati globlje vzroke od trenutnih posledic. Znati moramo ločiti tiste naloge, ki jih je potrebno in možno opraviti v teku dneva, od tistih, ki so po svoji objektivni naravi dolgoročne značaja. Pravilno moramo znati oceniti in pretehtati naše uspehe preteklega obdobja in z isto natančnostjo in objektivnostjo ugotoviti tudi naše neuspehe, napake in določene družbene dejavnosti, ki so se pojavile hkrati z burnim razvojem materialnih proizvodnih sil in družbenih odnosov. Vsako precenjevanje doseženih rezultatov in podcenjevanje napak je enako nevarno, kakor tudi pretiravanje v oceni negativnega in v podcenjevanju pozitivnega. Samo skladno povezovanje vseh komponent našega družbenega življenja in dogajanja, tako pozitivnih kakor negativnih, lahko ustvari tisto prepotrebno politično osnovo tako pri političnem kadru kakor tudi med širšimi množicami delovnih ljudi, brez katere si ne moremo zamisliti pravičnega in pravičnega obračuna z napakami, slabostmi in deformacijami,

»Industrija« za vsako ceno

— Kaj pravite, ali ni že čas, da bi si omislili kakšnega cenejšega konjička?

Karikatura: MILAN MAVER

IZPOLNJUJMO NALOGE DNEVA IN HKRATI NE POZABLJAJMO NA JUTRIŠNJI DAN

(Nadaljevanje s 1. strani)

Industrijsko organizacijo dela, pri uvedbi ekonomskih enot in decentralizacije našli ustrezne ekonomsko-politične, strokovne in organizacijske rešitve, pa so izostala vsa nepotrebna zgoraj omenjena modrovanja in doseženi so že tudi prvi tako ekonomski kot tudi politični rezultati. Za organizacijo ekonomskih enot in za pritegovanje novih neposrednih proizvajalcev k neposrednemu odločanju seveda ni možno dati receptov, kar je bilo že neklikokrat poudarjeno. Vsaka specifična gospodarska organizacija diktira tudi specifične, tisti organizaciji ustrezne rešitve. Vendar pa je možno celotno to materijo v nekem smislu le poploščiti, posplošiti namreč tako, da bo morala vsaka gospodarska organizacija, ki bo šla po tej poti — in to pot neizbežno narekuje borba za večjo produktivnost dela in za industrijski način proizvodnje — napraviti naslednje. Prvič, zbrati je treba vse odločitve, ki jih v dani gospodarski organizaciji zahtevajo proizvodni proces, organizacija dela in samoupravljanje; drugič, določiti je treba, kdo, kako in kdaj bo te odločitve sprejemal; tretjič, s kakšnimi sredstvi jih bo uresničeval; četrtič, kdo, kdaj in na kakšen način bo uresničevanje teh odločitev kontroliral, in končno, kdo, kdaj in na kakšen način bo nosil odgovornost za sprejete odločitve. Seveda bi bilo neizvlečno pričakovati, da bodo odgovori na vsa omenjena vprašanja istočasno že tudi dali rešitve za vso tekočo ekonomsko-politično in tehnološko problematiko dane gospodarske organizacije. Odgovori na spredaj postavljena vprašanja predstavljajo šele okvir medsebojnih razmejitev, v katerem pa bodo morali delati vsi faktorji v gospodarski organizaciji, od centralnega delavskega sveta, preko direktorja in ekonomskih enot, do posameznega proizvajalca, vsak seveda v okviru svojih dolžnosti in pravic. Ne more biti diskusije o tem, ali smo za ali proti temu, da se še bolj okrepijo neposredni vplivi, dolžnosti in pravice proizvajalcev in da se še naprej razvijajo razne neposredne oblike samoupravljanja. Nadaljnje borbe za produktivnost dela in razvoja socialističnih odnosov si ne moremo zamisliti brez tega. Toda vse to delo je mnogo bolj zamotano in težje, kot pa se zdi nekaterim površnim opazovalcem. Teh ciljev ni mogoče doseči z enostavnim improviziranjem ali samo s politično-propagandističnimi gesli. Te naloge je možno uresničevati samo s postopnim, konkretnim in strokovnim delom, pri katerem morajo sodelovati vsi faktorji proizvodnje in družbeno-političnih odnosov v gospodarski organizaciji. Dolžnost organiziranih političnih sil, zlasti sindikalnih organizacij in delovnih kolektivov in organizacij Socialistične zveze v komunah pa je, da neprestanoma tolačijo proizvajalce, tako onim pri strojih in manualnih delih kakor tudi onim v upravah in na vodstvenih funkcijah, da pri vsem tem ne gre za birokratsko razdeljevanje funkcij na višje in nižje, da tudi ne gre za tako imenovano atomiziranje gospodarskih organizacij in proizvodnega procesa, ampak da gre za industrijsko organizacijo proizvodnje, za nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja in za doslednejšo delitev po delu.

Vso politično pozornost in podporo organizaciji Socialistične zveze in sindikatov zasluži tudi delo komisij za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka v gospodarskih organizacijah in zavodih, oziroma problematika, ki se pojavlja na tej osnovi. Politično je predvsem najvažnejše to, da se zagotove iste izhodiščne osnove in isti cilji tako v komisijah kakor tudi v gospodarskih organizacijah. Naše skupno izhodišče za delo mora biti konkretna in čimbolj objektivna analiza gospodarskega stanja vsake posamezne gospodarske organizacije, upoštevajoč pri tem vse tiste raznoterosti in specifičnosti, ki so se zaradi burnega gospodarskega razvoja neizbežno pojavljale v gospodarskih organizacijah. Naš skupni cilj pa mora biti, kako na osnovi prej povedanega čimbolj spopolniti pravilnike o delitvi čistega dohodka v gospodarskih organizacijah in preko njih doseči boljšo organizacijo proizvodnje in produktivnosti dela. Velika večina gospodarskih organizacij in delovnih kolektivov kakor tudi komisij je v tem smislu razumela postavljene naloge in je soje delo usmerila k tem ciljem. Istočasno pa so se že pojavila nekatera napačna pojmovanja, ki bi lahko zelo oteževala uspešno izvršitev postavljenih nalog. Pone-

kje še mislijo, da je osnovna naloga komisij, zmanjšati osebne dohodke. Na tej osnovi se še vedno pojavljajo tu in tam določene govorice o tem, da bodo morali delavci v tistih gospodarskih organizacijah, ki so na osnovi formule v letu 1961 izplačale preveč osebnih dohodkov, le-te vračati. Taki zaključki niti politično niti ekonomsko ne bi ustrezali namenom, zaradi katerih so komisije postavljene, in ciljem, ki se žele s to akcijo doseči. Naj vsaka gospodarska organizacija ugotovi, ali se je pri svoji konkretni politiki razdeljevanja čistega dohodka tudi v praksi in ne samo načelno uresničeval znani in povsod sprejeti princip, da naj se osebni dohodki povišujejo v skladu z večjo produktivnostjo dela oziroma v skladu z boljšim gospodarjenjem. Tiste gospodarske organizacije, ki so se tega načela držale zgolj v besedah, v dejanjih pa hodile svoja pota, morajo zdaj svojo politiko korigirati. Toda določeno neskladje med višino osebnih dohodkov in čistim dohodkom oziroma produktivnostjo dela se da odpraviti na dva načina; možno ga je odpraviti tako, da se znižajo osebni dohodki in da se vsota preveč izplačanih osebnih dohodkov naknadno vrne. To bi bil finančno-administrativen fiskalen način vsklajevanja. Obstaja pa še druga, mobilizacijsko-ekonomsko rešitev. Možno je namreč, da osebni dohodki v teh organizacijah ostanejo nespremenjeni, da pa se v določenem času, v pol leta ali v letu dni, s povečano produktivnostjo dela, z boljšim vsestranskim gospodarjenjem naknadni vsota preveč izplačanih osebnih dohodkov. Popolnoma normalno je, da se bo večina gospodarskih organizacij predvsem v svojem lastnem interesu odločila za to drugo možnost. Nasploh je izredno važno, da se celotno delo v zvezi z delitvijo čistega dohodka na osnovi znanega navodila zveznega izvršnega sveta postavi tako, da se spopolnijo pravilniki o delitvi čistega dohodka, da se popravijo razna nepravilna določila in merila in da se izboljša gospodarjenje. Vse to pa je potrebno delati v takem vzdušju, ki mobilizacijsko vpliva na proizvajalce in ki jim odpira perspektivo napredovanja. Zato so nesmiselne diskusije o tem, ali se bodo osebni dohodki znižali ali ne in ali je namen znižati tudi realni standard. Povsod tam, kjer prevladujejo take diskusije, ni mogoče pričakovati, da bi se mobilizirale vse možnosti za optimalno povečanje proizvodnje in produktivnosti dela in na tej osnovi dosegel tudi napredek v materialnem položaju proizvajalcev. Predvsem to pa je v sedanjih situaciji najbolj potrebno in najvažnejše. Razmišljajmo več o tem, kako bi povečali proizvodnjo, kako bi bolje gospodarili, z namenom, da ostane sedanj standard tam, kjer je, oziroma da tudi skladno s produktivnostjo dela napreduje.

Pri tem pa bi morali nadaljevati doseženo politiko hitrejše povečevanja osebnih dohodkov nižjim kategorijam kot pa višjim. Morda komu čudno zveni, če rečem, nadaljevati doseženo politiko. Kajti, na osnovi posameznih, vsega obsojanja vrednih primerov, ko so si posamezniki dali izplačati svojemu delu in zaslugam neprimerno visoke dohodke, je površen opazovalec tu in tam dobil vtis, kakor da je to postalo pravilo v razdeljevanju osebnih dohodkov po delu. Resnica je seveda obratna. Od januarja 1961. leta naprej so se v Sloveniji najhitreje povečevali osebni dohodki najnižjim kategorijam. Tako je n. pr. v januarju 1961 od skupnega števila zaposlenih v gospodarstvu bilo takih, ki so imeli do 10.000 dinarjev dohodka, 6,1%; v marcu letošnjega leta pa samo 0,9%. V januarju 1961 je bilo od skupnega števila vseh zaposlenih v gospodarstvu takih, ki so imeli od 10.000 do 15.000 dinarjev osebnih dohodkov, 23,8%; v marcu letošnjega leta pa je bilo takih, ki so imeli od 15.000 do 20.000 dinarjev osebnih dohodkov, 27,3%; v marcu letošnjega leta pa je njihovo število padlo na 17%. Obratno pa je bilo število tistih, ki so imeli v januarju 1961. leta od 20.000 do 40.000 dinarjev osebnih prejemkov, 37,4% od skupnega števila zaposlenih v gospodarstvu; v marcu letos pa je bilo le-teh 57,3%. V januarju leta 1961 je bilo od skupnega števila zaposlenih v gospodarstvu 57,2% takih, ki so imeli do 20.000 dinarjev na mesec; v marcu letošnjega leta pa se je število le-teh znižalo na 24,3%. Realna vrednost povišanih prejemkov nižjih kategorij je seveda nekoliko manjša, kot kažejo številke, ker so se povečali

življenjski stroški. Res pa je tudi, da je med nižjimi kategorijami največ polproletarcev, katerim prejemki iz delovnega odnosa niso edini in mnogokrat celo ne najvažnejši del dohodka. Vidimo torej, da se je v zadnjih 15 mesecih skoraj za polovico zmanjšalo število tistih, ki imajo do 20.000 dinarjev osebnih dohodkov na mesec. V ustreznem obsegu pa so se povečale srednje kategorije. Število tistih, ki imajo nad 60.000 dinarjev osebnih prejemkov, pa se je v tem obdobju povečalo za 3,7% in jih je od skupnega števila zaposlenih v gospodarstvu sedaj 4,4%.

Seveda pa ta proces še ni končan. Treba ga je nadaljevati z isto intenzivnostjo kot doslej in na isti način. To se pravi, da morajo delavski sveti ob podpori komisij in političnih organizacij odpraviti prevelike razpone, ne pa iskati rešitev v predpisanih minimalnih in maksimalnih plačah. Po tej poti moramo torej z vso odločnostjo likvidirati še tiste preostale primere neupravičeno visokih prejemkov, ki sicer ne predstavljajo nobenega rezervoarja in ekonomskih možnosti za povečanje osebnih prejemkov nižjim kategorijam, kot nekateri napačno mislijo, pač pa povzročajo veliko moralno-politično škodo, mečejo napačno in slabo luč na celotno koncepcijo delitve po delu. Zato ni res, kar trdijo nekateri nepoučeni ali tudi zlonamerni, da je večja pristojnost delovnih kolektivov pri delitvi čistega dohodka in posledične uresničevanje socialističnega principa nagrajevanja po delu prineslo materialne koristi predvsem višjim kategorijam, da pa so nižje in srednje plasti manualnih delavcev bile pri tem prikrajšane. Vsestranska analiza kaže obratno sliko. Na osnovi doslednejše delitve po delu in v okviru večjih samoupravnih pristojnosti delovnih kolektivov so materialno napredovale predvsem nižje in srednje kategorije zaposlenih proizvajalcev. Res pa je tudi, da so v tistih delovnih kolektivih, kjer samoupravljanje še ni dovolj razvito in kjer politične sile niso dovolj močne, da bi dale pravilno orientacijo pri sprejemanju pravilnikov, nekateri vodilni posamezniki te slabosti izkoristili in si na neodgovoren način povečali svoje osebne prejemke. Te deformacije moramo zdaj popraviti in odstraniti, sicer pa odločno nadaljevati z doseženo politiko delitve po delu, ki je v svoji osnovi bila pravilna in je tudi dala dobre rezultate.

V komunah in v delovnih kolektivih so v zadnjem času izredno žive diskusije o mnogih tekočih gospodarskih, komunalnih, zdravstvenih, prosvetnih in drugih problemih. Pojavljajo se tudi zelo različna gledanja in pojmovanja nekaterih osnovnih instrumentov naše družbe. Tu mislim predvsem

Člani Glavnega odbora SZDL Slovenije in Republiškega sveta sindikatov med razpravo

na take faktorje, kot so delavsko samoupravljanje, plan in tržišče. Tudi tukaj je vsaka enostranost in izključnost nepravilna in v določenih pogojih celo škodljiva. Pojmovanja, na osnovi katerih se plan postavlja kot diametralno nasprotje tržišču ali pa z delavskim samoupravljanjem negira vse drugo, ne morejo ničesar konstruktivnega prispevati k nadaljnji graditvi sistema. Na osnovi takih enostranskih pojmovanj tudi ni možno najti nobenih pravih konkretnih rešitev, bodisi v okviru komunne, bodisi v okviru gospodarske organizacije. Samo ob upoštevanju vseh teh treh elementov, ob njihovem skladnem povezovanju v eno organsko celoto, kar leti dejansko so, je možno najti tudi v konkretni praksi pravilne rešitve. Samo čimbolj skladna povezanost vseh teh treh elementov, popolna medsebojna zavisnost in uravnovesjenost lahko dejansko zagotovijo maksimalno rast razvoja materialnih proizvajalnih sil in maksimalno skladnost razvoja političnih odnosov. To so temeljni kamni naše celotne gospodarsko-politične zgradbe in družbenih odnosov. Zato morajo naša razmišljanja ob vseh teh vprašanjih in na vseh njihovih biti taka, da jih čimbolj skladno povezujemo in uravnavamo. Čimbolj jih bomo gledali in doumeli v njihovi kompleksni povezanosti, toliko bolj skladno in brez krčev bo šel tudi naš razvoj in toliko bolj bo prišla do izraza maksimalna iniciativa proizvajalcev na vseh področjih družbenega dogajanja. In obratno. Vsak poskus in pojmovanje, na osnovi ka-

terege bi hoteli enega od teh elementov podrediti drugemu ali absolutizirati njegovo dejstvo in pomen, mora neizbežno povzročiti razne krče, težave in deformacije. Brez tega in takega objektivnega spoznanja naše sedanje konkretne stvarnosti se ni mogoče pravilno orientirati. Brez tega spoznanja ni mogoče pravilno povezovati objektivne nujnosti in delovanja tistih faktorjev, ki so tu nezavisno od naših želja in naše volje, z našimi subjektivnimi spoznanji in našim subjektivnim delovanjem. Brez vsega tega tudi ni možno konkretno in praktično reševati mnoga zapletena dnevna vprašanja v komunah in gospodarskih organizacijah, s katerimi se organizirane socialistične sile vsakodnevno srečujejo. Samoupravljanje, plan in tržišče, to je trikotnik, znotraj katerega organizirane socialistične sile, Zveza komunistov, Socialistična zveza, sindikati in drugi — na demokratičen način uravnava vsa družbena protislovja socializma pri nas.

Mislim, da se vsakdo od nas zelo dobro zaveda zamotanosti problemov in pomembnosti nalog, ki stoje pred nami. Vsestranski napredek v graditvi socializma, v razvoju materialnih proizvajalnih sil in v razvoju družbenih odnosov postavlja pred organizirane subjektivne sile vedno nove probleme. Zlasti od kadrov pa zahteva, da svojo politično pripadnost, svojo družbeno zavest in svojo zvestobo ciljem revolucije in interesom delovnega ljudstva neprestanoma dopolnjujejo še s čedalje večjim strokovnim znanjem in sposob-

nostjo. Sama politična legitimacija, pridobljena z dosedanjim delom in borbo, še ni vedno dovolj, da bi lahko vsakdo izvrševal tiste konkretne naloge, ki jih določeno vodstveno mesto od njega zahteva. Taka politična legitimacija, ki ji je treba vedno in povsod dati vse potrebno priznanje, ki ne bo in ne sme nikoli zbledeti, se mora neprestanoma dopoljevati s tistim znanjem in delovnimi izkušnjami, brez katerih tudi ni mogoče postaviti celega moža na marsikatero delovno ali vodstveno mesto. Pri vsem tem pa je tudi izredno važno, da zaradi trenutnih napak ali neuspehov ali tudi ostre kritike ne zapademo v malodušje. Naš družbeni sistem se je razvil že do te stopnje in postal notranje tako trden, da lahko mirno prenese tudi ostro in odprto samokritiko. To pa nam mora dajati kljub vsemu novih ustvarjalnih moči in optimističen pogled v bodočnost. Predvsem v sedanjih situaciji pa je našemu aktivu potrebno bolj kot kdaj koli prej, da zelo konkretno, čimbolj operativno in energično izvršuje naloge dneva in da se jasno zaveda tudi jutrišnjega dne. Budno moramo spremljati vse tekoče pojave in hitro reagirati nanje. Istočasno pa gledati globlje in širše in ne pozabljati na perspektivo!

Tovariši in tovarišice!

Zadržal sem se na nekaterih načelnih stališčih, ki še vedno niso dovolj jasna, z namenom, da dam s tem splošen okvir za čimbolj konkretno razpravo.

IZ RAZPRAVE NA SKUPNI SEJI OBEH PLENUMOV

NAŠA NALOGA: URESNIČITI SPREJETA STALIŠČA IN ZAKLJUČKE

Objavljamo nekaj misli in ugotovitev iz razprave na skupni seji Glavnega odbora SZDL Slovenije in Republiškega sveta sindikatov. Del razprave in zaključke skupne seje bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

Marjan Jenko:

Proces, ki se je šele začel

V drugi polovici minulega leta so šole in vzgojno izobraževalni zavodi, zdravstveni zavodi, denarni in zavarovalni zavodi, v začetku letošnjega leta pa tudi nekateri preizkusni organi v državni upravi, prešli iz proračunskega in plačilnega sistema po določbah zakona o javnih uslužbencih na sistem oblikovanja in delitve dohodka. S tem so se na področju družbenih služb, torej v negospodarskih dejavnostih, pričeli ustvarjati objektivni pogoji za večjo družbeno-politično in ekonomsko samostojnost, pospeševati pa se je začel tudi proces debirokratizacije v teh ustanovah. Prvi koraki uvajanja tega sistema že kažejo določene kva-

litetne premike in nova pota v delu in življenju teh organov. Vseposvdo (v šolstvu, zdravstvu, v preizkusnih organih državnih ustanov, bankah itd.) se že kaže ustvarjalna pobuda delovnih kolektivov. Ekonomska in družbena samostojnost zahteva od njih večjo odgovornost pri delu in poslovanju ustanove, v odnosu do družbe in v odnosu do članov kolektiva. Vse to jih postavlja v enakopraven položaj z drugimi službami in organizacijami, s katerimi ustanavlja poslovna in druga družbena razmerja. Skratka, nove razmere zahtevajo nove načine dela in drugačno organizacijo tudi v družbenih službah, to pa vpliva na postopno oblikovanje

drugačnih družbeno-političnih in ekonomskih razmerij med posameznimi delovnimi kolektivi in znotraj kolektivov. To je proces, ki se je šele začel, bo pa verjetno daljši in poln sprememb.

Hkrati pa se kažejo določene pomanjkljivosti in nerazumevanja, ki ovirajo hitrejšo in pravilnejšo reševanje posameznih nalog. To je razumljivo in objektivno utemeljeno, ker vemo, da so ti organi še do včeraj poslovali bolj ali manj nesamostojno, da sta bila organizacija in način dela deligrana od zgoraj, sistem finansiranja pa strogo administrativno proračunski. Zato se je težko zamisliti, da bi bila ideja samostojnega in neposrednega odločanja v teh delovnih kolektivih in v vodstvih, ki so obremenjena z mentaliteto nesamostojnosti, uresničena kar čez noč. Zaradi tega mislim, da ne smemo biti nestrpni, če ponekod stvari ne napredujejo tako hitro, kot že limo, ali če napredujejo celo nekoliko slabo, oziroma napačno. Važno je, da slabosti spoznavamo, jih temeljito ocenju-

jemo in odpravljamo. Tako pa ne delamo vedno in zaradi tega včasih napačno sklepamo in seveda tudi napačno ukrepamo. Minuli položaj in vloga teh posameznih služb zahteva od vseh družbeno-političnih činiteljev več skrbnega, preciznega analiziranja in obravnavanja njihovih problemov in večjo družbeno-politično odgovornost ter prizadetost. Tak odnos in ravnanje političnih činiteljev do njihovih problemov bo prav gotovo vplival na pravilnejšo smer in tempo razvoja, s tem pa bo krepil proces socialističnih odnosov v teh službah.

Miro Gošnik:

Več konkretne pomoči

Razumljivo je, da ni dovolj, če Socialistična zveza zgolj seznanja članstvo s sedanjim položajem. O tem nam govori tudi odmev na nekatera dobra in tudi slaba zborovanja. Večinoma so ljudje z razumevanjem pozdravili nedavno sprejete

»V ZNIŽANJU STROŠKOV VIDIMO EDINI IZHOD!«

V prvih petih mesecih letošnjega leta jeseniški železarji niso dosegli predvidenega dohodka, čeprav so proizvodne načrte presegli za 1,9 odstotka. Precej svojih izdelkov namreč še vedno prodajajo po plafoniranih cenah, kupci so vsak dan bolj zahtevni, materialni stroški pa kar naprej naraščajo. Slednje — ob navedenih pogojih poslovanja — kajpak bistveno vpliva na finančni rezultat podjetja.

Povsem razumljivo je torej, da si lahko jeseniška železarna pri sedanjih pogojih poslovanja pomaga edinole tako, da poskrbi za zmanjšanje stroškov poslovanja; z boljšo organizacijo dela pa poskrbi za večjo produktivnost in višjo proizvodnjo. To splošno ugotovitev, ki je pomembna nekako prvo vprašanje predsedniku izvršnega odbora sindikalne podružnice Železarne Jesenice Tomažu Ertlu, je kajpak lažje izreči, kot pa v praksi poiskati odgovor nanjo. Pa vendar, kaj o tem sodi tovariš Ertl?

»Pri nas v železarni se res vsi strinjamo, da moramo predvsem zmanjšati stroške in povečati proizvodnjo. Se celo več: naše ekonomske enote tudi razpravljajo o teh zadevah. Toda res je tudi to, da pri tem mi vsi skupaj dostikrat pozabljamo, da so materialni stroški kot knjigovodski pojem vsota najrazličnejših manjših stroškov. Drugače rečeno: teh stroškov doslej nisimo dovolj razčlenjevali. In ker tega nismo storili, tudi ekonomske enote kajpak niso na te stroške vplivale in tisti meri, kot pa bi lahko. Za primer naj povem, da veliko govorimo o povečanju transportnih stroškov, o podražitvi surovin itd. Se vedno pa o tem nimamo točnih podatkov, da ne omenjam, kako za vse ostalo, kar šteje med materialne stroške, sploh nimamo zanesljivih podatkov. Namreč takšnih, ki bi prikazovali stanje v vsaki proizvodni oziroma ekonomski enoti posebej. Ob sedanjih razmerah, ko še veljajo plafonirane cene, pa bi vsako znižanje teh stroškov seveda precej vplivalo na to, da bi nadomestili tistih 4,9 % odstotka dohodka, ki nam po naših predvidevanjih še manjka.«

nič drugega kot to, da se usmerjamo v iskanje notranjih rezerv. Materialni stroški so ena izmed poglavitnih postavk in zatorej smo se obregnili predvsem ob nje. Ugotovitev, da teh stroškov nimamo dovolj razčlenjenih, sama po sebi opozarja na to, da se organizacija podjetja še ni prilagodila decentraliziranemu sistemu samoupravljanja. Veliko bo torej pomenilo že to, če bodo naše ekonomske enote sproti dobivale vse potrebne podatke. Dogovorili pa smo se, da bomo po

DELAVSKA ENOTNOST
Ustanovljena 20. novembra 1942. List izdaja republiški svet ZSJ za Slovenijo. Glavni in odgovorni urednik: VINKO TRINKAUS
Urejeje uredniški odbor: Peter Dornik, Sonja Gasperšič, Milan Maver, Janez Volčič. Tehnični urednik: Janez Šuster
Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2. Poštni predal 313-VI, telefon uredništva: 33-722 in 30-672 - Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NE 600-111-365 - Posamezna številka stanja 20 din - Naročnina je četrtletna 250, polletna 500 in letna 1000 din - List tiska CZF - Ljudska pravica - Poština plačana o gotovini

posameznih ekonomskih enotah spremljali različno število najvažnejših pokazateljev: od 4 do 12.«

Kakor pripovedujejo železarji, ste se v podjetju zaradi vseh teh težav odločili za znižanje osebnih dohodkov vse dotlej, dokler ne boste dosegli predvidenega dohodka?

»Prav zato, ker predvideni dohodek ni bil ustvarjen, smo se res odločili za povprečno 11,64 % znižanje osebnih dohodkov vse dotlej, dokler ne bomo ustvarili predvidenega dohodka. Komentarji naših delavcev o vsem tem so precej različni, čeprav večina enako sodi o tem, kaj moramo storiti, da se izkopljeva iz težav. Nekateri so na primer prepričani, da ni prav, če zaradi objektivnih težav trpi njihov zaslužek. Drugi spet pravijo, da to res ni prav, toda enako napačno je, da se je kolektiv uspal, ker je doslej vse prodal in se zatorej ni globlje zanimal za gibanje stroškov. Sedanje težave so po njihovem nastopile tudi zavolj neprizadetosti vsega kolektiva za resno iskanje notranjih rezerv. No, pravijo, če je tako, potem kajpak moramo čimprej priti do pravih podatkov in do solidnih analiz, kaj so »objektivne« in kaj so »subjektivne« težave, da ne bi kar vse vprek govorili in nič naredili.«

Po mnenju tovariša Tomaža Ertla je prav ta zavzetost 7000 članskega kolektiva jeseniške železarne zadosten prok, da bodo delavci proizvajalci začeli še bolj kot doslej razmišljati o gospodarjenju. Solidnim proizvodnim uspehom se bodo nemara torej prav kmalu pridružili še zaželeni finančni rezultati. MILAN GOVEKAR

OBCNI ZBOR ObSS MARIBOR-CENTER POST FESTUM

V novem obdobju predvsem dve nalogi

Problemov, ki jih je navrgla razprava na zadnjem občnem zboru ObSS Maribor-Center je veliko. Preveč, da bi lahko o vseh razmišljali. Kljub temu pa je vendarle mogoče izluščiti poanto. Ta je bila: skrb za boljše gospodarjenje.

Morda je res malce tvegano ocenjevati zbor občinskega sindikalnega sveta samo s stališča družbenega plana razvoja občine za letošnje leto, saj navsezadnje lahko sindikalna organizacija samo posredno vpliva na gospodarjenje v delovnih kolektivih in s tem na dejansko realizacijo nalog, na pro-

gram razvoja občine kot celote. Ali pa vendarle? Realizacija družbenega programa je stvar vseh proizvajalcev in vseh družbenih činiteljev v občini, kajti »večja proizvodnja in dohodek gospodarskih organizacij predstavlja tudi povečanje materialne osnove komunne, s čimer se povečuje njena druž-

beno ekonomska vloga ter ustvarjajo boljše pogoje za razvoj in dvig družbenega standarda delovnih ljudi«. kot so si v občini Maribor-center zapisali v svojem predlogu družbenega plana.

V številkah pa se te naloge za letošnje leto razkrivajo takole: vrednost družbenega bruto proizvoda naj bi v primeri z minulim letom narasla za 9 odstotkov, narodni dohodek prav tako za 9 odstotkov, zaposlenih pa naj bi bilo za 3 odstotke več.

Odgovora na vprašanje, kako realizirati te naloge, občni zbor občinskega sindikalnega sveta sicer ni neposredno formuliral. Toda iz celotne razprave moremo zaključiti, da bo program realiziran samo v primeru, če bodo zagotovljeni takšni pogoji, ki omogočajo uspešen razvoj proizvajalnih sil. Ti pogoji pa so:

● izpolnitev sistema finansiranja in razdeljevanja dohodka znotraj delovnih kolektivov in neposredno s tem v zvezi

● nadaljnji razvoj mehanizma neposrednega upravljanja. Gospodarske organizacije so sicer s pravilniki uzakonile sisteme formiranja dohodka, toda s tem še ni rečeno, da so ti sistemi že dokončni in da jih ne bo potrebno prilagajati razvijajočim se ekonomskim in družbenim odnosom. Zlasti v sistemih razdeljevanja sredstev za osebne dohodeke so se pokazale precejšnje anomalije, med katerimi so bržčas največje pretirano veliki razponi v osebnih dohodkih. Tako so izplačila v prvih mesecih letošnjega leta izkazala, da so v pravilnikih sicer uzakonjena načela, naj bi razpon med najnižim in najvišjim osebnim dohodkom ne bil večji od 1 proti 4, morda 1 proti 5, dejanska razmerja v mnogih gospodarskih organizacijah pa se gibljejo od 1 proti 6, sedem in celo osem. Prav tako se je v mnogih sistemih še vedno ohranilo nekaj elementov, ki ne zagotavljajo, da bi se osebni dohodki gibali v skladu z vloženim delom. Vse to pa ne samo da preprečuje normalen razvoj družbenih odnosov znotraj kolektivov, v enaki meri tudi deformira ekonomske odnose.

Splošna hiba sistemov razdeljevanja dohodkov pa je v tem, da je uzakonjena predvsem delitev sredstev, ne pa hkrati tudi to, na kakšen na-

čin bi kolektiv ta sredstva pri-gospodaril, kako bi naj potemtakem zvišal proizvodnjo, boljše organiziral delovni proces, zmanjšal stroške poslovanja... Občni zbor pa se je izrekel tudi zoper stališča tistih gospodarskih organizacij, ki sodijo, da je treba ekonomskim enotam prepustiti le pravico razdeljevanja, ne pa hkrati tudi pravico ustvarjanja sredstev.

Značilnost dosedanjega razvoja pa je bila tudi v tem, da so se pristojnosti ekonomskih enot le postopoma in razmeroma zelo počasi večale. Delavski sveti so najprej prenašali na neposredne upravljavce v ekonomskih enotah le sredstva za osebne dohodeke, nato pristojnosti s področja delovnih razmerij in šele na koncu — čeprav bi moralo to potekati sočasno — tudi del materialnih pristojnosti. Izkušnje v tistih organizacijah, ki so ubrale obratno pot in najbolj dosledno uveljavile decentralizacijo samoupravljanja, pa pričajo o tem, da je prenos pravic in dolžnosti upravljanja in gospodarjenja na neposredne proizvajalce obrodil pozitivne sadove, da se je povečala produktivnost, povečala ekonomičnost poslovanja, da so se začeli spreminjati ekonomski in družbeni odnosi. Tako v Hidromontaži, v Livarni, v MTT, v Tovarni čevljev...

Kljub temu pa je v občini še vedno veliko gospodarskih organizacij — zlasti v trgovini, gostinstvu, kmetijstvu, v obrti — kjer je decentralizacija samoupravljanja še vedno samo gola formalnost. In je prav v letošnjem letu ena najpomembnejših nalog sindikalnih organizacij v teh podjetjih premakniti voz družbenega življenja s slepega tira, menda ni potrebno še posebej zatrjevati.

A tudi tam, kjer že lahko govorimo o neposrednem upravljanju proizvajalcev v ekonomskih enotah, čakajo sindikalne organizacije še velike naloge. Treba bo doseči, da se bo izpolnil sistem obveščanja, da se bo poglobilo sodelovanje med organi upravljanja in upravnimi tehničnimi službami in podjetju, da bodo v gospodarjenju aktivno posegli tako organi upravljanja kot upravno tehnično vodstvo kot družbenopolitične organizacije... Tudi od vsega tega je namreč odvisno, ali bo krivulja ekonomičnosti gospodarjenja v podjetju naraščala, upadala ali celo obstala. S. B.

Prevoz na delo

J. H. NOVA GORICA: Na delo v Novo Gorico se vozim iz Kojškega. Prevozni stroški za tja in nazaj (22 kilometrov) znašajo dnevno 420 din, oz. mesečno 10.920 din. Po odbitku teh stroškov mi ostane od 17.800 din mesečnega osebnega dohodka le 6.880 din, s katerim naj bi preživljal družino. Do leta 1955 sem prejemal povračilo za prevozne stroške, takrat pa ga je tovarna, kjer sem zaposlen, ukinila. Upravni odbor je razpravljal o mojem primeru, vendar moji prošnji niso ugodili, ker je delavski svet sklenil, da se stroški za prevoz povrnejo samo tistim, ki za vožnjo na relaciji Sempas, Dornberg in Grčar. Prosim da mi odgovorite, ali je to pravilno?

ODGOVOR: Niti zakon o delovnih razmerjih niti kakšen drug predpis ne določajo ničesar glede plačevanja za vožnjo delavcev gospodarskih organizacij. To urejajo gospodarske organizacije same s svojimi internimi predpisi. Iz Vašega vprašanja izhaja, da je podjetje, kjer ste zaposleni, sklenilo, da se stroški za prevoz ne plačujejo. Če ste v skladu s kolektivnim dogovorom, ki se vozijo na do- ločenih relacijah. Odločitev delavskega sveta ni nezakonita. Določbe o plačevanju prevoznih stroškov pa so veljavne le tedaj, če so vsebovane v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Dediščina

N. S. LUKAVCI: S. A., ki je umrla dne 19. januarja 1961, vam je v oporoki odredila 2 ha zemlje kot volilo, za dediča pa je določila svojo rejčeno. Dedič se je proti sklepu okrajnega sodišča o zapuščinski ob- ravnavi, ki je bila dne 3. marca 1961, pritožil, vendar ni uspel. Njegov zahtevek je bil dokončno zavrnjen s sklenitvijo Vrhovnega sodišča LRS z dne 16. novembra 1961. Medtem, ko je tekel spor glede volila, je dedič sam obdeloval zemljo in tudi pobral ves pridelek. Vprašate, kdaj vam pripada otroški dodatek za hčerko in če ste upravičeni za zahtevo od dediča odškodnino za uporabo zemljišča.

ODGOVOR: Volilo vam je pripad- lo že s smrtjo zapustnice in ste z dnem 19. januarja 1961 postali lastnik zemlje. Po določbi 2. odstavka 40. člena Uredbe o otroškem dodatku (Uradni list FLRJ št. 36/56) vam otroški dodatek ne gre od 1. febru- arja 1961 dalje.

Od dediča lahko zahtevate povračilo škode, ker vam je onemogočil uporabo zemljišča.

»Delavske« in »šolske« kvalifikacije

B. F. MARIBOR: Sem visokokvalificirani delavec, večkratni mojster, zaposlen kot gradbeno nadzorni or- gan pri izgradnji nekega objekta. Ker se za to delovno mesto zahteva fakultetna izobrazba, ki je pa jaz nimam, se mi skladno z našim pravi- lnikom o delitvi osebnih dohodkov odbije od osebnega dohodka oz. od točk določen procent. Če na del- nem mestu, za katero se zahteva fakultetna izobrazba, dela delavec z visoko strokovno izobrazbo, se mu odbije 2 %, če dela delavec s sred- njo strokovno izobrazbo 4 %, če dela visokokvalificirani delavec (kar je v mojem primeru) pa 6 %. Ta razde- litev odbitkov se mi zdi nepravilna, saj se po tem smatra visokokvalifi- cirani delavec za manj kvalificiran- ga od srednje strokovno izobraže- na delavca. Prosim, da mi razložite ustrezne predpise oz. pojasnite od- nos delavskih kvalifikacij do šolskih in kako se le-te medsebojno izrav- navajo.

ODGOVOR: Ni nobenega pravnega predpisa, ki bi urejal odnos med kvalifikacijo delavcev in stro- kovno izobrazbo uslužbenec oz. pri- merjal vrednosti posameznih stopenj kvalifikacij in strokovne izobrazbe, tako da vam na vaše vprašanje ne moremo odgovoriti. Kakšna izobraz- ba oz. kvalifikacija se zahteva za posamezno delovno mesto je, kot vidite iz svojega primera, stvar pod- jetja; prav tako vprašanje, kako bo- do nagrajevani delavci na posame- znih delovnih mestih, glede na njihovo kvalifikacijo oz. strokovno izobra- ženo. Načelno se nam zdi vaš pravi- lnik o delitvi osebnih dohodkov z ozi- rom na vaše vprašanje, pravilen.

brez dvoma vprašanje nekaj bodočih let. Ob sedanjih težavah pa bi kazalo opozoriti na dejstvo, ki ga predstavniki družbenih služb (sicer bolj potihem) navajajo: v lanskem letu, ko so kolektivni v zdrav- stvu, šolstvu itd. načeli vpraša- nje delitve dohodka, so bili vse preveč prepuščeni sami sebi. Proces delitve v proizvodnih kolektivih pa že desetletja spremlja budna in aktivna pod- pora vseh družbeno političnih sil. Največkrat pa smo malo- številne kolektive iz družbenih služb odpravili na hitro z ge- slo, da je delitve pač njihova zadeva. Dodali smo še nekaj političnih napotkov konkretne in aktivne pomoči, razprav o merilih delitve pa večinoma ni- smo organizirali.

Dokaj upravičenih, pa tudi neupravičenih pripomb smo slišali na preteklih zborovanih članstva Socialistične zveze o delovanju družbenih služb. V našem okraju le-te dejansko za- ostajajo za potrebami, ki jih občutijo prebivalci. Skladen razvoj gospodarstva in družbe- nih služb je za novomeški okraj

Marko Kamenšek:

Znanstvena priprava dela - eno najbolj perečih vprašanj

Znanstvena priprava dela je pri nas eno najbolj perečih vprašanj, zanemarjamo jo in to nam škoduje pri pospeševanju produktivnosti. Tako je dejal tovariš Kamenšek, ko je poprej že opozarjal na nekatere pomembnosti industrijske orga- nizacije dela sploh. V nadalje- vanju svoje razprave je opozo- ril, da terja decentralizacija upravljanja v proizvodnji tudi

nekatero spremembo na področ- ju priprave dela in organizacije proizvodnje itd. Spremeniti bo kazalo tudi spremljanje proiz- vodnih rezultatov, bolje rečeno, računovodska služba v gospo- darskih organizacijah naj bo gibčnejša. Metode obračuna, to je metode opravljenega dela oziroma stroškov smo namreč doslej vse prepočasno prilagoje- vali spremembam.

Ivan More:

Proizvodnja ne more biti več rezultat slučajnosti

Eden izmed osnovnih proble- mov v kmetijstvu je nizka rentabilnost proizvodnje. Ocenjujemo, da bodo znašale iz- gube za leto 1961 okoli dve milijardi dinarjev. Res, da ne smemo problema poenostavljati in moramo upoštevati, da je večina kmetijskih organizacij imela precejšnje težave z uspo- sabljanjem delavcev, pridobiva- njem in usposabljanjem zem- ljišč, z novimi nepreizkušeniimi tehnološkimi procesi, da je bilo čutiti pomanjkanje sredstev itd. Kljub temu pa dela slabih rezul- tatov ne smemo pripisati zgolj samo objektivnim vzrokom, temveč jih lahko pripisemo tudi določenim slabostim kmetijskih organizacij. Tako je dejal tova- riš More, ko je poprej obraz- ložil vendarle velike dosežene uspehe na področju družbene proizvodnje v kmetijstvu.

Ko je naševal objektivne vzroke, ki so vplivali na tolikš- ne izgube v kmetijstvu, je go- voril o tržnih pogojih, sistemu kreditiranja, značilnostih dose- danje graditve proizvodnih zmogljivosti itd. Glede subjek- tivnih slabosti pa je dejal: Slabi rezultati bodo vedno bolj odraz slabosti subjektivnih sil. Proizvodnja ne more biti več rezultat slučajnosti, temveč premišljeno izdelanega podro- bnega tehnološkega procesa in njegove dosledne uresničitve. Pri tem pa se mora strokovni

kader zavedati vse odgovornosti in imeti mora vse možnosti za strokovno vodstvo proizvodnje. Strokovnjak lahko opraviči svo- je delovno mesto samo z vedno večjimi proizvodnimi uspehi, večjo produktivnostjo dela in boljše rentabilnostjo v panogi, za katero odgovarja. Organi sa- moupravljanja pa lahko upravi- čeno vprašajo svoj strokovni kader, zakaj njihovo podjetje ali ekonomska enota ne dosega večjih uspehov, zakaj so osebni dohodki prenizki in zakaj ni dovolj sredstev za nadaljnji na- predek proizvodnje... V mno- gih primerih lahko najdemo vzrok za visoke splošne stroške v slabi organizaciji poslovanja, prepočasni decentralizaciji in odpravljanju ostankov admini- strativnega načina vodenja pod- jetja in podobno. Če hočemo ustvariti sodobne kmetijske obrate, ki bodo konkurenčni v družbeni delitvi dela tako zno- traj države kakor tudi na zu- nanjem trgu, potem je treba doseči tudi smotnejšo notranjo organizacijo, preprosto in učin- kovitejšo evidenco, načrtovanje itd. Ob močnejši koncentraciji posestev in zadržg je v mnogih primerih precejšnja slabost in vzrok za slabše poslovanje v tem, da niso dovolj hitro uvedli so- dobnejše organizacije notranje- ga poslovanja, predvsem pa, da niso dosledno uveljavili uprav- ljanja v ekonomskih enotah.

Besede in dejanja

Kako radi in kako pogosto govorimo: treba je razvijati in uveljavljati delavsko samoupravljanje, samoupravljanje po ekonomskih enotah, samoupravljanje neoposrednih proizvajalcev in še in še.

Prav tako je govoril nešteto krat v svojem kolektivu tudi šef gradbišča.

Govoril je že, kaj pa delat? Delat je drugače, pa čisto drugače. Takrat je verjetno vedno pozabil na svoje besede in se odločil tako, kot je pač zanj boljše.

Tistega besedičnega zidarja na svojem gradbišču je že dlje opazoval. Preveč dobro vidi vsako stvar in preveč ve o vsem. Zadnjič se je obregnil celo v njegovo kilometrino, šefovo kilometrino, posebno še ob tisto izven grad-

bišča. Le kaj ga vse to tako zanima. Drugič se lahko spomni še kaj več. Nak, tako pa ne! Treba ga je premestiti. In sicer premestiti tako, da bo v podjetju čimmanj hrupa.

Načrt! No, to ne bo tako zelo težko. Odločbo o premestitvi mora dobiti v soboto po končanem delu. Kadrovska služba jo bo že izdala, če bo naročil on, šef gradbišča. Kadrovska služba je v našem podjetju še mlada, vsi se še šolajo in ne bodo ugovarjali njegovemu naročilu, je modroval.

In do sem se je vse zgodilo točno po njegovem načrtu. Toda, glej no delavce, te delavce iz njegove skupine. Na te pa res ni prav nič računat.

Delavci so sklicali sestanek in povabili nanj tudi njega, šefa gradbišča. Napravili so zapisnik in v njem zapisali svoj sklep, sklep neposrednih proizvajalcev-upravljalcev:

»Skupina ne soglaša s premestitvijo delavca iz naše sredine, temveč hočemo še naprej skupaj delati.« Njihov premeščeni kolega je namreč vzoren delavec in bi ga težko pogrešali. Poznalo bi se pri delu.

In šef gradbišča sedaj že nekaj časa zamišljeno hodi po gradbišču... Saj ima tudi kaj misliti.

Človek

Cestno križišče. Na belo-rdečem podstavku stoji miličnik in s spretnostjo izkušenega prometnika usmerja vozila in pešce.

Siv fičo zavije na sredo ceste in hoče pred miličnikom zaviti na levo. V trenutku zaviljijo zavore, belo-rdeči podstavek se zamaje in miličnik izgubi ravnotežje.

Pešci na pločnikih obstanejo kakor ukopani. Voznica sivega fičota preplašeno strmi v miličnika, ki si otira prah z rok in uniforme.

Sekunde napetega pričakovanja... Če gre pešec čez cesto, ko gori na semaforju rdeča luč, plača petsto dinarjev kazni. Voznica pa je življenjsko ogrozila samega prometnega miličnika. Pet tisoč dinarjev kazni ji ne uide. In ploha očitkov.

Tako mislijo pešci na pločnikih in tako misli mlada, nespretna šoferka v sivem fičotu.

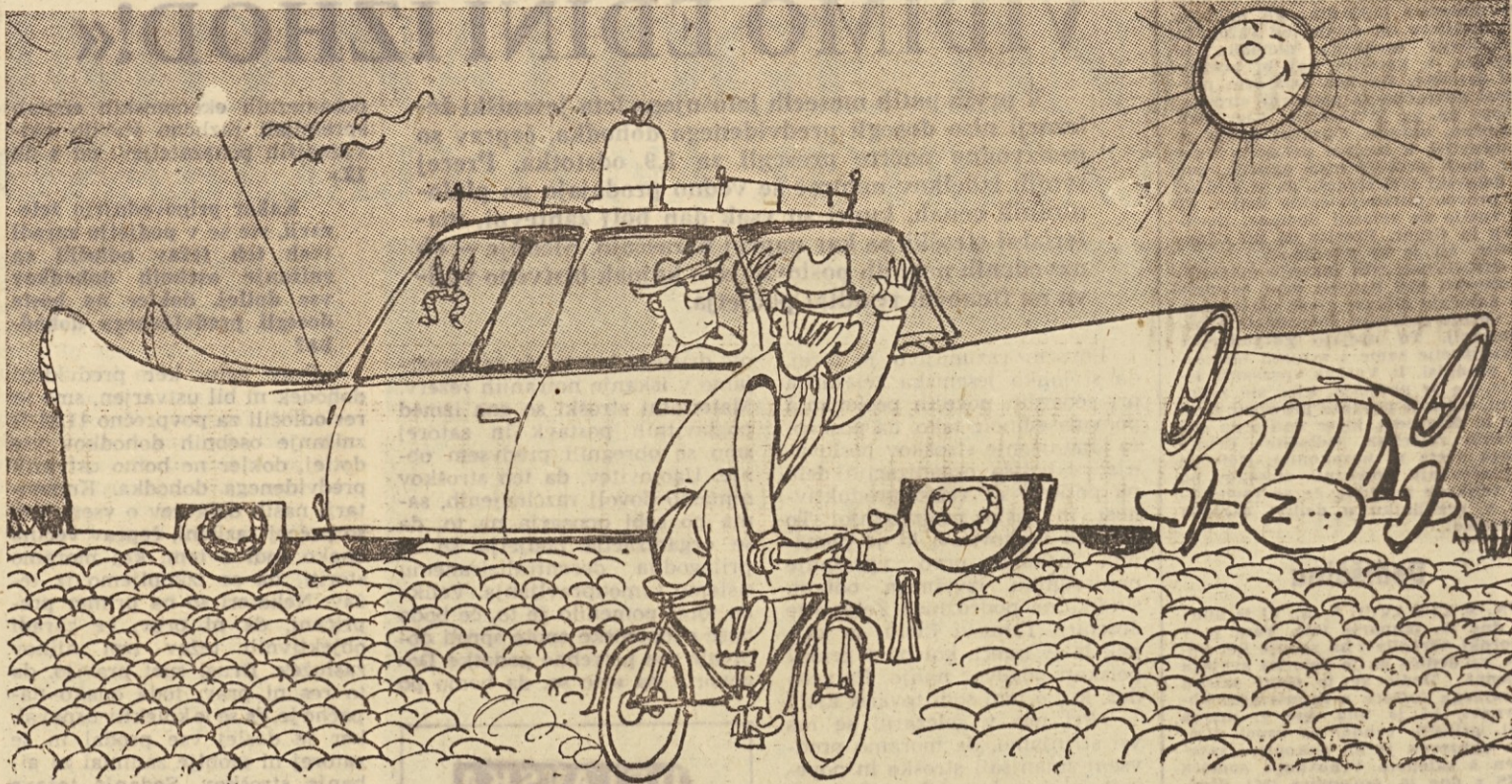
Toda miličnik ne potegne iz žepa kazenskega bloka, ne zmerja, ne kriči. Smehljaje stopi počasi k odprtemu okencu sivega fičota in reče:

»Drugič bodite previdnejši. Srečnejšo pot!« Kakor da se ne bi nič zgodilo stopi na okrogli podstavek sredi križišča in nakaže smer, v katero je nameraval zaviti sivi fičo.

Ljudje na pločnikih strme v njegov zresnjeni obraz, opeharjeni za majhno razburljivo doživetje, in vendar zadovoljni.

H KRONIKI TEDNA SO PRISPEVALI:

1. Ingrad Celje — I. TONČ
2. Prometni miličnik na križišču Zupančičeve in Celovške ceste v Ljubljani, 13. junija dopoldne, in neznanca voznica — MARIOLA KOBAL

Imam soseda. Fin človek, zmeraj v beli srajci s poškrbljenim ovratnikom, nadišavljen in sploh — na prvi pogled se mu vidi, da je svetovljan.

S tem finim sosedom sva se običajno srečala vsake tri mesece.

»Zdravo, sosed,« sem ga ogorvil.

»Bon jour, monsieur journalist,« je odvrnil in dodal nasmeš z Elizajskih poljan.

»Dolgo vas nisem videl,« sem mu počital.

»Dragi moj sosed, šele včeraj sem se vrnil.«

»Jaz tudi. Kje ste pa bili?«

»Na Japonskem, in vi?«

»Jaz pa v Mariboru.«

»Blagor vam, sosed, ko bi vi vedeli, kako sem se namučil po svetu...«

»Verjemite, tudi meni ni bilo lahko, bolhe...«

»Nikar, lepo vas prosim,« me je prekinil dragi sosed z belo poškrbljeno srajco, »zunaj se človeku toži še po domačih bolhah. Naj grizejo, laže ti je, če veš, da so domače, tvoje... Ali veste, kje je Japonska?«

»Lahko si mislim,« sem vljudno odvrnil.

»Oh, ne, še dlje. Sam v neznanem svetu in zmeraj nekakšni opravi, razgovori, večerje, gejša — povem vam, eno samo trpljenje.«

Po vsem, kar sem slišal od sosed, me je bilo sram govoriti o svojih težavah.

»Kaj bi, dragi sosed,« ga tolažim, »nekdo se pač mora mučiti po vseh teh Japonskah. Je vsaj posel uspel?«

»Bogme, garal sem dan in noč in se lahko pohvalim, da sem uvozil najlepše vodne pištole za otroke. Nekaj izrednega. Nalijete vode in pritisnete na petelina. Čudovito!«

Tako sva se menila s sosedom in se spet razšla.

Sinu sem po tem pomenku kupil vodno pištolo.

Drugič je bil razgovor s sosedom podoben prvemu, le da je tokrat pripotoval iz Ria de Janeira, jaz za iz Medvod.

»Rio me ne bo nikdar več videl,« je potožil, »za štiri sem se namučil.«

»Mene pa Medvode ne,« sem ga dopolnil.

Sosed je tokrat uvozil frnikule v najlepših južnoameriških barvah.

Po vrnitvi iz Severne Amerike me je resno vprašal:

»Dragi moj, kako dolgo se bova pa midva takole potikala po svetu? Drugi mirno sedijo v Ljubljani, nič jim ni treba misliti, midva sva si pa do kolen obrusila noge.«

»Kaj moreva,« sem vzdihnil, »če imava takšno službo.«

»Če bi to vedel, ne bi šel za noben denar v zunanjo trgovino.«

Sosed je bil v resnici obupan.

Mesec dni zatem si je iz obupa pripeljal iz inozemstva Opel

Rekord, za svoje podjetje pa muholovce.

Kaj drugega zase tudi ni mogel uvoziti, zakaj ne pozabite, da se je že več let mučil po tujini.

Mimo omenjenih industrijskih proizvodov je preskrbel iz inozemstva še gumbe za srajce, podstavke za kozarce, potem je odpotoval na drug kontinent po kozarce — pa kdo bi naštel vse njegove pomembne pridobitve.

Do nedavna je bilo torej vse v redu.

Potem sva se spet srečala.

»Zdravo, sosed,« sem ga pozdravil kot po navadi.

»Zdravo,« mi odvrne po domače, brez tujih besed, brez tujih naglasov in brez pariškega smehljaja.

»Škoda,« sem pomislil, »kdo ve, na katerem kontinentu se bo jutri potil, da nam preskrbi zamaške iz plastične mase ali obroče za ključce?«

Toda — zdaj pride tisto glavno — drugi dan spet srečam sosed.

Vidim, da nekaj ni v redu, pa mi je nerodno, da bi ga vprašal.

Potem sva se cela dva meseca srečevala vsako jutro. Neverjetna reč! V začetku tretjega meseca nisem več vzdržal.

»Kaj je z vami, sosed? Kako, da se tako dolgo držite v Ljubljani?«

»Vas moti? Jaz sem naravnost srečen, da...«

»Že, že, verjamem, ampak vseeno...«

»Naravnost srečen sem,« se je raznežil sosed, »dovolj sem se napotoval.«

»Kdo bo pa namesto vas uvažal vodne pištole, muholovce in drugo?«

»Pravijo, da se vse to dobi tudi pri nas. Smešno,« je rekel sosed in se zraven smejal.

Njegov smeh pa je bil nekam čuden. Kiselkast.

Pomislite, uvedli so smrtno resno kontrolo nad potovanji v

tujino,« je potožil. »Vse hočejo vedeti: kam greš in zakaj in ali res moraš iti, s katerimi firmami imaš zveze. Konec je s trgovino. Prej nas je po deset odšlo iz našega podjetja po svetu, trgovalo, sklepalo pogodbe, zdaj pa ne puste niti enega. Pravijo: pokličite te tuje trgovce k nam, mi kupujemo. Pomislite, lepo vas prosim, kako naj povabimo japonske trgovce k nam zaradi vodnih pištol? Niso padli na glavo, da bi prišli.«

In sosed zaskrbljen odide.

Bogme, še mene je zaskrbelo, kaj se plete v naši zunanji trgovini. Pravijo: nič več nepotrebnih potovanj. Ali so pri pisanju tega odloka pomislili na ljudi, ki so leta in leta križarili po tujini? In se navadili belega, tujeje sveta in trpljenja pri nakupovanju frnikul, vodnih pištol, podstavkov za kozarce. Po mojem to ne gre, še slabi psihologi vedo, da starih navad ne moreš zatreti čez noč. Ne, ne, po mojem se svetovljanski trgovcem dela velika krivica...

MIHAILO HABAN

ŠPANSKI BEZEG

Od nekdanj sem se imel za izročena, za človeka, ki svojega življenjskega pulza ne more sinhronizirati s pulzom časa ali — sodobneje povedano — z družbenim pulzom, za nespretna in sploh za bitje, ki se ne znajde v zapleteni vsakdanjosti.

Toda ob dogodkih iz zadnjih dni sem korenito spremenil mnenje o sebi.

Veste, kaj je to zaključni račun? To je končni obračun z enim letom, za administrativno osebo pa večkrat tudi končni obračun s svojo lastno osebnostjo.

V podjetju, kjer delam, sem zato hotel ugotoviti, do kod so prišli z raznimi proračuni in obračuni. Najprej sem se obrnil na sekretarja, ljubeznivega in priskrbenega človeka, zmeraj pripravljenega za prijateljsko izmenjavo misli.

»Kako je?« sem ga vprašal.

»Do kod smo prišli?«

»Dober dan, dober dan,« mi je odgovoril z najljubšim nasmehom. »Imate mogoče španski bezeg? Ne belega, ampak vijoličastega.«

V nobenem primeru tega ne bi mogel imeti za odgovor

na moje vprašanje, toda kaj hočemo, če je človek dobre volje, pač ne more misliti o raznih obračunih.

Preskakaje po tri stopnice sem jo mahnil h knjigovodji. Videti je bil utrujen, kakor se spodobi za človeka, ki se potaplja v fakturah.

»Zaključni račun?« me je vprašal. »Oh, veš, prišel sem do zaključka, da imam čir na želodcu, mogoče pa celo rak... Kdo bi vedel. Nekaj časa sem celo sumil, da imam tumor v glavi.«

»Kaj te pa boli?« sem vprašal sočutno.

»Kurja očesa me strahovito bolijo,« je vzdihnil, »naša obutev ni vredna pol hudiča.«

Razgovor se je končal z žalostnim zmajevanjem z glavo: strahno, do pomladi nobene nogometne tekme več...

Na hodniku sem srečal blagajnika. Najzaupnejšo osebnost, ki drži tako rekoč vse niti podjetja v svojih rokah.

»Kako je z zaključnim računom?«

»V tem stoletju,« mi zaupno prišepne, »sploh ne moreš živeti brez porokov. Zmeraj moraš imeti nekakšne poroke. Za škatlo Drave ga ne dobiš. Poroki gredo v korak s standardom. Moj standard pa jasno

kaže na poker. Standardno društvo, veš, da brez tega ne gre, plačuje čip po sto dinarjev. In potem, razumeš...«

Po tej samoizpovedi mi ni preostalo drugega, kakor da sem odšel k direktorju.

»Si morda kje videl dober lehnjak?« mi je z vprašanjem odgovoril na moje vprašanje.

»Ko sem si zjutraj pral noge, sem opazil, da imam na podplatih vražje zadeljeno kožo. Za krvni obtok to ni dobro. In potem, kako naj človek varno hodi, kako naj gre v korak s časom, če ima zadelbene podplate? Pojdi, no, prosim te, k sekretarju in ga vprašaj, če je izdal tistemu, ki potuje na Dunaj, nalogo, da nabavi dva dobra lehnjaka. Nujno potrebujem...«

Razumljivo, da sem pri priči odšel k sekretarju.

»Dober dan, dober dan,« sem mu zaklical med vrati. »Imate mogoče španski bezeg. Ne belega, ampak vijoličastega. Podobnega lehnjaku, ki cvete na Dunaju. Razen tega potrebujem tumor na možganih, od katerega pečejo kurja očesa, da si zagotovim standardne poroke. Razumete?«

Od tega dne so začeli ljudje govoriti, da sem duhovit. Zame pa je glavno to, da se nimam več za izročena.

MAJA ZRNIC

KAJ DELA IN ZA KOGA? KOLIKO IN KAKO ZASLUŽI?

PRIVATNA OBRT — TEMA, KI SO O NJEJ RAZPRAVLJALI V ZVEZNI LJUDSKI SKUPŠČINI MINULO JESEN. TAKRAT SO SKLENILI:

● PRIVATNI OBRTNIKI NAJ PRAVILOMA DELAJO USLUGE DRŽAVLJANOM IN IZDELUJEJO SAMO TISTE PROIZVODE, KI JIH POTROŠNIKI NAROČAJO PRI NJIH;

● V PRIVATNI OBRTI NI TREBA DOVOLITI INDUSTRIJSKE IN SERIJSKE PROIZVODNJE;

● UKINITI PREDPISE O OBVEZNEM USPOSABLJANJU VAJENCEV;

● S POSEBNIM ZAKONOM UREDITI POLOŽAJ ZASEBNE OBRTI.

KDAJ BODO UVELJAVLJENI TI ZAKLJUČKI SKUPŠČINSKIH ODBOROV? ALI SE ŽE KAJ DELA ZA TO?

PRIVATNI OBRTNIKI

Ze dejstvo, da je v naši državi okoli 116.000 privatnih obrtnih delavnic, v katerih je skupaj z lastniki zaposlenih 148.000 ljudi, je nazoren dokaz, da je privatni sektor obrti še vedno pomemben gospodarski činitelj. Razcveta te dejavnosti niso zadrževale nikakršne ovire, nasprotno, vselej smo poudarjali, da je treba privatne obrtnike preskrbovati s surovinami, orodjem in reprodukcijskim materialom. Zdaj so obrtniki dobili zdravstveno zavarovanje, v kratkem pa bodo imeli pravico do pokojnine in invalidnine.

Evidenca kaže, da zasluži privatni obrtnik povprečno komaj po 18.000 din mesečno, to je polovico manj kot kvalificiran delavec v gospodarstvu (!). Če pa pogledamo drugo stran medalje...

Vse bi bilo v redu, če bi ne bilo, kakor je, namreč če bi med tisoči obrtnikov, ki marljivo in pošteno opravljajo svoje delo, ne bilo tudi precej takih, ki na nedovoljen način bogatijo na račun državljanov in skupnosti.

Lani je na primer imelo samo 5.700 obrtnikov 10 milijard dinarjev prometa. Pri mnogih obrtnikih se giblje letni promet med 30 in 100 milijonov dinarjev. Koliko ostane v njihovih žepih?

ZA KOGA DELAJO OBRTNIKI?

Naravno bi bilo, da bi obrtniki izkazovali državljansom usluge, se pravi, da bi po naročilu izdelovali razne predmete.

Mnogi obrtniki, zlasti tisti s konjunktorno dejavnostjo, pa so si našli boljše stranke — ustanove in podjetja, industrijska, gradbena in trgovska. Kupčije milijonske, zaslužki velikanski, četudi jih je dobršen del prikritih. To se praviloma dogaja. Inspekcija je brez moči. Predpisi imajo polno lukenj, pravijo, marsikdo najde vrzel tudi tam, kjer je pravzaprav ni.

Nad polovico skupnih zmogljivosti privatnih obrtnikov je vključenih v investicijsko graditev in v proizvodnjo za trg. Mnoge obrtne delavnice so postale majhne tovarne.

Mar je mogoče govoriti o obrtni dejavnosti, če privatni obrtnik serijsko izdeluje dele in tudi celotne mikrofone za »Iskro«? Ali če pet obrtnikov opravlja za sarajevsko »Hidrogradnjo« dela, vredna 46 milijonov dinarjev? Ali če elektromehaničar Albert Kirn z Reke izdeluje razen drugih transformatorjev tudi transformatorje za siva-vo varjenje, torej naprave, ki so po 3,2 milijona dinarjev?

KDO DELA ZA OBRTNIKE?

Predpis določa tako, v praksi pa je drugače.

Predpis pravi: obrtnik sme zaposliti največ pet delavcev.

Praksa kaže: zaposli jih lahko mnogo več, samo skriti mora.

Statistika zaznava: v privatnih obrtnih delavnicah je zaposlenih okoli 33.000 delavcev.

Sindikati komunalnih in obrtnih delavcev Jugoslavije ocenjuje: v privatni obrti je zaposlenih vsaj še toliko delavcev, ki pa niso prijavljeni.

Poglejmo, na čem temelji ta ocena.

Velikanskih poslov, ki jih pogodbeno prevzamejo privatni obrtniki, ni mogoče opraviti samo z nekaj ali s petimi delavci, kolikor jih je dovoljenih po predpisih.

Vodni inštalater iz Bijeljine je prijavil 60 milijonov dinarjev dohodka, naročila pa je izpolnjeval na območju okrajve Tuzle in Brčko in celo v Zagrebu. Samo s petimi delavci!

Delovno silo prikrivajo na razne načine. Inspektorji dela so na primer odkrili, da je montiral slaščičar Veljko Stojanović v Beogradu zvonec, s katerim posvari delavce, da zbežijo iz delavnice, brž ko se prikažejo kontrolni organi.

Med nočno kontrolo v občini Savski Venac so našli v pekarni samo mojstra. Na vprašanje delovne inspekcije, kje ima delavce, je vztrajno zatrjeval, da jih sploh nima. Na podstrešju se je takrat skrivalo dvanaest delavcev.

Raznim obrtnikom — podjetjem je ustrežal tudi predpis, ki jim je dovoljeval izvajanje gradbenih del po vsej državi. Naj se pohvali komuna, ki ji je uspelo zaslediti vse nitke teh poslovnih ljudi! Pa tudi podjet-

Kupili smo kopalno obleko, jopico ali kravato. In če bi vprašali za račun izdelovalca, na njem največkrat ne bi našli firme tovarne, temveč ime privatnega obrtnika

ja jim pomagajo, in sicer tako, da sprejemajo na svoj placilni seznam delavce, kolikor jih je nad pet, denar pa dviga privatnik, ki potem po svoje izplačuje delavce.

V vlogi pomočnika se znajde včasih tudi oblast, ljudski odbor, kakor tisti v Bosenski Gradiški, ki je z obrtnikom sklenil pogodbo o izkoriščanju kamnoloma in mu je dovolil zaposliti dvajset delavcev.

Število zaposlenih najpogosteje prikrivajo z vključevanjem v režijske skupine, ki jih sestavljajo gradbena podjetja, ljudski odbori in drugi investitorji.

DELO NA DOMU — NEDOVOLJENA DEJAVNOST

Kako morejo mnogi obrtniki izdelati toliko predmetov za široko potrošnjo, da jih prodajajo na trgu in na sejmi, hkrati pa jih v velikih množinah prodajajo trgovskim podjetjem? To vprašanje posebej za konfekcijsko

obleko, za obutev in usnjeno galanterijo, za draguljarske okraske, za predmete iz elastičnih snovi, za razna kozmetična in kemična sredstva itd.

Ko je tržna inspekcija beograjske občine Stari Grad pregledovala obrtno delavnico Predraga Putnika, ki je imel v izloženem oknu 570 različnih okrasnih predmetov, je ugotovila, da ta obrtnik sploh ne zna svoje obrti. Na zahtevo inspekcije, naj takoj pokaže, kako izdeluje te predmete, mu je uspelo izdelati samo — pipo.

Pri čevljarju Simi Rajšiću je našla inspekcija zalogo 200 parov ženskih čevljev in sto parov izdelanih vrhnjih delov za čevlje. To ni bilo niti tedensko niti mesečno delo njega kot mojstra in njegovih dveh pomočnikov.

Primeri kažejo, da so mnogi obrtniki na široko razpredali delo na domu. Delavci, ki delajo po njihovem naročilu doma, niso prijavljeni.

KAJ POČNO NABAVNO-PRODAJNE ZADRUGE

Po predpisih morajo nabavno-prodajne zadruge oskrbovati obrtnike s surovinami in z orodjem ter omogočati prodajo njihovih izdelkov. Svojo prvo nalogo so zadruge povsem zanemarile, da so se mogle posvetiti skoraj izključno drugi nalogi. Točneje: prodajajo svoj naziv, ki ga obrtniki uporabljajo za velika dela in naročila, s katerimi nima zadruga nikakršne zveze.

Na sestanku v beograjski občini Stari Grad so takole ocenili te zadruge:

»To so gnezda, v katerih se pred predpisi skrivajo privatni obrtniki. Zadruge niso niti obrtne niti nabavne ne prodajne, temveč kraji, kjer se uzakonjajo najrazličnejše reči. Tu nastaja »bunker« tako do oblasti kakor do davčnih organov...«

— Dogaja se, da si privatni obrtnik, ki je registriral delavnico v Pirotu in stanuje v Nišu, zagotovi naročila po obrtni zadrugi v Mladenovcu, daje potrjevalne račune v neki občini na progi proti Požarevcu, dela pa izvaja v Beogradu.

Ali: neki inženir Petrović, ki je izven delovnega razmerja, in njegov brat vsa leta po osvoboditvi nič ne delata ali točneje, pod zaščito zadruge delata marsikaj. Na petih ali šestih krajih v Vojvodini odkupujeta mleko. V prav toliko krajih je inženir organiziral predelavo in proizvodnjo mlečnih izdelkov, vsako jutro natovarja na postaji Dunav blago in ga s tovornjakom razvaža svojim potrošnikom. Mestno mlekarstvo mu ni moglo konkurirati s svojo smetano niti v hotelu »Metropol« niti v hotelu »Mažestik«. Kadarkoli se je kdo spotaknil ob njegove dohodke, vsakokrat je imel inženir pri roki potrdilo zadruge, ki ga je branila, češ da dela zanjo.

OB VEDNOSTI IN BREZ VEDNOSTI DAVČNIH ORGANOV

Zdi se, da davčnih organov ni težko potegniti za nos. Res je, računajo z nerealnim prikazovanjem dohodkov ali točneje s prikrivanjem. Upoštevajo tudi vse mogoče špekulacije, ponarejanja poslovnih knjig in dokumentov, lažno fakturiranje porabljenega in neporabljenega materiala ipd. Vendar — vsega tega ni mogoče zajeti z odmero davka.

Če ne uspe utaja, skušajo nekateri obrtniki podkupovati. Včasih se jim to posreči. Dogaja se, da celo posamezni odgovorni uslužbenci na upravah za dohodke svetujejo obrtnikom, kako naj izpolnijo davčno prijavo, najdejo pa se tudi takšni, ki to

opravijo za honorar. Neki obrtnik je izjavil med zasliševanjem v Sarajevu tudi naslednje:

»Privatniki imamo svojega človeka na upravi za dohodke. Ta nam naglo obdela fakture, potrdi in zaključi vse, izpolnjuje pa nam tudi davčne prijave in vsklaja stroške. Za to mu damo odškodnino, takole 10 do 20 tisočakov od prijave...«

Neki zidar iz Posušja ima nad 30 milijonov dinarjev dohodka, vsaj tako je prijavil, vendar mu je samo podjetje »Bosna-promet« iz Livna odstopilo dela, vredna 13,5 milijona dinarjev.

Kovač Matija Terlep iz Šiške je prijavil kot davčno osnovo 490.000 din, komisija pa je ugotovila nad 6,3 milijona dinarjev dohodka.

Zelo pogosto se dogaja, da obrtniki bežijo v manjše kraje ali v vasi, kjer so davki »cenejši«, oziroma tam se prijavijo, da ne bi plačali davka v mestu, kjer imajo delavnico in tudi stalno bivališče.

KAJ SE SKRIVA ZA OGLASI?

V dnevnem tisku večkrat bemo oglaš: »Prodaj gradbišče z gradbenim materialom.«

Kaj se skriva za tem?

Skupina beograjskih zidarjev je kupila material iz petih poslopij na kraju, kjer je v gradnji velik objekt. Plačali so pet milijonov dinarjev, vendar je toliko vrednih že 600.000 zidakov. Material so kupili baje za svoja stanovanja. Inspekcija pa je ugotovila, da zidarji že imajo svoje vile in da odkupljeni material prevažajo na prazna gradbišča, že naslednji dan pa z oglašom iščejo kupce.

Pogosto se skriva za oglašom podjetje, ki pravi, da hoče odpisati ta ali oni material. V resnici pa ta material, ki ni za staro šaro, pride po posrednikih in po »Odpadu« do privatnih obrtnikov, ki ga kupujejo pod ceno. Pogosto so tudi kraje materiala v podjetjih; tudi ta pride privatnim obrtnikom v roke.

IZPLAČA SE KRŠITI PREDPISE IN PLAČATI GLOBE

Po splošnem mnenju se globe in kazni mile in neučinkovite. Obrtniku, ki krši predpise, se splača tvegati kazen. Oster kazenski ukrep — odvzem obrtnega dovoljenja — prihaja le redkokdaj v poštev. Če pa že kje sprejmemo takšno odločitev, napiše obrtnik novo prošnjo za izstavitve obrtnega dovoljenja; tako je kazen pravzaprav samo

Prenekateri ljudski odbor enako obravnava privatne obrtnike, ki zares nudijo usluge državljanom, kot tiste, ki delajo samo za trg. Potrebna bo torej nova davčna osnova za vsako obrtno dejavnost

tisto, kolikor nanesejo stroški za novo obrtno dovoljenje.

Zato ni prav nič čudno, da mnogi privatni obrtniki ne spoštujejo predpisov o delovnih razmerjih: najemajo delavce brez zdravniškega sričevala in delovne knjižice, z njimi ne sklepajo delovnih pogodb; ne ravnajo se po predpisih o delovnem času, o plačevanju dela čez uro in o letnem dopustu; socialnemu zavarovanju prijavljajo nižje plače, kot jih njihovi delavci prejmejo v resnici; vajence uporabljajo za postranska in za domača dela, ki niso v nikakršni zvezi z učenjem obrti; delodajavci v manjših krajih sklepajo s starši fiktivne pogodbe o uku njihovega otroka (so primeri, ko delodajavec ne le ne plačuje vajenca, temveč starši plačujejo njemu v denarju in v naturi); ne spoštujejo delovnega časa vajencev, onemogočajo jim redno obiskovanje šole ipd.

Spričo vseh teh pojavov pri določenem delu obrtnikov je upravičeno sprejetje posebnega zakona o zasebni obrti, zakona, ki bo natančno določal pogoje za opravljanje privatne obrtne dejavnosti, za uporabljanje tuje delovne sile ter vrsto proizvodnje in uslužnostnih dejavnosti,

ki jih smejo opravljati privatni obrtniki, in pet, po kateri si obrtnik lahko pridobi pravico do opravljanja določene obrti.

Vse to pa pomeni: prepovedati privatnim obrtnikom proizvodnjo predmetov, ki jih dovolj izdelujeta industrija in družbena obrtna dejavnost, zaostri kazni za kršitve predpisov, določiti najstrožje kazni za trgovsko združevanje in družabništvo obrtnikov ter za dajanje dela na dom, prepovedati obrtnikom sodelovanje na licitacijah za graditev objektov z izjemo manjših popravil, prepovedati obrtnikom prevzemanje del izven kraja, kjer imajo delavnico, in prodajo blaga neposredno trgovini na drobno in na debelo (prodajati ga smejo le v svoji delavnici), prepovedati izvrševanje obrti oziroma vzdrževanje delavnice izven obrtnikovega stalnega bivališča, ponovno preučiti sistem obdavčenja, nabavno-prodajne zadruge pa reorganizirati v specializirane trgovinske servise za preskrbovanje obrtnikov s surovinami ter z orodjem in z reprodukcijskim materialom.

Zdaj pripravljajo tak zakon. RAŠA LAZAREVIĆ

Za sedaj lahko privatni obrtniki prodajajo svoje izdelke v vsej državi brez kakršnekoli omejitve. Ali torej lahko res govorimo o — obrtniški dejavnosti?

V ČASU POSTOPNEGA OSAMOSVAJANJA ŠOL

Minuli plenum Republiškega odbora sindikata prosvetnih delavcev Slovenije je razkril, da se je z uresničevanjem načel novega zakona o finansiranju šol začel proces postopnega osamosvajanja vzgojno-izobraževalnih ustanov, ki ga spremljajo mnogoteri ekonomski in družbeni premiki. Razprava sama pa je dokazala, da prosvetni delavci ne spremljajo več tega procesa kot neprizadeti opazovalci, ali pa da bi bili morda še vedno prevzeti z občutki nezaupanja in dvomov, temveč da so se v veliki meri že vključili vanj. Seveda pa bi bilo v tem prvem obdobju malce preuranjeno pričakovati, da so rešeni že vsi problemi in da ni več nobenih nasprotij.

KLJUB VSEM V ZACETKU LETA SE NEPREDVIDENIM TEZAVAM IN POMANJLJIVOSTIM V DOSLEJ IZOBLIKOVANEM SISTEMU FINANSIRANJA ŠOL, PA JE ŠOLSTVO V TEM OBDOBJU NAREDILO ZNATEN KORAK V SVOJEM RAZVOJU. VEČERJE VEČJEGA KOT KDAJ KOLI PREJ. SREDSTVA ZA OSNOVNO DEJAVNOST ŠOL SO SE POVEČALA ZA PRIBLIŽNO 26% V PRIMERJAVI Z REALIZACIJO V MINULEM LETU.

Ugotovitev, ki vzbuja optimizem. Potemtakem moremo dosedanje obdobje uveljavljanja načel novega zakona o finansiranju šol označiti ne samo kot začetek družbenega osamosvajanja šol, temveč hkrati tudi kot obdobje postopnega ekonomskega osamosvajanja vzgojno-izobraževalnih ustanov. Pa čeprav se zdela ne bi mogli trditi, da so občine, pravzaprav občinski skladi za šolstvo v celoti in v največji meri izkoristili vse možnosti dotoka sredstev za šolstvo, ki jih omenja novi zakon, se je v minulem letu bistveno povečala materialna osnova šol. To trditev lahko v celoti posplošimo. Seveda s pristavkom, da v nekaterih občinah bolj, v drugih spet manj. Tako na primer v občini Hernelpe za 15% v primerjavi z minulim letom, v občini Zalec za 16% v celjski in črnemeljski občini pa celo za 46 odstotkov.

Podatki, s katerimi smo lahko zadovoljni. Toda, ali je bistvo novega zakona o finansiranju šol samo v večanju materialne osnove vzgojno-izobraževalnih ustanov, ali pa je njegova vsebina v tem, da bi se naj ob spreminjajočih se ekonomskih odnosih začel oblikovati tudi novi družbeni odnosi?

DOTOK SREDSTEV V SKLADU ZA ŠOLSTVO JE POGOSTO SAMO NEKOLIKO IZPOPOLNJEN ADMINISTRATIVNI SISTEM FINANSIRANJA ŠOLSTVA. IN V VSEH TEH PRIMERIH SO UPRAVNI ODBORI SKLADOV SAMO POSREDNIKI MED OBČINSKIM PRORACUNOM IN POSAMEZNI MI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIMI USTANOVAMI.

Ugotovitev, ki razkriva močno formalistično pojmovanje novega zakona o finansiranju šolstva.

Viri, iz katerih se sredstva stekajo v sklade za šolstvo, nam razkrivajo v posameznih komunah dokaj pisano podobo. Del sredstev priteka neposredno iz občinskega proračuna, drugi vir je 60-odstotni delež iz po zakonu predpisane proračunskega prispevka za potrebe šolstva, skoraj vse komune odvajajo tudi del sredstev iz dopolnilnega proračunskega prispevka. Razen tega ponekod še del dohodka od obrti, od kmetijstva, del sklada za izobraževanje iz gospodarskih organizacij, presežki iz minulega leta... Kljub različnim dotokom pa v veliki večini primerov občinski ljudski odbori določajo sredstva za sklad za šolstvo v absolutnih zneskih. Ali z drugimi besedami povedano, v bistvu ohranijo stari administrativni sistem finansiranja.

Tak sistem dotoka sredstev v sklade za šolstvo, ki je višina sredstev odvisna od vsakokratnih potreb in ne od perspektivnega razvoja, ohranja stare proračunske odnose, tako da je upravni odbor sklada samo razdeljevalec sredstev, ne pa tudi usmerjevalec kadrovske politike, onemogoča, da bi se

šolstvo razvijalo skladno z drugimi družbenimi dejavnostmi v komunah, a tudi sicer povzroča v dotoku sredstev za šolstvo precejšnje motnje. Tako upravni odbori do sprejetja občinskih proračunov — to pa se po navadi zavleče tja v marec ali april — sploh ne vedo, kolikšna sredstva se bodo stekla v sklad. Razen tega pa se pogosto tudi primeri, da so občinski proračuni ne-realno planirani in da jih je treba zaradi tega med letom popravljati. Primer iz črnemeljske občine — lahko pa bi jih našli še veliko — dovolj zgovorno označuje hibe takšnega načina finansiranja: upravni odbor sklada za šolstvo je šele pred dvema tednoma zvedel, kolikšna sredstva naj bi se letošnja stekla v sklad zaradi kasnejših premikov v občinskem proračunu pa se bodo zmanjšala sredstva v skladu za šolstvo za približno 7 milijonov dinarjev.

Zaradi tega tudi zahteva, da naj bi občinski ljudski odbori v prihodnje ne izpolnjevali zakona o finansiranju šolstva samo formalno, od tod zahteva, da naj bi sredstva za šolstvo naraščala skladno s porastom narodnega dohodka v občini. Le v tem primeru bi namreč bila zagotovljena trajna materialna osnova za razvoj šolstva v komunah, dovolj trdna za ekonomsko in družbeno osamosvajanje vzgojno-izobraževalnih ustanov.

ZA MNOGE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNE USTANOVE VELJA, DA SE VEDNO TICE GLOBOKO V SPONAH STARIH PRORACUNSKIH ODNOSOV. SREDSTVA, KI JIH CRPAJO IZ SKLADA ZA ŠOLSTVO, SO V BISTVU SE VEDNO PRORACUNSKA DOTACIJA IN NE DEJANSKI DOHODEK.

Ugotovitev, ki nakazuje nove naloge.

Čeprav za precejšnje število vzgojno-izobraževalnih ustanov že lahko trdimo, da se njihova sredstva že formirajo po načelih dohodka, pa je še vedno precej primerov, ko ta ugotovitev ne velja v celoti. Deloma je temu krivo že prej omenjeno administrativno določanje sredstev v skladu za šolstvo, deloma so posamezne ustanove pripravljale svoje predračune na osnovi dosedanjih proračunskih postavk in ne na dejanskih stroških izobraževanja za slehernega učenca, deloma pa se za vsem tem skriva zgolj formalno pojmovana in prav tako formalno izvedena kategorizacija šol. Tako je bila v večini primerov kategorizacija izvedena le na osnovi nekaterih zelo splošnih pokazateljev in izračunov, vse pre malo je bila pri tem upoštevana specifičnost posameznih vzgojno-izobraževalnih ustanov. To je tudi vzrok za nekatere anomalije, kot na primer: nekatere šole so še vedno v privilegiranem položaju nasproti drugim, bistveno se razlikuje stopnja dohodka dveh sorodnih šol, ki sta sicer v enem mestu, a vsaka od njiju v drugi komunah — in zaradi tega prejema učno osebo za sicer enako delo zelo različne osebne dohodka.

Vse to priča, da bo potrebno kategorizacijo v prihodnjem obdobju nekoliko manj formalistično pojmovati, da bo potrebno poiskati bolj objektivna merila za delitev dohodka med posamezne

Razpisi v dnevnem časopisu in na oglašnih deskah šol v zadnjem času privabljajo vedno več mladine. Enega izmed takih trenutkov je ujel v svojo kamero naš fotoreporter. Ob tem pa je njegova kamera zamolčala, da bo letos precej mladine zaman prebrala razpise

vzgojno-izobraževalne ustanove in da bo potrebno v nekaterih primerih tudi vskladiti nastajajoče razlike. Bržčas vsega tudi ne bodo mogli rešiti samo upravni odbori skladov in bo zato potrebno sodelovanje občinskih in krajevnih ljudskih odborov, mestnih svetov.

MED PROSVETNIMI DELAVCI SE VEDNO BOLJ UVELJAVLJA NAČELO NAGRAJEVANJA PO DELU. PRI URESNICEVANJU TEGA NAČELA PA BO PREDVSEM POTREBNO PREMAGATI STARO MISELNO IN DOLGOLETNO TRADICIJO V ŠOLSTVU.

Ugotovitev, ki je ne kaže podcenjevati.

Za večino vzgojno-izobraževalnih ustanov velja, da so s svojimi pravilniki o nagrajevanju že začele podpirati dosedanja uradniški sistem nagrajevanja in njegove plačilne razrede ter začele uveljavljati nekatere elemente nagrajevanja po delu. Razlike med posameznimi ustanovami pa so še vedno precejšnje: ponekod so za nagrajevanje po delu odredili samo 5% od mase osebnih dohodkov, drugod pa so ta odstotek povečali že na 10, ponekod pa razdeljujejo celo po 20 odstotkov osebnih dohodkov po merilih za vloženo delo. Seveda pa bi prav tako lahko našli med posameznimi prosvetnimi delavci tudi zagovornike prejšnjih plačilnih razredov. Njihove utemeljitve pa so še vedno: sredstva so premajhna, da bi bilo vredno kaliti ljubi mir v zbornicah, umskega dela ni mogoče meriti pa še to in ono.

Ce pa bi hoteli poiskati stično točko vseh dosedanjih pravilnikov o nagrajevanju prosvetnih delavcev, bi jo našli v tem, da vsi po vrsti ocenjujejo delovne pogoje, ne pa delo samo. Tako na primer sestavljajo osebne dohodka prosvetnih delavcev kategorije »priprava za pouk«, »delo v kabinetih«, »stopnja strokovne usposobljenosti«, »delo v mladinski organizaciji«, »knjižničar«, »fizični napor... Vse te kategorije, izražene v točkah, sestavljajo osebni dohodek prosvetnih delavcev. Pa, ali

se ne skriva za vsem tem samo stara uradniška plača, ki je sicer razbita na točke, toda še vedno plača s svojim neizbežnim mezdinim odnosom? Ali se niso v novi sistem razdeljevanja sredstev za osebne dohodka prikradli elementi starega mezdinega sistema?

Vsebinska novega zakona o finansiranju šol pa je v tem, da bi naj novi ekonomski odnosi spremenili družbene in medsebojne odnose v šolstvu, oboje pa naj bi zagotovilo višjo raven v kvalitativno vzgojnega procesa. Toda meril, ki bi naj vzbujale in nagrajevale prav to kvaliteto, ni v dosedanjih pravilnikih o nagrajevanju prosvetnih delavcev. Ali pa to že pomeni, da jih tudi v resnici ni, da je kvaliteta učno-vzgojnega procesa praktično neizmerljiva? Bržčas ne eno ne drugo. Najbrž je vzrok v tem, da so si jih prosvetni delavci doslej vse pre malo prizadevali poiskati. In nehoti se vsiljuje misel, ali se pravzaprav ne skriva za tem bojaznen, da bi postalo nagrajevanje v preveliki meri odvisno od subjektivnih ocen?

Povsem izogniti se subjektivni očni niti bržčas ne bo mogoče. Izkušnje pri nagrajevanju na nekaterih drugih področjih družbene dejavnosti, kjer imamo prav tako opravka z izrazito umskim delom, to potrjuje. Obenem pa povsem zavračajo bojazen pred subjektivno oceno, kajti veliko je možnosti, da jo lahko objektiviziramo. Ena izmed najpreprostejših poti je kolektivno ocenjevanje. Sicer pa tudi za to področje velja, da praksa kmalu pokaže najboljše rešitve.

Zato se ugotovitev, ki je pravzaprav povzetek vseh doslej omenjenih

V ŠOLSTVU ŽE LAHKO ZAZNAMO POMEMBNE EKONOMSKE IN DRUŽBENE PREENIKE. OB TEM PA JE TREBA POMPOMNITI, DA JE PROCES OSAMOSVAJANJA ŠOL IN S TEM TUDI PREDVEDNOTENJA DRUŽBENEGA PODOČJA ŠOL SE VEDNO PREMALO AKCIJA VSEH DRUŽBENIH SIL. BOJAN SAMARIN

PREPOZNO IN ŠE PRAVOČASNO ZA AKCIJO

Lahko bi rekli, samo še pet minut do konca letošnjega šolskega leta. In v resnici, v redovalnicah je le še bore malo neizpolnjenih rubrik, kjer piše zaključna ocena. Tudi do sprejemnih izpitov ni več tako zelo daleč, dnevno časopisje pa je že zdaj polno razpisov o prostih učnih mestih.

Kljub bližnjim počitnicam pa nezadržno narašča nekam grenak občutek, ki ga povzroča zaskrbljenost, kam z vso mladino iz letošnjih osmih razredov osemletk. Vse dosedanje govorice namreč izpričujejo bojazen, da bo z novim šolskim letom ostalo precej mladine, ki ne bo imela nobene možnosti nadaljevati šolanje bodisi v splošno izobraževalnih šolah ali strokovnih šolah bodisi da bi se lahko zaposlila v eni izmed panog gospodarstva in si pridobila strokovno usposobljenost po poti priučevanja. In iz teh govoric lahko razberemo tudi to, da bo te mladine še več, kot je bilo na primer v minulem letu. V zadnjih letih je namreč močno naraščal dotok mladine na osemletke, medtem ko se kapacitete šol tako imenovane druge stopnje in kapacitete šol učencev v gospodarstvu niso bistveno povečale.

V minulem letu se je številka odklojene mladine ustavila tam nekje pri številu 3450. Kolikšna pa bo letos, za zdaj še ni podatkov. A da govorice o povečanju tega števila niso samo govorice, da jih lahko imenujemo prozaična resničnost, potrjujejo nekateri signali.

Tako na primer poročajo iz novomeškega okraja, da bo letos in v prihodnjih dveh ali treh letih končalo osemletno šolanje kakih 3200 dijakov letno. Od tega jih bo lahko kakih 1000 nadaljevalo šolanje v splošno izobraževalnih in strokovnih šolah. Približno 700 abiturientov osemletk pa se bo lahko letno zaposlilo v gospodarstvu in si pridobilo svojo strokovno usposobljenost po poti priučevanja. Kam s 1500 abiturienti osemletk, to je vprašanje, na katerega za sedaj še ni mogoče odgovoriti. Nekaj upanja je v tem, da bodo del mladine lahko sprejeli v šolanje razvitejši okraji, predvsem ljubljanski, mariborski.

Podatki v ljubljanskem okraju pa razkrivajo, da bo v letošnjem letu število abiturientov osemletk doseglo število 5800 in da je zanje v gimnazijah kakih 1050, v strokovnem šolstvu pa približno 3500 mest. Potemtakem bo tudi v tem okraju približno 1250 mladincev in mladink, ki se v letošnjem letu ne bodo mogli izobraževati ali strokovno usposabljanje za stoji bodoči poklic niti se ne bodo mogli zaradi mladoletnosti zaposliti.

Ko tako po eni strani ugotovljamo nenehno naraščajoče število mladine, ki je zaradi premajhnih šolskih kapacitet odrinjena od nadaljnega izobraževanja in strokovnega usposabljanja za svoje bodoče poklice, pa po drugi strani spet ne moremo prezreti doslej že tolikokrat izgovorjene trditve, da v gospodarstvu primanjkuje predvsem tega srednje strokovno usposobljenega kadra. Ena z drugim — absurd!

A če bi se vprašali, kje so vzroki zanj, potem bi si morali priznati, da so organi družbenega upravljanja vse preveč enostransko ocenjevali pomen vzgoje in izobraževanja mladine, da so ga vse pre malo vrednotili s širšega družbenega stališča in da so nas zaradi tega razmere v zadnjih dveh letih močno prehiteli. Kako si sicer razložiti, da ob koncu letošnjega leta nimamo niti orientacijskih števil, kolikšna so števila letošnjih abiturientov osemletk in kolikšne so šolske kapacitete, čeprav bi le-to moralo biti že vse leto osnova za akcijo. Torej številk, ki so nujno potrebne, da bi problem vsaj omilili, če ne v celoti odpravili. Številk, ki bi naj bile osnova za investiranje v šolske kapacitete.

Vendar je tudi to samo ena plat medalje. Nekateri primeri namreč zelo zgovorno pripovedujejo, da je gospodarstvo samo pokazalo zelo malo razumevanja, kako bi si zagotovilo potreben kader. Se vedno namreč lahko govorimo o tem, da veliko število gospodarskih organizacij ni pripravljeno investirati v vzgojo kadra in žive v prepričanju, da bo sredstva že zagotovila družba, nekakšna imaginarna družba. Primer železničarske industrijske šole v Mariboru je več kot značilen: Čeprav ima ta šola proste kapacitete še za kakih 200 učnih mest, pa se uprava šole boji objaviti razpis, kajti doslej še niso našli gospodarske organizacije, ki bi temu učencem zagotovila vsaj mesečne nagrade, da o stroških izobraževanja niti ne govorimo.

Za akcijo, ki bi naj prinesla rešitev že letošnje leto, je žal nekoliko pozno. Vendar še pravočasno za rešitev v prihodnjih letih. Statistika rojstev namreč priča, da se bo število abiturientov osemletk v prihodnjih treh, štirih, petih letih še večalo.

BOJAN SAMARIN

SVOJEVRSTEN KONCEPT

Temo za naše razmišljanje so posodili v Litostroju. Pravzaprav nič novega, samo variacija na staro temo: družbeno-ekonomsko in idejno-politično izobraževanje. Novo je hotenje: izoblikovati tak sistem, ki bi zagotavljal čim popolnejšo uveljavitev vseh treh osnovnih elementov vzgojno-izobraževalnega procesa, to je smotnosti, načrtnosti in praktične uporabne vrednosti. Zato se tudi njihov koncept bistveno razlikuje od tega, kar smo bili doslej navajeni, in si ga je morda prav zaradi tega vredno nekoliko pobliže ogledati.

A pred tem še tole: menda ne bomo nikomur prizadejali prevelike krivice, če rečemo, da je bila za dosedanje družbeno-ekonomsko in idejno-politično vzgojo proizvajavcev v gospodarskih organizacijah značilna zdaj večja zdaj spet manjša, a v večini primerov vendarle — improvizacija. Razen občasnih predavanj z aktualno tematiko se seminarji za člane samoupravnih organov, morda tudi za vodstvo sindikalne podružnice in še seminarji za vodilne uslužbence v podjetju. Programska značilnost vseh pa je bila v tem, da so na njih slušatelji dobili nekatere splošne osnove, medtem ko skorajda nobenih praktičnih napotkov za delo na svojih mestih v organih delavskega samoupravljanja ali družbeno-političnih organizacij. Vsa sistematičnost pa je bila v tem, da so se semi-

nari ponovili tedaj, ko je potekla mandatna doba in ko so bili izvoljeni v samoupravne organe ali predstavnikiške organe družbeno-političnih organizacij novi proizvajavci.

Pravzaprav pa v tem primeru niti ni potrebno govoriti v preteklem času. Večji del tega je namreč še vedno ostal. Vzroke za to pa moremo iskati predvsem znotraj gospodarskih organizacij, v njihovem mnenju, da sta tovrstna vzgoja in izobraževanje drugotnega pomena.

V Litostroju pa so že v izhodiščni točki svojega koncepta zastavili drugačno stališče: družbeno-politične organizacije usmerjajo politiko gospodarjenja in upravljanja v podjetju, organi družbenega upravljanja jo s pomočjo interne zakonodaje oblikujejo in uveljavljajo, operativno vodstvo pa opravlja posamezne naloge. Od usklajenosti medsebojnega sodelovanja vseh treh činiteljev pa je odvisen razvoj ekonomskih in družbenih odnosov v podjetju, kar pa je spet v neposredni odvisnosti od strokovne, idejno-politične, splošne in družbeno-ekonomske razgledanosti proizvajavcev v teh organih.

Sli pa so v tem svojem konceptu še korak dlje: tako kot so v proizvodnem procesu profili delovnih mest osnova za programiranje izobraževanja, tako naj tudi »profili funkcij« v organih delavskega samo-

upravljanja in družbeno-političnih organizacij služijo kot osnova za programiranje družbeno-ekonomskega, idejno-političnega izobraževanja proizvajavcev-upravljavcev. Ker pa vsakdo že ob sklenitvi delovnega razmerja s podjetjem postane tudi neposredni upravljavalec, ker s tem postane v celoti soodgovoren za gospodarjenje in upravljanje v podjetju, je osnovni »profil funkcije« upravljavalec. Od tod navzgor. Do mesta predsednika delavskega sveta, sekretarja osnovne organizacije, predsednika sindikalne podružnice. Ze prvih nekaj »profilov funkcij«, ki so jih doslej pripravili na kadrovske sektorju Litostroja pa je razkrilo, da je za uspešno opravljanje posameznih nalog na različnih stopnjah funkcij v organih samoupravljanja in družbeno-političnih organizacij potrebno ne samo določeno družbeno ekonomsko znanje in idejno-politična razgledanost, temveč tudi splošna razgledanost, nekatera posebna znanja. In ker večina članov delovnega kolektiva, ki opravlja te dolžnosti, tudi nima za to delo potrebne znanja, bo potrebno v programe vključiti tudi ta področja izobraževanja. A čeprav stopijo v Litostroju šele na začetku uresničevanja tega svojega koncepta, so že zdaj prepričani, da bodo s tako zasnovanim sistemom družbeno-ekonomskega in idejno-političnega izobraževanja proizvajavcev-upravljavcev zagotovili postopno poglobljeno dejavnost organov delavskega samoupravljanja in vplivnosti družbeno-političnih organizacij. In priznati je treba, da je v tem njihovem pričakovanju precej upravičenega optimizma. Morda bi prav zaradi tega kazalo še podrobneje razmišljati o tem njihovem konceptu družbeno-ekonomske in idejno-politične vzgoje.

S. B.

KULTURNO MRTVILO...

Kaj je res to vse?

Sredi stoletja tehnike je življenjski utrip v hitre tokove časa zajel tudi Kranj. Sunkovito rastejo novi, moderni deli mesta. Objekt za objektom, ki je zgrajen — spreminja njihovo zunanje lice. Sledovi starega stanja počasi izginejo — drug za drugim. Tudi prvotna oblika naselbine na pomolu ob sotočju Save in Kokre bo kmalu drugačna. Novi most nad kanjonom Kokre je že v marsičem spremenil podobo starega mesta. Gorenjska metropola se že, a se bo mnogo bolj še v prihodnje na vse strani večala, širila in oblikovala v sodobno industrijsko mesto.

A kako tak industrijski razvijajoči bazen živi drugo plat življenja, ko utihnejo stroji, ko se zapro pisalne mize... Staro, tolikokrat rabljeno — pa vendar vedno aktualno vprašanje.

Koliko je bilo o tem že napisanega — pa vendar prav gotovo mnogo več nerednega kot spodbudnega. O kranjskem Prešernovem gledališču, Mestnem muzeju, o muzeju NOB, ki ne more in ne more dobiti prostorov, da bi pokazal mlademu rodu — kaj vse se je pri nas dogajalo pred 20 leti... Lani so v občini ustvarili 25 milijard narodnega dohodka, pa v letu 1962 (17 let po končani vojni!) še niso našli prostorov, kjer bi našim najmlajšim prikazali nazorno, s predmeti in slikami, ne s suho besedo in včasih celo s frazami — tisto obdobje iz naše polpretekle dobe, v katerem smo ustvarili osnovo za to, kar danes imamo.

BESEDO IMATA KRAJNSKI DELAVEC IN MATURANT...

Vprašanje poznano: Kako je razvito kulturno življenje pri vas? Odgovora sta kljub temu, da prihajata iz dveh popolnoma različnih sredin — enaka.

Na skupnem imenovavcu bi se odgovor glasil takole: Kulturna revščina kot malokod v Sloveniji — kino in knjižnica — to je domala vse, kar nam danes v Kranju sploh lahko nudijo — kulturnega, namreč. Malo, kaj? Prav gotovo mnogo manj, kot bi človek za tako veliko mesto lahko pričakoval.

Morda je res, da sta bila Kranjčana tokrat le malo prečrnogleda. Kaj pa gledališče, razni klubi, Mestni muzej s svojimi slikarskimi razstavami itd.?

Ponovno odgovor ni nič kaj razveseljujoč. Gledališče na primer. To sezono so se na odru zvrstile take predstave, ki jih ta gledališka hiša prav gotovo ne zasluži. Načrti so bili sicer lepi, obetali so veliko — a ostali so le lepi načrti — uresničenege je bilo malo.

Kranjčani vedo, kaj je dobro in kaj bi bilo boljše, da bi se občinstvu nikoli ne pokazalo. Morda na to v gledališču ne računajo — to pa je v vsakem primeru zopet račun brez krčmarja.

Ce bi to kulturno dejavnost točkovali, bi bile točke nizke, pravijo. Vprašajmo se, ali je res vse samo trenutna kriza? Kaj ta gledališka (mislim kulturna) kriza ne traja že predolgo?

Seveda se ob gledališču ne smemo ustaviti. Razni klubi, na primer, so se trudili in nekateri se trudijo še zdaj — približati se tistemu, komur je tak klub namenjen. Toda komu je namenjen?

ZATO SMO VPRAŠALI: IN KLUBI?

Najprej nekaj splošnega o klubih, kot jih vidijo v svojih očeh Kranjčani. Razni klubi rastejo kot gobe po dežju, pravijo, kampanjsko — morda včasih tudi brez osnovnega koncepta tistih, ki jih ustanavljajo. Mar je res že dovolj, da v poltmi žari televizor, kaj je to res že klub? Kaj niso ti klubi postali zgolj nekaka »modna novost«?

Morda res, morda ljudje, ki te klube ustanavljajo, o globljem smotru klubov ne razmišljajo vedno dovolj ali pa se jim to tudi ne zdi vredno. Tako ostajajo raznovrstne in zanimive oblike klubskega življenja več ali manj neznanke.

Morda se je od tega v Kranju najdlje oddaljil Klub kulturnih delavcev, ki vsaj v neki meri išče vezi z gledavcem in poslušavcem. Nekaj kulturnih večerov je prav lepo uspelo. Severjev večer na primer. Doživetje, ki ga poslušavci ne bodo kmalu pozabili. Torej je že s tem klub opravičil svoj obstoj? Temu bi težko pritrdil. Niti kranjski kulturniki se torej ne morejo pohvaliti: Klub kulturnih delavcev (koliko obetajoči naslov) gre namreč pri tem v drugo skrajnost — zapira se v neke svoje okvire in ne vidi skoznje niti sam.

Prav gotovo je tudi nekaj opravičljivih vzrokov, da pri nas klubi še niso zaživeli v tisti meri, kot si želimo. Morda pri vsem tem ne bi smeli pozabljati, da so se klubi vse doslej borili za materialno osnovo — za klubske prostore. Zdaj pa se bo treba posvetiti vsebinski in poiskati izvirne ter privlačne oblike dela, ki bodo tudi v Kranju opravičile napore, ki so bili vloženi v urejevanje klubskih prostorov.

MESTNI MUZEJ — PRIBLIŽATI SLIKARSTVO KRAJNCANOM

In končno, prišli smo do področja, ki zasluži vso pohvalo. Kranjska slikarska galerija, ki domuje v majhnih tistnejnih prostorih stare Prešernove hiše, nudi Kranjčanom obilo kulturnega užitka. Slovenj Gradec in Kranj — kje tiče skrivnosti za uspehe, ki jih ti dve galeriji dosegata? Koliko gledavcev se vsak dan zvrsti po teh utesnjenih starih prostorih? Veliko? Veliko. Pa naj se govori o starem — prastarem slikarstvu ali pa o abstraktnih delih naših najmlajših slikarjev. Obisk je vedno velik, posebno pa velja to za zadnji čas, ko so vsako novo razstavo ob otvoritvi pričeli predstav-

ljati avtorji sami ali pa naši priznani slikarji in zgodovinarji. Toda vprašajmo se, ali je pri tem kaj zagotovila, da bo tako ostalo še dolgo? Pogoji, v katerih delajo in razstavljajo, utesnjeni prostori, kjer ni niti za vzgojno ali kakršnokoli drugo širšo dejavnost dovolj prostora, ne vsebujejo tega zagotovila.

KINO IN KORAK S ČASOM

Kdo se ni začudil, ko je slišal, da v Kranju grade novo moderno kino dvorano in to (za naše pojme) kaj nenavadno, kar z lastnimi sredstvi kinematografskega podjetja v Kranju. Res, do neke mere nerazumljivo, pa vendar toliko bolj razveseljivo. Razumeti pa moramo, da je obisk v kranjskih kinodvoranah vedno zelo velik in je zato tudi dotok denarja, ki priteka v blagajno, dobra uteha za vse tiste napore, ki jih ima vodstvo pri izbiri programa. Program-ska politika je gotovo na pravi poti in v izbiri filmov prednjači pred vsemi drugimi kinematografi v Sloveniji.

Direktor kranjskega kinematografa, tovariš Petrič meni takole: Kranjsko filmsko občinstvo je zelo zahtevno. Zato moramo biti pri izbiri programa kar se da prožni in tudi venomer na tekočem z vsemi novitetami. Rekel sem že, kranjsko občinstvo je zelo zahtevno... Predvajali smo tudi nekaj filmov Jugoslovanske kinoteke in prav gotovo jih še nekaj bomo. Uspeh?... To je precej relativno. In vendar lahko o njem govorimo. Ponavljam, da nam ne gre samo za komercialni uspeh filmov, temveč v tem kulturnem mrtvilo dati Kranjčanom nekaj, kar pomeni — kvaliteto.

Mimo kina, slikarskih razstav, torej kulturno mrtvilo. Ugovarjali boste — kaj pa knjižničarska dejavnost, glasbena šola? Res, tudi o teh dveh ustanovah bi lahko napisali nemalo pohvalnega. A vendar je v Kranju danes neko kritično

V kranjski čitavnici ni prostega sedeža

stanje, kulturno življenje ne odmeva v vsej svoji širini, ki bi takemu mestu pripadala.

KAKO IZBOLJSATI IN POPESTRITI KULTURNO ŽIVLJENJE

Veliko si kranjski kulturni in prosvetni delavci obetajo od poletnih seminarjev Zveze Svobod in prosvetnih društev, za katere upajo, da bodo dali ljudem dosti koristnih napotkov in pokazali pota, ki jih sami ne znajo najti. Dosedanje izkušnje, pravijo, kažejo, da so ti seminarji za razvoj in krepitev kulturno-prosvetnega dela v komunah zelo koristni: za dvig kvalitete dramske dejavnosti, za popestritev dela v klubih, za tiste, ki se ukvarjajo s filmsko vzgo-

jo itd. Od teh seminarjev si Kranjčani torej obetajo zelo mnogo, morda celo kar preveč. Vendar tudi optimizem nekaj pomeni.

Prijave udeležencev za te seminarje so številne. To velja tudi za kranjski okraj. Svet Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj je prijavil kar 50 udeležencev, od tega veliko število Kranjčanov. Toda kaj se lahko zgodi? Izkušnje iz preteklih let so pokazale, da so se za te ali one seminarje prijavili ljudje, ki niso čutili do kulturno-prosvetnega dela posebnega nagnjenja. Njihove težnje, želje in aktivnost, so bili nekje drugje. In ko so se vrnili s seminarjev, seveda o delu v domačem kraju niso hoteli ničesar slišati. Zato je tudi povsem razumljivo, da je občinski Svet Svobod in prosvetnih društev v Kranju letos posvetil izboru udeležencev za te seminarje posebno skrb.

To je neko prizadevanje, ki daje vsaj nekaj upanja, da ne bo treba več govoriti o kulturnem mrtvilo v Kranju. A to ni vse, to bi bilo res še premalo, tega se zavedajo najbolje Kranjčani sami.

KAJ PRAVI LETOSNJI DRUŽBENI NAČRT?

V letu 1962 bo treba še nadalje skrbeti za dvig kvalitete ravnih kulturnih dejavnosti in za širše vključevanje delovnega človeka v aktivno udeleževanje na tem področju. Le-to namreč lahko dvigne izobrazbeno raven proizvajavca ter poglobi njegovo razumevanje in zanimanje za kulturne vrednote preteklosti in sedanosti ter tako tudi usmerja njegov pogled v bodočnost. Vsestranski premiki kulturnega in družabnega življenja nalagajo s tem, da vključujejo vanj čim širše sloje prebivalstva, nove odgovorne naloge, ki jih bo treba rešiti še letos.

Glede na veliko zanimanje prebivalstva za razstave v Mestnem muzeju, bo treba preurediti prostore te ustanove v Prešernovi ulici. Izvesti bo treba planirana arheološka in etnografska izkopavanja na terenu ter opraviti restavratska dela.

V knjižničarski mreži, ki jo razvija Osrednja knjižnica občine Kranj, bo treba urediti in povečati knjižni sklad v Pionirsko knjižnico, povečati potujočo knjižnico.

Gledališka dejavnost naj bo prilagojena potrebam prebivalstva, tako da se poveča predvsem interes za to obliko kulturnega dela.

Ocene informacije

Jugoslovanska premiera

Ze zadnjič smo — ob premieri »Fedore« v Mariboru — zapisali, da se naša gledališča zadnja leta bolj ali manj uspešno izmikajo tistemu najbolj standardnemu romantičnemu repertoarju, ki je sicer res zelezen, zato pa od časa do časa tudi zarjavi, pa ga je treba vsaj malo pozabiti. In če letošnji repertoar naše osrednje operne hiše — sicer ves v okvirih »dostopne« romantične glasbe, a vendar neznan — kljub premišljenosti ter dobri volji ni bil toliko zanimiv, da bi pomemil presenečenje ali resnično obogatitev, je zdaj »Zlati petelin« Nikolaja Rimskega-Korzakova prinesel končno nekaj tiste svežine, ki smo jo menda že vsi težko pričakovali. Opera (pravljača po znani Puškinovi predlogi) je zašle skladateljevo delo, polna glasbenih lepot in duhovitih domislic v libretu (poslovenil ga je Mitja Sarabon), zato kljub ponekod premajhni odrski razgibanosti obdrži poslušarstvo pozornost in naklonjenost.

Premiera 9. junija je bila zagotovo kvaliteten vrh naše letošnje sezone. Predstava je po začetni tremi v orkestru in nekaj drobnijskemu najbolj standardnemu romantičnemu repertoarju, ki je sicer res zelezen, zato pa od časa do časa tudi zarjavi, pa ga je treba vsaj malo pozabiti. In če letošnji repertoar naše osrednje operne hiše — sicer ves v okvirih »dostopne« romantične glasbe, a vendar neznan — kljub premišljenosti ter dobri volji ni bil toliko zanimiv, da bi pomemil presenečenje ali resnično obogatitev, je zdaj »Zlati petelin« Nikolaja Rimskega-Korzakova prinesel končno nekaj tiste svežine, ki smo jo menda že vsi težko pričakovali. Opera (pravljača po znani Puškinovi predlogi) je zašle skladateljevo delo, polna glasbenih lepot in duhovitih domislic v libretu (poslovenil ga je Mitja Sarabon), zato kljub ponekod premajhni odrski razgibanosti obdrži poslušarstvo pozornost in naklonjenost.

»ZLATI PETELIN« V Ljubljanski Operi

Upravičeno visoka priznanja

Ob Resnaisovem filmu »Hirošima, moja ljubezen« je na ljubljanskih filmskih platnih še drug, prav tako pomemben francoski film »Po tolikih letih«, ki je bil na lanskem festivalu v Cannesu nagradjen z zlato palmovo vejico, doma pa so ga z nagrado »Louis Delluc« priznali za najboljši film leta.

za film »PO TOLIKIH LETIH«

Delo sodi v tisto sodobno filmsko vrsto, kjer gledavec zama priča o napetih zunanjih konfliktih, ki običajno sproščajo in do skrajnosti aktivirajo nasprotujoče si sile v dogajanju. Značilnosti filma so prav v njegovem miru, navidezno brezcilnem životarjenju ljudi v pariškem predmestju, kjer se tako malo kaj zgodi in kjer je dan podoben dnevu in noči brez hrupa in vrvenja. Ljudje pač živijo, ker tako mora biti; vsak s svojimi željami in majhnimi doživeti. Prav tako je življenje Tereze v majhni restavraciji. Ze od leta 1944 pogreša moža, ki so ga odvedli gestapovci. Nekega soparnega popoldneva pa se tudi tu, v tej vsakdanji tišini, v tih restavraciji in v

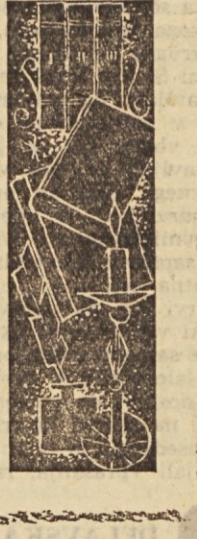
srcu Tereze nekaj zgodi. V neznanem postopcu, ki prepeva operne arije, spona Tereza svojega pogrešanega moža. Dejanje steče, dogajanje postaja živahnije in polno pričakovanj ob spoznavanju, obujanju preteklosti in pretresljivem prizadevanju žene, da bi si vrnila moža. Toda vse ostane, kot je bilo. Možu ni moči obuditi spomina in ni ga moči vrniti v »življenje«. Duševno strit in otroško beden odtava dalje v neznanu. Optimizem in vero v prihodnost pa kljub vsemu daje zaključna ponata; Tereza namreč veruje, da se bo spet vrnil, če ne zdaj, pa pozimi, ko bo še bolj sam in ga bo zeblo. Vrnil se bo in vrnil se bo tudi njegov spomin! Močno umetniško izvedeno delo, polno intimne človeške tragike in čustvovanja, pretresljivega trpljenja človeka iz vojne in osamele ljubeče žene, je v rokah režiserja Henrija Colpe in občutenem igravskem izrazju Alide Valli in Georges Wilsona zaživelo z vso umetniško močjo in bilo zaslužno deležno tolikih priznanj.

Kolumbi pred Kolumbom

Pustolovščine raziskovalcev in popotnikov, ki so v srednjem veku jadrali po svetovnih morjih, si utirali pot skozi neprenehne džungle, se bojevali za neznanimi sovražniki ter tako odkrivali Evropi nova, neznan ozemlja, pokrajine in ljudi, nas vedno znova približajo in z zanimanjem prebiramo opise njihovih doživetij. Vendar pa smo nekako navajeni, da so se vsa ta odkritja, ki jih smatramo za začetek razvoja naše civilizacije, začela šele s Kolumbom in z Marcom Polom. Toda take potnike, kot je bil Kolumb, lahko zasledimo že davno prej in pisatelj Paul Herrmann nam je to zelo nazorno povedal v svoji knjigi »Med nočjo in jutrom«.

Paul Herrmann: MED NOČJO IN JUTROM

su tuj in neznan svet. Herrmann na podlagi zgodovinskih podatkov, včasih tudi samo na podlagi domnev in teorij, ki pa so verjetno večkrat zelo blizu resnici, pripoveduje o potovanjih starih Egipčanov, Grkov in Rimljanov, zvedmo, da so že pomorski s Kreta verjetno pluli po odprtih morjih in odkrili neznane obale, da so v Indijo spoznavali med seboj, iskali stikov, trgovali in vplivali s svojo kulturo in miselnostjo drug na drugega, zato ne moremo reči, da se je šele v srednjem veku ali s Kolumbom začela doba odkritij. V Herrmannovi knjigi, ki jo bopripoved o ljudeh, ki so bodisi zaradi lastnih nagnjenj, bodisi zaradi trgovskih stikov in koristi še v dobi pred našim štejetjem pa pozneje vse do Kolumbovega odkritja Amerike potovali iz dežele v deželo, s kontinenta na kontinent in odkrivali sebi in svojemu časknjiznica. M. S.

PISMA ZABAVNO ŽIVLJENJE

Razgovori o kulturnem življenju pri nas kajpada oplazijo tudi probleme kulturne zabave in razvedrila, dalje organizirane pobude in akcije za to področje ne pridejo. Smeh se omeji v brezokenske gledališke hiše, kadar igrajo dobre (in številnejše slabe) komedije, redke televizijske oddaje, Pavliho in lokalne humoristične nastope. Smejemo se (v pest) kadar pade šef po stopnicah, kisto se nasmehujemo ob nepričakovanem računu, od obupa se zarežimo, kadar beremo, da cene zanesljivo ne bodo šle gor, in zakrohčemo se, kadar sami sebi v zaklenjeni sobi povemo politično dovpt.

v tujih filmih, slabe v domačih nočnih lokalih. Radio Ljubljana nam v ranih urah govori o lepem vedenju in napovedovalka se oprošča, ker je ura že pol sedmih. Tudi razlog za rezanje. Kadar igrajo vaški ansambli na podeželju, pridružijo programu še »humorista«. Ljubljanski dnevnik viša naklado nedeljske številke z združenimi slovenskimi vicarji na drugi strani.

O satiričnem gledališču in filmu domače proizvodnje ni sledu. Dobre kabaretske programe vidimo

• HRASTNIK

Poudarek na boljši organizaciji dela

Občni zbor občinskega sindikalnega sveta v Hrastniku je bil po svoji vsebini dokaj bogat, predvsem zaradi pestre razprave. Nakazal je tudi nekatere pomanjkljivosti, zlasti pri organizaciji dela. Ugotavljajo namreč, da so osnovna sredstva premalo izkoriščena in da produktivnost na zaposlenega ni dosegla možne ravni. Industrijska podjetja so v zadnjih treh letih predvsem zaradi rekonstrukcije kemične in papirne industrije dosegla sicer lepe uspehe, tako da bodo letos ustvarili že več kot 10 milijard dinarjev skupne proizvodnje. Vendar pa kaže, da prepočasno urejajo nekatere probleme manjših podjetij, ki imajo sicer lepe možnosti perspektivnega razvoja, pa se zaradi slabe organizacije ter pomanjkanja investicijskih sredstev le počasi razvijajo.

Tudi notranji odnosi, predvsem pa še delo ekonomskih enot, niso urejeni. V največ primerih se zadovoljijo že s tem, da imajo decentralizirano samoupravljanje, vendar organi upravljanja po ekonomskih enotah še ne opravljajo svojih nalog. Poudarili so, da ekonomske enote ne smejo biti le zaradi »mode«, temveč naj bodo osnovno jedro neposrednega upravljanja podjetja. V razpravi je več diskutantov predlagalo, da bi zaposlili več strokovnjakov in da je nasploh treba strokovnemu izobraževanju posvetiti večjo skrb. Analitične službe v podjetjih so slabe ali pa jih sploh ni, čeprav so osnova dobre organizacije in ekonomičnosti poslovanja. Da bi izboljšali družbeno ekonomsko izobraževanje, ne samo sindikalnih odbornikov in članov delavskih svetov, temveč vseh zaposlenih, so sprejeli sklep o sistematičnem izobraževanju sindikalnega akta.

V razpravi so se sicer dotaknili še mnogih problemov, tako notranjih odnosov, razvitosti trgovine in gostinstva, premalo pa so govorili o osnovnih problemih poročila občinskega sindikalnega sveta in referata predsednika. Kljub temu pa je občni zbor, predvsem zaradi konkretnega in zelo perspektivnega programa dela, dobro uspel.

Franc Plazar

• KOČEVJE:

Pol milijarde neizterjanih računov

Gospodarske organizacije na Kočevskem so sicer lani dobro gospodarile, saj so povečale družbeni bruto proizvod za 17%. Kljub temu pa je opaziti nekatere pomanjkljivosti pri delitvi čistega dohodka in vlaganju sredstev za sklade. Lansko pomanjkljivo delo na tem področju se letos že dobro pozna, saj primanjkuje posameznim delovnim kolektivom precej denarja na skladih. Gospodarske organizacije namreč niso bile dosledne pri izterjavi dolžnikov, ker se je pojavila bojazen, da bi poslovni partnerji v primeru tožb in izterjav prekinili sodelovanje. Posledica tega je, da imajo blizu pol milijarde dinarjev neplačanih računov. Prav gotovo jih sedaj čaka težko delo. Sklenili pa so tudi, da bodo izboljšali kakovost svojih izdelkov ter na ta način skušali doseči boljše finančne rezultate.

Ko so na zadnji seji občinskega odbora SZDL razpravljali o izvozu, so ugotovili, da so nekatere gospodarske organizacije zadovoljile kar z domačim trgom in niso iskale zunanjih tržišč. Zato so priporočili podjetjem KGP, Itas, Avto in nekaterim drugim, naj bi poiskali vse možnosti za uveljavitev njihovih izdelkov tudi v tujini.

Viktor Dragoš

• ŠKOFJA LOKA

Zakaj na seminarjih za člane DS in UO ni udeležbe

Na sestankih predsedstva občinskega sindikalnega sveta ter na drugih političnih forumih v občini Škofja Loka že dalj časa ugotavljajo, da samoupravni organi v podjetjih ne odigravajo tiste vloge, kot bi jo morali. Ugotavljali so tudi vzroke neaktivnega dela in angažiranja posameznikov v delu samoupravnih organov. Vzrokov je pravzaprav več, vendar sta poglavita dva.

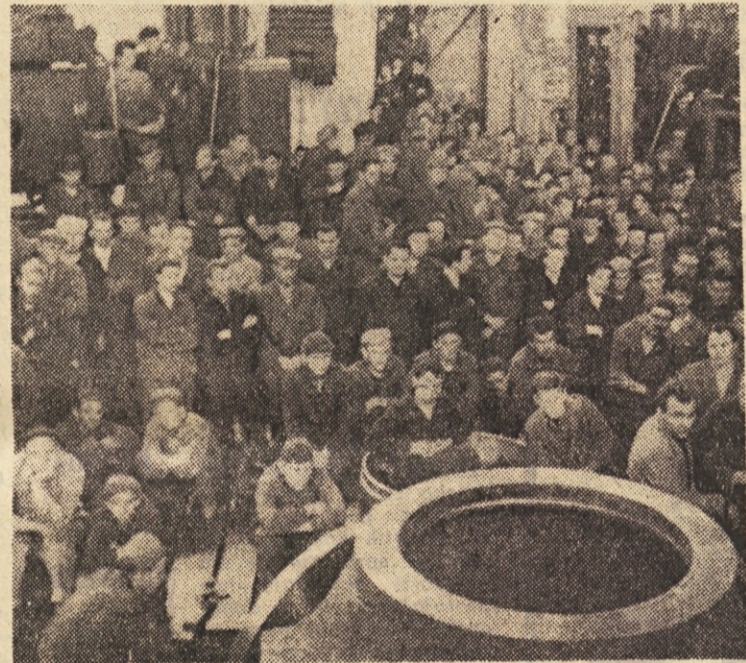
Prvi leži na upravah podjetij, ki vse premalo skrbe, da bi člane samoupravnih organov seznanjale s tekočo problematiko, jim dostavljale potrebne materiale, na osnovi katerih bi letni na zasedanjih in sejah lahko postavljali vprašanja, razpravljali

in sklepali. Nepristranski opazovalec dobi tako vtis, da na upravah podjetij ne žele samostojnega odločanja samoupravnih organov, ali pa, da ne vedo, kaj so dolžni samoupravnim organom nuditi.

Drug, morda še pomembnejši vzrok je v nepoučenosti članov samoupravnih organov. Naša podjetja in gospodarstvo so dosegli precejšnjo stopnjo razvoja, prav tako pa so pravice in dolžnosti delavskega samoupravljanja iz leta v leto večje. To pa zahteva določeno obvladaje ne samo znanja o pravicah in dolžnostih, ki jih imajo organi samoupravljanja, temveč tudi obvladaje določenega ekonomskega znanja.

Prav zato, da bi ta dva vzroka pričeli odpravljati, je občinski sindikalni svet predlagal, da Delavska univerza prične s seminarji, na katerih bi nudili obiskovalcem osnovne pojme o gospodarjenju s sredstvi podjetja, o merilih delitve osebnih dohodkov, o vlogi delavskega samoupravljanja itd. Podjetja so predvsem na osnovi intervencije ObsS pristala na uvedbo seminarjev. Do sedaj so bili štirje taki seminarji in to za podjetja LTH, »Tehnik«, »Sešir« ter za podjetji »Odeja« in »Elra«. Skupno je bilo prijavljenih na seminarje 150 ljudi. Toda, namesto da bi bilo na predavanjih 35 do 40 poslušalcev, jih je bilo tudi samo po 6 do 10. In nihče v podjetju ni tovariš, ki so izostali, vprašal za vzrok izostanka, niti takrat ne, če jim je podjetje tudi dalo plačan prost dan. Račune za opravljene seminarje pa so podjetja hladnokrvno poravnala. Pri tem se nehoti vsiljuje vprašanje: mar je upravam podjetij res vseeno, kako se izobražujejo člani njihovega kolektiva?

O. M.

Preteklo soboto je bilo v Litostroju množično zborovanje celotnega kolektiva. Med drugim so se na zborovanju pogovorili tudi o letošnjih uspehih in težavah kolektiva, obenem pa so posvetili posebno pozornost hitrejšemu obračanju sredstev, večji produktivnosti, kakovosti in izvozu. V Litostroju že letos izvažajo polovico celotne litostrojske proizvodnje

• SLOVENSKE KONJICE:

Jim še ne zaupamo?

Ko so na zadnjem občinskem zboru sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah ocenjevali delo organov samoupravljanja, predvsem še o ekonomskih enotah, so menili, da ni dovolj le izvoliti te samoupravne organe, npr. po ekonomskih enotah, temveč je treba poskrbeti tudi za njihovo aktivno delo, to se pravi, da jim je treba dati tudi določene pristojnosti. Sedaj pa je v poslovnih o delu samoupravnih organov še vedno precej določil, da mora sklepe obratnih delavskih svetov potrditi še centralni delavski svet. S tem se postopek pri urejanju določenih vprašanj samo zavleče, hkrati pa delavci izgubljajo zaupanje v te decentralizirane organe, čeprav so jim najbližji.

Razen tega so razpravljali tudi o obveščanju proizvajalcev, o varnosti pri delu ter nalogah sindikalnih podružnic.

V. L.

• CERKNICA:

Prizadevna mladina v Brestu

Mladinci, predvsem še tisti, ki stanujejo v samskem domu kolektiva tovarne lesnih izdelkov Brest v Cerknici, že dolgo pogrešajo razvedrilo po svojem delu. Delavski svet je razumel njihova prizadevanja in jim nudil materialno pomoč, tako da si je mladinska organizacija kupila televizijski sprejemnik in inventar, da si bodo uredili klubsko sobo. Izdelali so si že program družbenih večerov.

M. F.

• »RUDIS« TRBOVLJE:

Večja usmeritev na izvoz

Te dni so razpravljali člani združenja rudarske industrijske skupnosti »Rudis« v Trbovljah o poročilu združenja za lansko leto ter prvih treh mesecih letošnjega leta. Poslovno združenje »Rudis« je bilo ustanovljeno leta 1960, vendar se je že v tem kratkem času povsem uveljavilo ter se vse bolj usmerja tudi na zunanja tržišča.

Tako je lani »Rudis« dosegel nad 394 milijonov dinarjev realizacije. S skoraj 90% pa sta udeležena pri realizaciji rudnik rjavoga premoga Trbovlje-Hrastnik in STT.

V drugi polovici lanskega leta je začel »Rudis« proučevati zunanje tržišče, zlasti v Sudanu, Egiptu in že ponudil eksploatacijo železne rude v vrednosti milijarde dinarjev.

V prvem četrtletju letošnjega leta je »Rudis« dosegel skupaj 263 milijonov dinarjev realizacije. V tem času je komercialni sektor sklenil 6 pogodb v vrednosti 1 milijardo 500 milijonov dinarjev.

J. Savšek

• RUDNIK ČRNA:

Denar najprej za stroje

Rudnik kaolina v Črni pri Kamniku si že več let prizadeva izboljšati svoja sredstva za delo. Ta so namreč do skrajnosti iztrošena. Zlasti separacija predstavlja ozko grlo v proizvodnji kaolina.

Ze predlanskim in lani je kolektiv prispeval znatna sredstva za izboljšanje rudniških naprav. Hoteli so najeti tudi kredit, vendar niso uspeli. Letos pa se je

Če bodo rezultati raziskovanj nahajališča rude v Selah v Tuhijski dolini tako uspešni, kot so bili doslej, potem ne bo več dolgo, ko bodo na tem območju odprli nov rudnik, ki bo dajal letno novih 15 tisoč ton kaolina.

• SOŠTANJ:

Do jeseni dve šoli

Tudi letos so v soštanski občini namenili precej investicij za gradnjo šol. Tako gradijo novo šolo v Velenju, kar bo stalo okrog 270 milijonov. Mladina že težko čaka, da se bo presefela iz starih in zatohlih prostorov v nove. Če bo šlo vse po načrtih, bodo novo šolsko leto začeli že v novih prostorih.

V Soštanju pa so pred dnevi začeli adaptirati poslopje druge osemletke. Razen obnovitve dosedanjih prostorov bodo prizidali še nekaj prostorov za šolsko kuhinjo in drugo.

S.

• KAMNIK:

Premalo pozornosti usposabljanju novih članov DS

Podatki iz nekaterih kamniških delovnih kolektivov kažejo, da je v teh organih več kot dve tretjini novih članov, ki pri delavskem samoupravljanju še nimajo večjih izkušenj. Vemo pa, da so delavski sveti podjetij in ekonomskih enot prav v tem obdobju še pred posebno odgovornimi nalogami, kar terjajo veliko sposobnost samoupravnih organov. Zato se je občinski sindikalni svet v Kamniku zavzel, da se ti novi člani čimprej in čim bolj usposobijo za svoje delo. Kaže pa, da so tudi v večjih kolektivih temu vprašanju doslej posvečali premalo pozornosti. Ponekod čakajo na delavsko univerzo, da bi ta izdelala program seminarjev. Ze prejšnjia leta pa je bilo opaziti, da so bila nekatera načelna predavanja zelo odtrgana od konkretnih problemov kolektivov in zato niso dosti koristila seminaristom. Prav zato bi bilo še kako potrebno, da bi pri izdelavi programov in oblik izobraževanja sodelovale tudi sindikalne podružnice in da bi razgovore o aktualnih vprašanjih vodili tudi ljudje iz kolektivov.

Ponekod pravijo: saj bomo organizirali seminarje v jeseni. Toda zakaj čakati? Jeseni bodo namreč novi delavski sveti imeli za seboj že osem mesecev dela. Ta čas pa bo za marsikateri kolektiv odločilnega pomena.

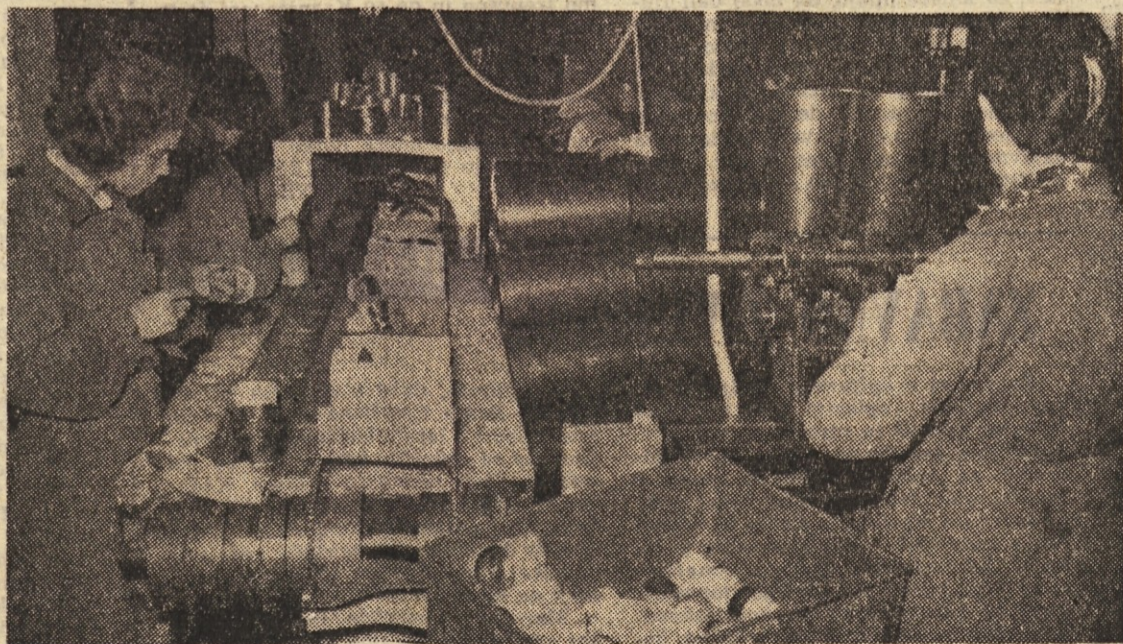
-LJ

• NOVO MESTO:

Razprave o delitvi čistega in osebnih dohodkov po kolektivih

Na vseh občinskih sindikalnih plenutih v novomeškem okraju so razpravljali o uveljavljanju sistema delitve dohodka in v zvezi s tem o delu občinskih komisij za izvajanje predpisov o delitvi čistega in osebnega dohodka. Ugotovili so, da so po kolektivih preveč odlašali z delom in čakali na ukrepe komisij. Na plenutih so sklenili, da naj bi sindikalne podružnice prevzele politično pobudo in organizirale po kolektivih široke razprave o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Sedaj so po nekaterih kolektivih že začeli z resnim delom. Pozdraviti velja predvsem to, da so ti pogovori o delitvi čistega in osebnih dohodkov, ki so bili doslej precej načelni, prav v delovnih kolektivih postali konkretni.

Ceš

V tovarni Saturnus so v okroglem oddelku prešli na nov sistem linijske proizvodnje. Z novim načinom dela bolje izkoriščajo stroje, uredili so problem transporta, delavci pa se tako lahko specializirajo za določeno delo. Ze sedaj so uspeli z uvedbo novega sistema dela povečati proizvodnjo za 50 odstotkov

V tovarni TEOL v Mostah bodo v kratkem začeli izdelovati dva nova proizvoda, ki smo jih doslej izključno uvažali. Z laboratorijskimi raziskavami so uspeli izdelati iz manj kvalitetnih surovin nov proizvod, sebaciansko kislino (meščalec lakov v barvni industriji) ter »Ricola« (dodatek za motorna vozila). Nove proizvode, ki so izključno iz domačih surovin, bodo večji del izvozili, saj so na osnovi poslanih vzorcev že sedaj dobili precej naročil iz inozemstva

• SLOVENSKE KONJICE:

Število »izgubljenih« dni narašča

Skupščina zavoda za socialno zavarovanje v Slov. Konjicah je pred kratkim obravnavala poslovno poročilo o delu zavoda v lanskem letu.

Iz podatkov za lansko leto je mogoče ugotoviti, da je število nesreč in nezgod pri delu sicer padlo, povečalo pa se je število »izgubljenih« delovnih dni zavarovancev. To je za več kot 2% višje od povečanja števila zaposlenih delavcev. Investicije, ki so bile v to vložene, torej do sedaj še ne dajejo zadovoljivih rezultatov.

Izdelane analize so pokazale, da je med ponesrečenimi razmeroma največ mladih delavcev, to je takih, ki se prvič zaposlijo v industrijskih ali drugih podjetjih. Vzrok za to pa je največkrat v pomanjkljivi poučenosti novih delavcev o delovanju strojev in naprav, pa tudi opozoril, kje je večja ali manjša nevarnost poškodbe. Vsekakor pa je stvar, ki se da urediti, posebno še, če upoštevamo, da je delovna varnost zaposlenih delavcev prav tako važna kot nemoten potek proizvodnega procesa.

Nekateri člani skupščine so opozorili tudi na to, da morajo ljudje hoditi na razne preglede v zdravstvene zavode v Maribor ali Celje, kar se vedno ne da urediti v enem dnevu. Na ta način izostajajo več dni z dela, stroški socialnega zavarovanja pa naraščajo. To je še posebno problematično, ker posamezniki skušajo to izkoristiti

v svoj prid, da dobe višje dnevnice in podobno, čeprav so avto-busne zveze v vse kraje izredno ugodne.

Delne težave pri vsem tem pa nastanejo tudi zaradi pomanjkanja zdravstvenega kadra v občini in ustreznih prostorov. Sicer pa predvidevajo, da bodo morda že letos ali pa v prihodnjem letu dobili še najmanj dva zdravnika, ni pa še gotovo, če bodo lahko v tem letu razširili zdravstveni dom.

V. L.

• »RIBA« IZOLA

Cen ne smejo zviševati!

Letošnje skrajno neugodno vreme za ribolov na morju je zapeljalo že marsikatero prodajalno oziroma ribarnico, da so prodajavci samovoljno navijali cene najbolj iskanim morskim ribam. Pri ribiškem podjetju »Riba« v Izoli — podjetje se je pred nedavnim združilo s kombinatom Delamaris — pravijo, da je vsako navijanje cen morskim ribam neupravičeno, kajti kljub letošnjim slabim pogojem ribolova so v vseh svojih prodajalnih rib v naši republiki in izven nje ustalile cene za sveže ribe takole: kilogram sardel smejo prodajati povsod največ po 200 dinarjev (lani 220), skuše po 300 dinarjev (lani 320 din), šnjuri pa veljajo na trgu 160 din, medtem ko so jih lani prodajali po 180 dinarjev. V združenem podjetju so sklenili znižati cene, zato da bi veljale ribe, kot povsod v svetu, za najcenejše meso, kontinuirano preskrbo tržišča pa jim na drugi strani zagotavlja možnost globokega zmrzovanja v lastni novi hladilnici in končno so se v soglasju z matičnim podjetjem Delamaris dogovorili, da se bodo s prodajo svežih rib na trgu v prihodnje odpo-vedali slednjega profita, ki je sicer stalna praksa v trgovini s prehrambenimi artikli.

B. B.

• BREŽICE:

Seminarji za predsednike delavskih svetov

Da bi bili bolje seznanjeni z zakonodajo delavskega in družbenega upravljanja, je pripravil občinski sindikalni svet s sodelovanjem delavske univerze v Brežicah načrt za seminar predsednikov delavskih svetov in upravnih odborov. Seminarja, ki je trajal tri dni, se je udeležilo od 48 predsednikov kar 43. Največjo pozornost so posvetili temi gospodarjenja v podjetju, delitvi dohodka po novih predpisih itd. Udeleženci so želeli, da bi v jeseni seminar nadaljevali.

I. V.

Gradivo z občnega zbora ObSS Celje

Dne 23. maja 1962 je bil v veliki dvorani OLO Celje občni zbor občinskega sindikalnega sveta Celje. Zbor je začel tovariš Jože Beve, predsednik ObSS Celje, in pozdravil navzoče goste: člana republiškega sveta sindikatov tov. Šauberta, predsednika OSS Celje tov. Črešnika, podpredsednika ObLO Celje tov. Kriveca in druge ter delegate.

Takoj zatem so delegati sprejeli poslovnik občnega zbora in dnevni red, kar je oboje predlagal tov. Beve. Po izvolitvi organov občnega zbora so delegati z veliko pozornostjo poslušali referat tovariša Bevca o nalogah sindikata. Po tehtni razpravi, ki je sledila, so udeleženci sprejeli resolucijo o nalogah sindikata.

Resolucija o bodočih nalogah sindikalnega sveta celjske občine

Tovariši in tovarišice!

Letošnji občni zbor občinskega sindikalnega sveta Celje je v času, ko v našem družbeno-političnem življenju izvajamo revolucionarne družbene spremembe za nadaljnji razvoj socialističnih demokratičnih odnosov. Ti odnosi se zrealijo povsod ne glede na področje dejavnosti, zato, ker je v bodoče nemogoče še nadalje ločevati proizvajavca iz gospodarstva od proizvajavcev nematerialnih dobrin.

Zavedajoč se velikih nalog, ki stojijo pred občinskim sindikalnim svetom in sindikalnimi podružnicami na območju celjske občine, je prišlo letos do drugačnega oblika občnega zbora, kot smo jih bili vajeni doslej. Občni zbor občinskega sindikalnega sveta Celje dejansko poteka že od 10. aprila, ko so komisije pri občinskem sindikalnem svetu poročale delegatom o svojem delu in začele z njimi razpravo o bodočih nalogah. Organizacija je bila taka: komisije so bile razdeljene v pet skupin in je moral vsak delegat priti petkrat

na občni zbor. Tako je bilo zares mogoče, da je lahko sleherni delegat dobil vpogled v celotno delo občinskega sindikalnega sveta. Tudi za razpravo je bila taka organizacija občnega zbora boljše, saj so bile tako skupine manjše in v razgovoru bolj neposredne.

Na razpravah je sodelovalo 448 delegatov, razpravljali pa so o raznih problemih. Vendar nas vse to ne more povsem zadovoljiti, kajti če pogledamo, da se 68 delegatov razprave sploh ni udeležilo, nam to kaže, da zelo slabo kadrujemo in da bo s takim kadrovanjem treba čimprej prenehati. Kljub opozorilu predsednikom sindikalnih podružnic in sekretarjem osnovnih organizacij Zveze komunistov se stanje glede udeležbe ni bistveno izboljšalo. Vidi se, da se tudi predsedniki sindikalnih podružnic in sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov niso dovolj zavzeli, da bi bila udeležba zadovoljiva. Vsekakor bo nujno potrebno spremeniti sistem kad-

rovanja, in sicer tako, da se ne bo zadoščalo samo številu, samo kvantiteti, ampak da bodo v prihodnje delegati tisti, ki so največ delali, ki stvari najbolj poznajo in ki imajo tudi predloge za boljše delo. Dosedanje kadrovanje pa v marsičem kaže tudi sliko notranjega stanja v nekaterih sindikalnih podružnicah.

Z analizo razprav delegatov želim še uvodoma opozoriti na pomembnost pravilne organizacije dela sindikalnih podružnic in občinskega sindikalnega sveta, ker sodimo, da je to osnova za resnično in čim popolnejšo izvedbo resolucije, ki jo bomo danes sprejeli. Vsekakor si brez temeljite organizacije dela sindikalnih podružnic v bodoče ni mogoče zamisliti pravilnega dela naših sindikalnih organizacij, od sindikalnih podružnic po ekonomskih enotah do občinskega sindikalnega sveta. Na tem področju bo nujno potrebno vložiti več truda in prizadevanj, da bomo v naše konkretno delo vključili več tehnične inteligence, ki bo za naše delo pripravljala takšne strokovne analize na osnovi, na kateri bodo lahko naši zaključki in akcije čim bolj konkretne in uspešne. S tem bo mogoče odvreči primitivizem, ki se še večkrat pojavlja pri našem delu. Z dobro organizacijo dela bomo postali tudi bolj tankočutni pri vseh opozorilih našega članstva ob raznih nepravilnostih, kar nam bo porok, da bodo ljudje zadovoljni, tako da ne bo več primerov, da zaradi neprožnosti in neupoštevanja predlogov dopustimo celo to, kot je bil primer v Tovarni emaljirane posode, da pride do zastoja dela. Pri urejenem delu sindikalnih podružnic, ob dobrem posluhu, kje so upoštevani interesi delavcev, bi to bilo nemogoče.

Tovariši in tovarišice! Glede na razpravo z delegati v mesecu aprilu je običajno poročilo o delu občinskega sindikalnega sveta izostalo in vam bomo na kratko podali bistvene zaključke razprav, ki naj bodo smernice za bodoče delo sindikata na območju celjske občine.

Kadrovanje in izobraževanje

V dvanajstem letu delavskega samoupravljanja, ko gredo zasluge za uspehe pa tudi neuspehe slehernemu posameznemu delavcu, je treba kar najbolj odločno

poudariti, da ni dovolj, če o idejnem delu in izobraževanju samo govorimo, ampak je nujno potrebno, da v komuni, kot je naša, postavimo to za svojo prvo nalogo. Izobraževanje odraslih, konkretno članov sindikata, je treba čimprej spraviti v trdnejši sistem; o izobraževanju morajo v posameznih primerih izključno odločati celotni kolektivi ali samoupravni organi, ne pa le posamezne osebe v podjetju.

Nobena družba, najmanj pa naša, ki zahteva od posameznika celovito udeležbo tako na delovnem mestu, v samoupravnem organu, v sindikalni podružnici, v Socialistični zvezi in drugih organizacijah, ne more in ne sme brez resnih posledic zapostavljati vprašanja kadrov. Brez stalnih, usposobljenih in stalnih ustvarjalnih kadrov ne bodo gospodarske organizacije in naša komuna rešili nobenega večjega problema. Doslej je bilo kadrovanje večkrat kampanjsko, pa naj bo to pri štipendiranju ali kadrovanju vodstva sindikalnih podružnic in v samoupravne organe; ljudi se ni pripravljalo na njihove naloge, ob prevzemu dolžnosti se jim ni razložilo, kaj in kako naj delajo, med samim delom se jim ni dovolj pomagalo. V seminarje in politične šole se je mnogokrat kadrovalo, kot da gre za izpolnjevanje formalnih obveznosti, in to ljudi, ki so jih trenutno najlaže pogrešali. Zato je potrebno, da se kadrovske-socialne službe tam, kjer so, določa utrdijo in postanejo kvalitetne, v gospodarskih organizacijah, kjer teh služb ni, pa naj to čimprej tako ali drugače uredijo. Kadrovske službe so bistven sestavni del vsake načrtne in kvalitetne proizvodnje, ne pa razkošje, ki si ga lahko privoščijo le razvitejše podjetje. Kadrovske službe naj se ne ukvarjajo — kot je to v navadi — samo s posameznimi primeri ob premeščanju, ob sklepanju in prenehanju delovnih razmerij, ampak morajo skrbeti za celovitost, sistematičnost in dolgoročnejšo smotrnost pri reševanju kadrovske-socialnih problemov.

Ta celovitost in smotrnost pa bosta doseženi, ko bomo ljudi natančno pripravljali na naloge, ki jih čakajo. Vzrok za šibko dejavnost nekaterih sindikalnih podružnic in ponekod tudi samoupravnih organov je prav v neznanju, v nepoznavanju lastnega podjetja in komune ter naše širše skupno-

sti. Pri tem je postavljeno vprašanje skupnega odločanja na netrdna tla; v takih primerih si večkrat vzamejo besedo posamezniki, kar pa nikakor ne more biti porok, da bo podjetje našlo skupni imenovalac interesov vseh podjetij na eni strani in skupni imenovalac med podjetjem in širšo skupnostjo na drugi strani. Zato izobraževanje človeka, ki dela in upravlja, ni dopolnjevanje tistega, kar je morda zamudil v šolskih klopeh, ampak nujnost, ki je ne more nič ovreči. To velja za člane delovnih kolektivov, ki jih je treba na podlagi konkretnih premerov izobraževati po ekonomskih enotah; to velja za vse člane samoupravnih organov, ki morajo dobro poznati gospodarjenje podjetja, metode dela ter interese širše skupnosti; to velja kar najbolj za vodstva sindikalnih podružnic, ki morajo postati samostojna — strokovno usposobljena organizacija in s političnim poslušom; to velja za vse vodilne tovariše, predvsem pa za tehnično inteligenco, ki se je strokovno šolala s pomočjo skupnosti, jo pa danes v sindikalnih podružnicah vidimo vse premalo; to velja za prosvetni kader, ki mu je treba pomagati, da bodo naše šole bolj kvalitetne, predvsem bolj idejne; to velja za zdravstvene delavce, ki so še vse preveč ločeni od proizvajavcev v gospodarstvu; to velja za gostinske delavce, od katerih zahteva razvoj turizma boljše usposobljenost, znanje jezikov itd.

Pri takem prizadevanju je pomembna splošna, strokovna, družbeno-ekonomska in kulturna izobrazba. Nemogoče je doseči v nadaljnjem razdobju boljše organizacijo in večjo produktivnost dela brez dviga splošnega in strokovnega znanja vseh ljudi v gospodarski organizaciji; nemogoče je doseči boljše gospodarjenje, odločanje vseh in plodne medsebojne odnose brez temeljitejšega poznavanje vseh ključnih problemov v podjetju ali drugih družbenih institucijah, stvarne zmogljivosti komune ter razvoja v materialni bazi in družbenih odnosih v Jugoslaviji. Vendar tako izobraževanje ne sme biti splošno, ne sme se izgubljeti v historicizmu in statistiki, predstavljati mora idejno in praktično obravnavo konkretnih problemov, kar naj bo neposredno usposabljanje za delo na delovnem mestu, v samoupravnem organu, v sindikalni podružnici in drugod.

Pri tem je treba upoštevati vse oblike idejnega in izobraževalnega dela: sestanke, občasne razgovore, posvetovanja, reševanja praktičnih primerov, predavanja, tečaje, seminarje in šole. Seminarji in razgovori z družbeno-ekonomsko vsebino naj zajemajo predvsem vodstva gospodarskih organizacij, tehnično inteligenco, prosvetne in zdravstvene delavce. Te izobraževalne oblike je treba planirati na podlagi stvarnih potreb, programirati pa po analizi konkretnih problemov v komuni oziroma posameznih podjetij. V politične šole in v šole za delavsko samoupravljanje je treba pošiljati perspektivne kadre iz vseh kolektivov; v šolo za tehnične sekretarje političnih organizacij pa tovariše, ki bodo s strokovno usposobljenostjo in političnim poslušom uspešno opravljali ustrezno delo v sindikalnih podružnicah in drugih organizacijah. Institucije, ki izobražujejo odrasle, so predvsem: delavska univerza, izobraževalni centri in oddelki za odrasle pri rednih šolah. Delavska univerza je osrednja ustanova za politično, družbeno-ekonomsko, dopolnilno strokovno, poljudno-znanstveno in splošno vzgojo kadrov v komuni. Vendar pa naj se delavska univerza trdneje poveže z izobraževalnimi centri pri gospodarskih organizacijah in zbornicah ter naj še bolj prilagodi dejanskim potrebam programe svojih tečajev, seminarjev in šol. Gospodarske organizacije in ustanove pa naj ji dajejo podatke o svojih izobraževalnih potrebah, da bo planiranje izobrazbe v naši komuni bolj stvarno in bolj sistematično.

Izobraževalni centri, ki jih imajo doslej samo nekatere večje gospodarske organizacije, naj skupno s kadrovsko-socialnimi službami analizirajo potrebe po izobraževanju, študirajo naj organizacijo izobraževanja v podjetju, skrbijo za izpopolnjevanje na delovnem mestu in naj se povezujejo z drugimi centri ter predvsem z delavsko univerzo. Vsako zapiranje centrov in poskusi, da bi center celotno izobraževanje organiziral sam, so negativni, ker centri nimajo potrebnih kadrov in ker bi to pomenilo blokado kroženja izkušenj in s tem slabše izobraževalno delo. Urediti bo treba vprašanje manjših podjetij, ker centrov za izobraževanje ni.

Pri organizaciji izobraževanja sta pomembna činitelja — prosti čas in finančna sredstva. Res je, da moramo gledati na vsako delovno uro in da ne smemo prekomerno utrujati ljudi, vendar je sistematično izobraževanje na vseh nivojih eden izmed prvih pogojev za kvalitetno proizvodnjo in večjo produktivnost. Zato je čas in sredstva za izobraževanje treba planirati. Napačno pa je bilo, ko so se sredstva dajala samo za strokovno izobraževanje, za politično, družbeno in kulturno vzgojo pa jih večkrat navidezno ni bilo. Izdatki za kvalitetno izpopolnjevanje kadrov so potrebne in najbolj rentabilne investicije. Vendar pa se moramo pri izobraževanju rešiti kampanjskega dela. Zato je potrebno, da čimprej izdelamo plane kadrov in s tem tudi dolgoročne večletne načrte izobraževanja. To bo med drugim prispevalo v prizadevanjih za večjo produktivnost dela in za splošen dvig socialistične zavesti vsakega člana sindikata.

Delavsko in družbeno samoupravljanje

Proces razvoja in krepitve delavskega in družbenega samoupravljanja se vse bolj krepi in pogloblja in zaradi tega bo treba tudi v bodoče njegovo vsebino še krepiti in bogatiti. Sindikalne podružnice bodo pri nadaljnjem urejanju tako v proizvodnji, kot v drugih družbenih institucijah morale usmeriti svoje sile v aktivizacijo načel samoupravljanja tako, da bo sleherni član kolektiva nosilec in odločujoč element pri upravljanju in gospodarjenju.

Zato naj gre mobilizacija sindikalnih organizacij, predvsem v tiste oblike in metode dela, s katerimi bomo lahko zagotovili resničen razvoj in nakazali pot, po kateri bomo najhitreje dosegli zaželeni cilj; pri tem pa bomo morali vključiti prav vse člane naše organizacije.

Ena najvažnejših oblik utrjevanja samoupravljanja je prav gotovo obveščanje, ki ne sme biti občasno, ampak stalno, vsebinsko pa široko in temeljito, tako da bo sleherni član obveščen o vseh važnih vprašanjih, ki so pomembna tako za posameznika kot za celoten kolektiv. Zato se po-

služujemo vseh možnosti — delavskega tiska, radia, oglasnih desk, predvsem pa ustnih razgovorov itd. Prav je, da se pri vsklajevanju različnih vprašanj, ko gre za splošno korist, ne obvešča samo od vrha navzdol, ampak da se upošteva vse činitelje, tako da bo sleherni delavec seznanjen in poučen o problemih ter bo lahko sodeloval pri rešitvah, ki so pomembne bodisi zanj kot posameznika, bodisi za kolektiv kot celoto.

Vsa sredstva, ki so dana v upravljanje, so materialna baza za krepitev in graditev samoupravljanja kot pravno-politične nastave, zato se moramo vsi zavzemati za pravilna stališča in tolmačenje vsebinske ter idejne plati procesa, nikakor pa ne uveljavljati težnje po nekem lastništvu konkretnega kolektiva ali celo posameznika.

Ko govorimo o upravljanju, je jasno, da ne mislimo samo na proizvodna podjetja, temveč na vse, ki s svojo dejavnostjo prispevajo materialne in druge dobrine v kakršnikoli obliki in vsebini. Zato moramo točno in pravilno razumeti področja, kjer je samoupravljanje doseglo že visoko stopnjo razvoja, ter področja, ki zahtevajo še vključitev vseh zavestnih sil, da se to poglobi in vsebinsko obogati. Ne smemo pozabiti na razvoj delavskega samoupravljanja v ustanovah, prosveti in javnih službah. Tudi ta področja se morajo v bodoče hitreje prilagajati v neposredno upravljanje kolektiva s tistimi sredstvi, ki mu pripadajo. Novo področje, kjer smo storili še zelo malo, je prosveta, ki bo morala v začetku novega šolskega leta povsod uvesti samoupravne organe v kolektivih in tako organsko, politično povezati notranjo delitev, ki so jo pravkar začeli izvajati v prosveti. Tukaj bodo morale sindikalne podružnice povsod stremeti za tem, da dobijo samoupravni organi kolektiva preko poslovnika svoje dolžnosti in kolektivne pravice.

Sindikalne organizacije, zavedajoč se svoje družbeno-politične vloge, morajo tako s strokovnim kot s političnim delom prispevati največji delež pri organizacijskem, idejnem, proizvodnem, delovnem disciplinskem in pri drugih področjih, ki so temelj za dokončno zgraditev samoupravnega odločanja.

Mnogoštevilne razprave so pokazale, da se ne morejo predpisovati formule, po katerih naj se razvija samoupravljanje, temveč se morajo upoštevati objektivni pogoji in subjektivne težnje glede na specifičnost in značaj oziroma pomen posameznega podjetja ali druge družbene institucije. Izhodiščna točka naj bodo pravilni in enakopravni medsebojni odnosi, ki naj bodo tudi temelj pri učinkovitih odločitvah samoupravnih organov.

Težnja samoupravnih organov naj sloni na krepitvi ekonomskih enot, tako da te dobijo svoja pravila in pravilnike in v okviru teh pravice in dolžnosti. Temu bodo sindikalne podružnice ozirama sindikalni odbori posvetili vso pozornost; tako bo ekonomska enota temelj vsakega samoupravljanja.

Razvoj gostinstva v pogojih samoupravljanja naj stremi za tem, da bo svojo gospodarsko moč usmerjal v turizem, kajti le-ta naj bi zagotovil uspešen razvoj in napredek gostinstva.

Tudi v trgovini bo treba razmisliti o politiki združevanja, saj le s pravilno, smotno in ekonomsko utemeljeno politiko bomo lahko dosegli tisto, za kar je trgovina namenjena in ustanovljena, vendar nikjer ne smemo pozabiti, da je volja kolektivna pogoj za združevanje.

Ko govorimo o delavskem in družbenem upravljanju, ne moremo in ne smemo mimo dejstva, da se naš družbeni razvoj odvija v okviru in na podlagi zakonitosti. Zato morajo vsi organi upravljanja in vsak posameznik upoštevati pri svojem delu zakonitost, kot osnovo in izhodišče vsake graditve in vsakega dela. Kršitve in neupoštevanje zakonitosti ustvarjajo samo praznine, ki slabijo in zavirajo napore, ki so bili vloženi v to, da bo sleherni človek, sleherni proizvajalec odločujoč element pri graditvi naše celotne socialistične družbe.

Gospodarstvo

Glede na probleme in slabosti v našem gospodarstvu, ki zlasti letos z vso ostrino prihajajo v ospredje, mora biti to področje poglobljena skrb vseh zavestnih družbenih sil, predvsem pa sindikata. Zgodovinske besede tovariša Tita, izrečene v Splitu, so naletele na največje razumevanje vsega

jugoslovanskega ljudstva; njegovi napotki morajo biti vodilo pri našem delu. Sindikalne organizacije so od vseh organizacij še najbolj poklicane, da aktivno sodelujejo in so pobudnik za odpravo najrazličnejših problemov, napak in slabosti v našem gospodarstvu, kakor tudi na področju ustvarjanja nematerialnih dobrin. Sindikalne organizacije na območju naše občine bodo zastavile ves svoj vpliv za skladno rast materialne proizvodnje in potrošnje. Vsi izvršni odbori sindikalnih podružnic bodo svojemu članstvu stalno posredovali problematiko s tega področja, ugotovili lastne probleme in aktivirali celotno članstvo za skupno premagovanje težav. Izvršni odbori podružnic bodo pri upravljanju podjetij in zavodov nudili pomoč organom upravljanja tako, da bodo stalni tolmač in prenašalec pobud, predlogov in ukrepov. V ta namen bodo sindikalne podružnice temeljito proučile vse možnosti in oblike obveščanja kolektivov. Posvetile bodo vso pozornost zakonitosti v poslovanju in v notranjih odnosih do kolektivov. Notranji predpisi: pravila, pravilniki o delitvi čistega dohodka, pravilniki o delitvi osebnih dohodkov, o higiensko-tehnični zaščiti in drugi, morajo biti v skladu z našim pravnim redom ter zasledovati realizacijo tistih ciljev, ki si jih je zadala družba jugoslovanskih narodov. Zato notranji predpisi ne morejo biti odraz hotenj ozkega kroga ljudi v kolektivu, pač pa odraz naprednih teženj, pravičnih odnosov, predstavljati morajo celokupnost instrumentov, ki zagotavljajo napredek kolektiva in družbe kot celote. Kršitve notranjih zakonitosti moramo dosledno preganjati, ker le na ta način bomo odpravili pojave samovolje.

Budno bodo spremljale delovanje sistema in načina notranje delitve. Registrirati je potrebno vse napake, jih analizirati in iskati nove, izpodbudnejše rešitve. Nenehno bomo morali paziti, da bo del novo ustvarjene vrednosti, ki ga bo nekdo prejel za osebni standard, v pravilnem razmerju glede naporov, trošenja umskih in fizičnih sil pri ustvarjanju nove vrednosti. Praksa kaže, da marsikateri kriteriji in merila, ki so jih naše gospodarske organizacije in zavodi uveljavili v pravilnikih o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov ne

funkcionirajo v tej smeri, ne vežejo osebni dohodek na produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost. Tako prakso moramo odpraviti kakor tudi to, da nekatere osebe kar pavšalno participirajo po vseh merilih. Posebno bomo morali skrbno zasledovati pravilnost odnosov med najslabše in najboljše ovrednotenimi delovnimi mesti. Pri prvih moramo težiti k eksistenčnemu minimumu, pri drugih pa prisoditi pravilno mero. Pri tem pa ne smemo pozabiti na pravilno stimulacijo strokovnjakov takrat, kadar je dognano, da je po njihovi zaslugi izboljššan proces dela, izboljšana organizacija dela, dosežena večja ekonomičnost, rentabilnost itd.

Vprašanja v zvezi z vključevanjem v mednarodno delitev dela bodo uvrstile program dela zlasti sindikalne organizacije tistih podjetij, ki že imajo ali pa bodo imela pogoje za to. Ta vprašanja so doslej reševale predvsem strokovne službe v podjetjih, samoupravni organi pa so bili o tej problematiki nezadostno obveščeni. Vprašanje racionalnega uvoza in naporov, da se v čim večji meri vključimo kot dober poslovni partner v mednarodno delitev dela, pa mora postati problem celega kolektiva tistih podjetij, ki imajo za to pogoje. Pred našo družbo se ta problem postavlja v vedno ostrejši obliki in zato moramo zastaviti ves svoj vpliv, da ga čimprej in čimboljše rešimo.

Pojasnjevale bodo svojemu članstvu in pomagale reševati vse druge gospodarske probleme, kot so proizvodno sodelovanje, združevanje, razvojni programi podjetij itd. V vseh fazah procesa proizvodnje se mora zrcaliti volja in zrelost proizvajavcev — upravljavcev, težnja po vedno uspešnejšem gospodarjenju, saj je le to porok za nadaljnji razvoj našega družbenega reda v višjo obliko. V reševanje vseh problemov moramo vključevati vedno večje število neposrednih proizvajavcev, zato pa jih moramo dobro usposobiti.

Vse sindikalne podružnice bodo aktivno sodelovale s komisijo za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka v gospodarskih organizacijah in zavodih. Članstvu moramo pojasniti, da je ta komisija organ politično teritorialne enote, ki ima nalogo, da glede delitve čistega dohodka zasleduje, ali so predpisi gospodarskih organizacij in

zavodov in izvajanje teh taki, da je zagotovljena družbena korist, torej tudi korist vsakega kolektiva kot člana naše družbene skupnosti. Vloga te komisije ni administrativna pač pa družbeno nadzorna in zato mora biti deležna pomoči sindikalnih podružnic. Sindikalne podružnice morajo ukreniti vse potrebno, da bodo samoupravni organi takoj začeli delati za vsklajevanje rezultatov proizvodnje s potrošnjo, ne pa čakati, da to stori komisija.

Posvetile bodo posebno pozornost higijensko tehničnemu varstvu pri delu. Ni dovolj, da ustanovimo komisije, sestavimo pravilnike in podobno. Poskrbeti moramo predvsem za to, da bodo vsi delavci ob nastopu službe temeljito seznanjeni o nevarnostih svojega delovnega mesta in drugih delovnih mest. Predvsem je poklican tehnični kader, da to stori. Primere nediscipline, ko posamezniki ne uporabljajo varnostnih sredstev ali ne upoštevajo ukrepov, pa moramo preganjati z isto ostrino kakor vse druge disciplinske nerednosti in prestopke in jih glede na stopnjo družbene škode primerno kaznovati.

Zasledovale bodo realizacijo plana gospodarskega razvoja v komunih, kakor tudi načrte drugih področij družbenega življenja, pojasnjevale in pomagale bodo odpravljati problematiko s tem v zvezi. V ta namen se požiivi delo zbora proizvajavcev; posamezni njegovi člani pa bodo morali ustvariti bolj pristno, živo in aktivno vez med volivci-proizvajavci svoje volilne enote in zborom.

Sindikalne podružnice bodo tesno sodelovale s kadrovsko-socialnimi službami in službami, ki proučujejo produktivnosti dela. Predvsem se moramo vključiti pri reševanju številnih, navidezno majhnih problemov, ki pa kot selota v znatni meri vplivajo na stopnjo produktivnosti. Tam kjer te službe še niso organizirane, pa obstajajo objektivni pogoji za njihovo ustanovitev, bodo sindikalne podružnice za to pokrenile iniciativo. Od povečanja stopnje produktivnosti je predvsem odvisna naša sposobnost vključevanja v mednarodno delitev dela, hitrejšo rast narodnega dohodka; to pomeni, da z uspešnim reševanjem tega vprašanja lahko v največji meri pomagamo lastnemu kolektivu in celotni družbi.

Tovariši in tovarišice!

Naša resolucija obravnava tri osnovne vidike — izobraževanje, delavsko in družbeno samoupravljanje ter gospodarjenje, tri vidike, ki se nam zdijo najpomembnejši in ki jih bo treba upoštevati pri nadaljnjem delu. Namen resolucije je v tem, da pokaže osnovne smernice v delu sindikata, smernice, ki so rezultat konkretnih razgovorov na razpravah z delegati. Obstaja pa še vrsta problemov, ki jih resolucija podrobneje ne obravnava, se jih pa neposredno in posredno dotika v okviru treh osnovnih problemskih območij. Vendar mislim, da je resolucija taka, da bodo lahko naši člani iz teh osnovnih smernic izvajali konkretne naloge in resolucijo prilagajali posameznim področjem dela ter posameznim sindikalnim podružnicam. Podrobneje na primer ni obdelano vprašanje cen; vendar poudarjamo, da morajo biti cene povsod predmet konstruktivnih razprav in da je naloga nas vseh, da jih stabiliziramo ter prilagodimo vsaj lanskoletnemu povprečju.

Resolucija se tudi podrobneje ne ukvar-

ja z vprašanjem družbenega samoupravljanja, predvsem s krepitvijo organov v komunih, vendar poudarjamo, da bodo morali občinski sindikalni svet in sindikalne podružnice posvetiti večjo pozornost krepitvi teh organov. Prav zaradi nedoslednosti samoupravnih organov pri občinskem ljudskem odboru so se prepočasi reševali aktualni problemi in so se prepočasi odстранjevale napake, ki so se tako nakopičile in povzročile nezadovoljstvo občanov. V takih primerih bo morala biti sindikalna organizacija bolj dosledna, morala bo zahtevati od teh organov hitrejšo reševanje in hitrejša ustrezna pojasnila.

Tovariši in tovarišice! Resolucija, ki jo bomo danes sprejeli, naj bo okvirna pot dela sindikata za bodočo mandatno dobo, zavedati pa se moramo, da jo bomo morali podrobneje tolmačiti v sindikalnih podružnicah in jo s samim delom dopoljevati. Bodoči plenum pa naj resno skrbi, da se bo resolucija zares dosledno izvajala.

Naj živi ZSJ, naj živi naš ljubljeni tovariš Titol

Stanje naročnikov »Delavske enotnosti« na območju OLO Celje v mesecu maju 1962

1. ObLO Celje

Naročnikov

Pošte:	
Celje	1.026
Dobrna	17
Frankolovo	10
Strmec pri Vojniku	5
Škofja vas	108
Šmartno v Rožni dolini	8
Štore	225
Teharje	19
Vojnik	44

Skupaj 1.462

2. ObLO Laško

Naročnikov

Pošte:	
Jurklošter	2
Laško	81
Rimske toplice	7
Breze pri Celju	—

Skupaj 90

3. ObLO Mozirje

Naročnikov

Pošte:	
Gornji grad	6
Ljubno ob Savinji	4
Luče ob Savinji	19
Mozirje	17
Nazarje	18
Radmirje	1
Rečica ob Savinji	4
Solčava	3
Šmartno ob Dreti	4

Skupaj 76

4. ObLO Slovenske Konjice

Naročnikov

Pošte:	
Loče pri Poljčanah	46
Slovenske Konjice	105
Vitanje	70
Zreče	118
Stranice	9

Skupaj 348

5. ObLO Šentjur pri Celju

Naročnikov

Pošte:	
Gorica pri Slivnici	35
Loka pri Žusmu	7
Planina pri Sevnici	3
Ponikva	14
Svetelka Dramlje	11
Šentjur pri Celju	115
Dobje	6
Prevoje	—

Skupaj 191

6. ObLO Šmarje pri Jelšah

Naročnikov

Pošte:	
Bistrica ob Sotli	1
Bučje	—
Kozje	—
Lesično	1
Podčetrtek	3
Podplat	31
Podsreda	—
Pristava pri Mestinju	10
Rogaška Slatina	93
Rogatec	9
Šmarje pri Jelšah	14
Grobelno	8
Vinski vrh pri Slivnici	—

Skupaj 170

7. ObLO Šoštanj

Naročnikov

Pošte:	
Šmartno ob Paki	18
Šoštanj	168
Topolšičica	6
Velenje	104

Skupaj 296

8. ObLO Žalec

Naročnikov

Pošte:	
Braslovče	28
Gomilsko	4
Griže	38
Petrovče	100
Polzela	227
Prebold	40
Šempeter v Savinjski dolini	45
Tabór	4
Vransko	4
Žalec	136

Skupaj 626

Vseh naročnikov na območju OLO Celje je bilo 31. maja 1962 3259.

Bravcem

Današnje številko Delavske enotnosti pošiljamo po naročilu ObSS Celje še 5284 članom sindikata iz občine Celje, ki doslej niso bili naročniki našega lista. Tako bodo vsi seznanjeni z zelo važno resolucijo, ki jo je sprejel ObSS Celje. Upamo tudi, da bodo hkrati z zanimanjem prebrali tudi druge prispevke v listu in da se bodo odločili naročiti se na Delavsko enotnost. Novi naročniki naj se prijavijo poverjeniku Delavske enotnosti pri sindikalni podružnici ali pa neposredno upravi Delavske enotnosti, Ljubljana, Kopitarjeva 2, tel. 31-501.

Objavljamo še kratek zapisek o naši zgledni poverjeniški organizaciji iz celjske občine — v železarni Štore.

Sindikalna podružnica Železarne v Štoreh je ena izmed tistih organizacij, ki posveča veliko pozornost razširjanju sindikalnega glasila »Delavska enotnost«. Za nenehno skrb temu glasilu so v preteklem letu izvolili pri izvršnem odboru stalno poverjeništvo Delavske enotnosti, v letošnjem letu pa v vseh sindikalnih podružnicah enot, ki jih je 18, še poverjenike, ki bodo v pomoč temu poverjeništvu. Uspeh enoletnega dela poverjeništva ni izostal, saj so pridobili 503 nove in stalne naročnike. DE. Razen pridobivanja novih naročnikov je dobra stran tega poverjeništva tudi v tem, da vodi o svojih naročnikih stalno skrb (ugotavlja, če naročniki redno prejema list, se zanima, kako so z listom zadovoljni, sprejema njihove pripombe in želje ter jih posreduje upravi DE in redno pobira naročnino). V programu, ki ga je poverjeništvo pred kratkim izdelalo, pa predvidevajo, da bodo v tekočem letu število novih naročnikov povečali še za enkrat toliko.

Za razvedrilo in kratek čas

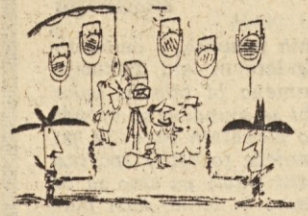
OBVESTILA BRAVCEM

DELAVSKA ENOTNOST

AJDOVŠČINA — Tajnik sindikalne podružnice v Splošnem gradbenem podjetju »Primorje« tovariš Anton Sinigoj nam je poslal seznam 12 obratov tega podjetja, kamor naj v prihodnje pošiljamo DE. Zanimivo je, da je ta sindikalna podružnica zopet razširila krog naročnikov na DE.

LJUBLJANA — »Triglavska tiskarna«. Poverjenik tovariš Maks Zalokar je naročil 18 izvodov DE. V tej rubriki zelo redko omenjamo Ljubljano, ki ima v primerjavi s številom zaposlenih najmanj naročnikov Delavske enotnosti. Zato zasluži sindikalna podružnica Triglavske tiskarne vse priznanje.

Dve uvozno-izvozne

— Tale dvoboj ni prepričljiv! Najbolje bo, da angažiramo dva jugoslovanska predstavnika konkurenčnih izvoznih podjetij!

— Tovariši, pogodbo smo sklenili! Zdej bi morali samo še za kakšen mesec nazaj, da jo podpisemo!

Zimsko poletje

— Vidiš, tole poletje nam bo prineslo še kakšne turistične koristi!

— Pravite, da ste »A« kategorija? Kaj pa centralno kurjavo imate?

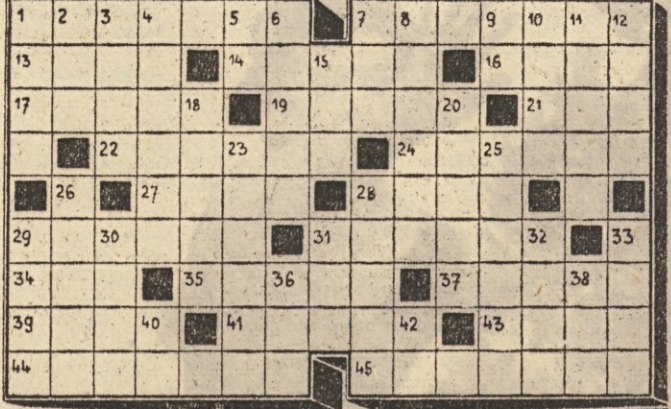

— ... Veš, hk ... tako le poletje ... hk ... niti ogreti se nisem upal!

Križanka

Vodoravno: 1. anali, 7. prodoren, zvočen, 13. riževo žganje, 14. listnato drevo, 16. skladišče, 17. soba za sprejem gostov, 19. elektrotehniška enota (kondenzatorji), 21. ribak, 22. puščavnik, 24. prva stopnja pri akordu, 27. državna lastnina, 28. nikalni prislov, 29. organska spojina, 31. organizmi, ki gradijo otoke, 34. trenje, 35. denarna enota, 37. otroško ležišče, 39. poldrag kamen, 41. živalski nos, 43. morska ožina in mesto ob Krimu v SZ, 44. reka v Afriki, 45. umrl francoski impresionistični slikar.

Navpično: 1. lovska zanka, 2. doba, 3. kazalni zaimek, 4. neobčutiljiv, trd, 5. kraj pri Ljubljani, 6. drag kamen, 7. jastreba, 8. poljedelski delavec, 9. predlog, 10. pregovori, 11. pripovedno pesništvo, 12. glasbeno znamenje, 15. del avtomobilskega motorja, 18. neurejenost, 20. potrdilo, 23. izumetničnost v izrazu, 25. analogija, 26. mlevska priprava, 28. blaznež, 29. npravnost, 30. dežela Srednjega vzhoda, 31. poganjek, 32. trop-

sko drevo s črnim lesom, 33. vrsta plazilcev, 36. afriška reka, 38. gora nad zgornjo Soško dolino, 40. besedica, ki z njo spodbujamo, 42. avtomobilska oznaka celjskega okraja.

HUMORESKA

MIRKO TRISLER:

Vražje brezno

V dobi splošnega prizadevanja, da se nudi širokim ljudskim množicam čim boljše zabavno življenje v obliki lahke glasbe, nepretencioznih filmov, polstripteasa v časopisju, v bogatih zakladnicah kriminalnih romanov, je pisatelj Kazimir K. sedel in v enem tednu napisal nevaren roman, samo za ljudi močnih živcev »Vražje brezno«.

Ne bi želel rekonstruirati vsebine »Vražjega brezna«, ker je to zelo komplicirano. Ne morem niti citirati recenzij po tem delu, ker smo na tem področju precej konservativni. O teh stvarih ne pišemo tako resno in znanstveno kot o festivalnih lahke glasbe, ne analiziramo tako globoko vsebinskih problemov kot pri zabavnih televizijskih emisijah in ne analiziramo stvari tako globoko kot pri nogometnih tekmah.

poznano. Ne izdajamo drugih izdaj že znanih del, seveda če niso to klasiki.

— Pomeni — ne sprejmete! — je zavpil avtor Kazimir K. — moral bom potrkati na druga vrata.

— Počakajte no, ne hitite tako. Zelo radi bi tiskali »Vražje brezno«, če bi spremenili naslov v »Klic v noči« in bi si vi nadel kak nov psevdonim.

»Vražje brezno« je podpisal Kazimir K. kot K. Rimizak. Strinjaj se je, da dobi novo ime kot avtor: Jack Gacklin.

Ko je dal založniku številko svojega žiro računa, je potrkal še na druga vrata.

— Kako da ne, na dušek sem prebral vaše »Vražje brezno«. Zelo mi ugaja vaš predlog, da tiskamo to delo pod novim naslovom »Strel v tili« in da damo za avtorja Pierra Dimutona. Pustite v računovodstvu številko svojega žiro računa.

Z naslovom »Usodne žrtve strasti« je prodal Kazimir K. »Vražje brezno« redakciji nekega dnevnika, kjer bo izhajalo kot znano delo madžarskega pisatelja Istvana Nemlepheta.

»V zvezkih se je nekaj časa zatem pojavilo delo Atilija Etora Kantrida »Oklo za oko, zob za zob«. V resnici je bilo to delo »Vražje brezno«.

Kazimirov žiro račun se je precej napel in Kazimiru omogočil, da si kupi nekaj knjig.

Odšel je v knjigarno in si kupil napet ljubavni roman »Valerija in Valerijan« modernega japonskega pisatelja Kititija Mogumutaja.

Ko je prečital to delo je zelo ogorčen odšel na sodišče in tožil Japonca zaradi nezastisanega plagiata svojega dela »Vražje brezno«. Zahteval je, da mu Kititi Mogumutaj za odškodnino pošlje 100 tranzistorjev in nato napravi harakiri.

Tožbo je umaknil, ko mu je založnik položil pogodbo, s katero Kazimir K. odstopa svoje delo »Vražje brezno« in da se tiska pod naslovom »Valerija in Valerijan« in pod psevdonomom Kititi Mogumutaj.

Iz obupa je začel pisati nov roman. Do danes si je izmislil sedemnajst naslovov in sedemnajst imen in planiral tristo štirinajst mrtvih.

Kljub temu smo našli bravca »Vražjega brezna«, ki je dal naknadno brati roman elektronskim možganom.

Robot je opravil delo nenavadno zavestno in statistično.

Poglejte rezultate te statistike »Vražjega brezna«:

Ubito 179 oseb.

Samomor: 3 osebe.

Naravna smrt: 1 oseba.

25 alkoholikov (močne pijače).

43 narkomanov (morfij, kokain, marihuana, hašiš).

7 ženskih beštij.

2 sadista.

3 intelektualci, toda pokvarjeni.

2 mački, vendar ni znano, koliko so ulovile miši.

Bravec je to strokovno analizo elektronskih možganov izročil avtorju »Vražjega brezna« Kazimiru K., ki je na temelju te analize odšel k založniku.

— Poglejte, celo elektronski možgani so prečitali »Vražje brezno«. Prva izdaja je razgrabljena. Predlagam natis druge izdaje. Za reklamo lahko uporabite analizo robota.

Založnik se je rahlo popraskal po glavi:

— Iskreno vam moram priznati, da nisem zatisnil oči, dokler nisem prečital »Vražjega brezna« do zadnje strani. Nenavadno razburljivo čtivo. Skoda je samo, da je to delo preveč

mi metodami. Okrožni vodja javka kot strahopelec, bolno dete. Utrujen je rad bi spal, samo spal. Naj ga že puste pri miru. Vsaj nekaj ur. Dve uri. Eno samo uro brez težav. »Danes zjutraj ste ukazali,« reče utrjeno, »naj vsa vozila z zvočniki, vozila, ki sodijo v mojo pristojnost, zaplenijo za poveljstvo.«

»Pooblastilo imam. Vozila z zvočniki niso last stranke, temveč pripadajo nekemu podjetju. Zato si jih stranka, kadar jih potrebuje, izposoja; kadar jih potrebuje vojska, jih zapleni. Tako delamo med vojno.«

hans helmuth kirst

Kajti stranka je stvar možkih. Tudi Friedrich se ji je predal z vsem bistvom. Vedno je bil idealist; nihče ga ne bi spravil s poti, čeprav bi poginili vsi, on, žena in otroka. Gospa Friedrichova je bila gospodinja; da je bila poleg tega tudi žena okrožnega vodje, ni bilo niti najmanj pomembno. Nobenih sestankov ni obiskovala, pri nobenem sprevidu niti veselici ni sodelovala, nikoli ni bila v častniškem domu niti v mestni dvorani. Bila je samo gospodinja. In mati.

Sinova sta slekla uniformo Hitlerjeve mladine in oblekla častno uniformo nemškega ljudstva. Prvi je padel nad Anglijo, drugi pa se še vedno pretepa nekje v Rusiji. Z brezobzirno vojno so rasle tudi brezobzirne zahteve, ki so jih resni časi postavljali gospe Friedrichovi. Služkinja je odšla in povečalo se je število škornjev, ki so svinjali po hiši. Postala je, kar je še zdaj: molčica, potrpežljiva megla, ki se vlačil za nadušljivim tovornim čolnom — Friedrichom.

Dr. med. dent. se prikaže z nabitko aktivko. Iz nje mole tiskovine, kot bi hoteli osvoboditi okrožnega vodjo papirja. Dr. Friedrich je utrujen in zgaran kot tovorni konj, ki je oral brez počitka. Ponudi roko, hladno, skoraj neživo. Kos mesa, brez stika, skoraj nepribigen. Sesede se na stol za pisalno mizo in obliži nekaj trenutkov kot pokošena. »Naj prinesem copate,« vpraša gospa. »Ne,« odvrne okrožni vodja in zravna.

Kaj je danes spet moral premagovati: same težave! In večraj: težave. In kaj ga čaka jutri: težave. Same težave. In največja med njimi je Strick.

»Zakaj mi kar naprej delate težave, gospod Strick? Zakaj? Saj se bojujeva za iste cilje. Sodelovati bi morala.« Na smrt je utrujen. Če ne bi stal pred

njim Strick, bi zaprl oči in pri prič zaspal. »Je vse to potrebno, Strick? Vmešavate se v moje območje. Ukazali ste, naj Nacionalnosocialistično ljudsko skrbstvo ločijo od bolniške kuhinje. Izjavili ste, naj pretrgajo vse stike med civilnimi uslužbenci vojske in Nemško delavsko fronto, Zakaj vse to?«

»Človek se ne more več nasloniti na organizacijo stranke, gospod okrožni vodja. Životarijo, nobenega poleta nimajo. Kot trupla so. Stranka mi samo kvari ljudi, gospod okrožni vodja. In tega ne trpim. Jaz odgovarjam za nacionalnosocialistično načelnost na svojem območju. In sem proti slehernemu polovičarstvu.«

Torej bodo vendarle težave! Okrožni vodja zapre oči, kot bi ga zavijalo po želočdu. Levica visl ob njem kot mrtva, desnica leži na pisalni mizi kot mrtev predmet, ki so ga odstranili. »Preveč napačne lok, gospod Strick. Že zdavnaj to opažam. Na silo pritegujete ljudi. In to ni prav. Dosegli ste prav nasprotno. In v tem je stvar. Kar počenjate, je brez koristi in bo šlo pozlu.«

»Novačim, gospod okrožni vodja. Novačim, kot so mi ukazali: vse za dokončno zmago.« — »Toda ne s takšni-

mi metodami. Okrožni vodja javka kot strahopelec, bolno dete. Utrujen je rad bi spal, samo spal. Naj ga že puste pri miru. Vsaj nekaj ur. Dve uri. Eno samo uro brez težav. »Danes zjutraj ste ukazali,« reče utrjeno, »naj vsa vozila z zvočniki, vozila, ki sodijo v mojo pristojnost, zaplenijo za poveljstvo.«

»Pooblastilo imam. Vozila z zvočniki niso last stranke, temveč pripadajo nekemu podjetju. Zato si jih stranka, kadar jih potrebuje, izposoja; kadar jih potrebuje vojska, jih zapleni. Tako delamo med vojno.«

Spored RTV Ljubljana za teden od 18. do 24. junija 1962

PONEDELJEK 18. junija	TOREK 19. junija	SREDA 20. junija	ČETRTEK 21. junija	PETER 22. junija	SOBOTA 23. junija	NEDELJA 24. junija
5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Pojo prikljubljeni pevci zabavne glasbe — 8.30 Tri uverture k manj znanim operam — 8.55 Za mlade radosvedne — 9.25 Vedra matineja — 9.40 Majhen koncert violinista Igorja Ozima — 10.15 Od tod in onod — 11.00 Obiska pri skladatelju Kresimiru Baranoviču — 11.50 Pol ure pred dvanajsto — 12.05 Trio Edija Goršiča — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Robert Schumann: Karneval. Kratki prizori osnovani na štirih notah — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Pesni in plesni jugoslovanskih narodov — 15.20 Po tipkah in strunah — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Arja skozi stoletja — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Portret jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 18.45 Novo v znanosti — 19.00 Obvestila — 19.05 Majhna prodajalna plošč — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00-21.45 Koncert simfoničnega orkestra — 20.45-21.00 Kulturni globus — 21.45 Trije španski plesi Enriqua Granadosa — 22.15 Serenada v mesecini — 22.50 Literarni ples — 23.05 Melodija, nekturno in jazz — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje	5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Nekaj znanih slovenskih zborov — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.10 Mozart v izvedbi pianista Jörga Demnisa — 9.45 Slovenske narodne in ponarodele v prireditvi Vlada Goloba — 10.15 Od tod in onod — 11.00 Iz hrvatske solistične glasbe — 11.20 Rolf in Aleksandra Becker: Dovolite — ime mi je Cox — 11.53 Veseli intermezzo — 12.05 Kvintet bratov Avenisk — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Iz oper francoskih skladateljev — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Nekaj operetnih napevov — 15.30 V torko na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 S Tater na Jadran... — 17.55 Intermezzo za klavir — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Plesna orkestra Günter in William Greths — 18.30 Poje Marioborski komorni zbor — 18.45 S knjižnega trga — 19.00 Obvestila in reklame — 19.05 Majhna prodajalna plošč — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Ruleta vedre glasbe — 20.30 Radijska igra — 21.30 Tri kaprice za klavir Matije Bravničarja.	5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Uvertura, rondo in suita... — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Mail klub ljubiteljev popevk — 9.45 Jan Zdenek Bartoš: Godalni kvartet — 10.15 Od tod in onod — 11.00 Jernej ište pravico na sodišču — 11.15 Človek in zdravje — 11.25 Zabavni kaleidoskop — 12.05 Vaški kvintet s pevci — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Med rapsodijami — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Ansambli iz Cimarosovega »Tajnega zakona« — 15.20 LKZ poje pesmi raznih narodov — 15.40 Trije domači skladatelji — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Soferjem na pot — 17.50 Iz sovjetske zabavne glasbe — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Favn in njegova flavta — 18.45 Ljudski parlament — 19.00 Obvestila — 19.05 Majhna prodajalna plošč — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Variete — 21.00 Pol ure z velikimi orkestri — 21.50 Stristo let klavirske glasbe — 22.15 Iz jugoslovanske simfonične glasbe — 22.50 Literarni nočturno — 23.05 Zadnji ples pred polnočjo — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje	5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Pismo in še dve skladbi Rista Savina — 8.30 Zabavni kaleidoskop — 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.10 »Vesele počitnice« — 9.25 Prijubljeni dueti — 10.15 Od tod in onod — 11.00 Iz Dvojakovih orkestralnih balad — 11.35 Melodije raznih dežel — 12.05 Ansambel Milana Staneta s solisti — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Glasba z juza, starejša in novejša — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Naši pevci na tujih odrih — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Turistična oddaja — 19.00 Obvestila — 19.05 Majhna prodajalna plošč — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Antonlo Vivaldi — 20.15 Tedenski zunanjepolitni pregled — 20.30 Glasbena medigra — 20.35 Spoznavajmo svet in domovino — 21.35 Orkester Tonny Leutwiller in Alfred Scholz — 23.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 23.05 Sodobni koncerti — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje	5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Drugo dejanje opere »Slovo od mladosti« — 8.35 Dvajset minut vedre glasbe — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Skladatelj Gounod kot simfonik — 10.15 Od tod in onod — 11.00 Dopoldne pri Wolfgangu Amadeju Mozartu — 11.20 Rolf in Aleksandra Becker: Dovolite — ime mi je Cox — 11.53 Veseli zvoki — 12.05 LKZ poje Lesčjakove pesmi — 12.25 Intermezzi — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Glasbeni omnibus — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Napotki za turiste — 15.25 Petnajst minut s francoskimi in ruskimi skladatelji — 15.40 Trije Rožančevi in trije Preločevci zbori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.50 Zbor in orkester Gordon Jenkins — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Mediteranski intermezzo — 18.30 Pojeta Jelka Cvetezar in Rafko Irgolič — 18.45 Okno v svet — 19.00 Obvestila — 19.05 Majhna prodajalna plošč — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Za prijeten konec tedna — I. — 20.20 Radijska komedija — II. — 21.00 Za prijeten konec tedna — II. — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Prihvatne in zaplešite.	6.00-8.00 Izletnikom na pot — 7.30-7.35 Radijski koledar in prireditve dneva — 8.00 Mladinska radijska igra — France Bevk: Deček s piščalko — 8.35 Iz albuma sklad za otroke — 8.50 Zabavna medigra — 9.05 Zabavno glasbo v novi teden — 9.45 Pri skladatelju Sivcu — 10.00 Se pomnite tovariši... — Drago Kumer: Spomini Zagorčevne mame — 10.30 Promenadni koncert orkestra RTV Ljubljana — 11.30 Nedeljska reportaža — Milenko Sober: Na vodnih poteh po kontinentu — 11.50 Deset minut glasbe za dober tek — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 13.30 Za našo vas — 14.00 Valček parađa Borisa Kovčiča — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 15.15 Razigrane strune — 15.30 Haydn in Beethoven — 16.00 Humorška tega tedna — Mahmud Termur: Poletno potepanje — 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne — 17.05 Sportna nedelja — 19.05 Nedeljska panorama — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Vaša pesem — vaša melodija — 20.50 Sportna poročila — 21.00 Predstavljamo vam dva angleška operna pevca — 22.15 Ansambli in solisti RTV Ljubljana — 23.05 Zaplešimo v poletno noč	